

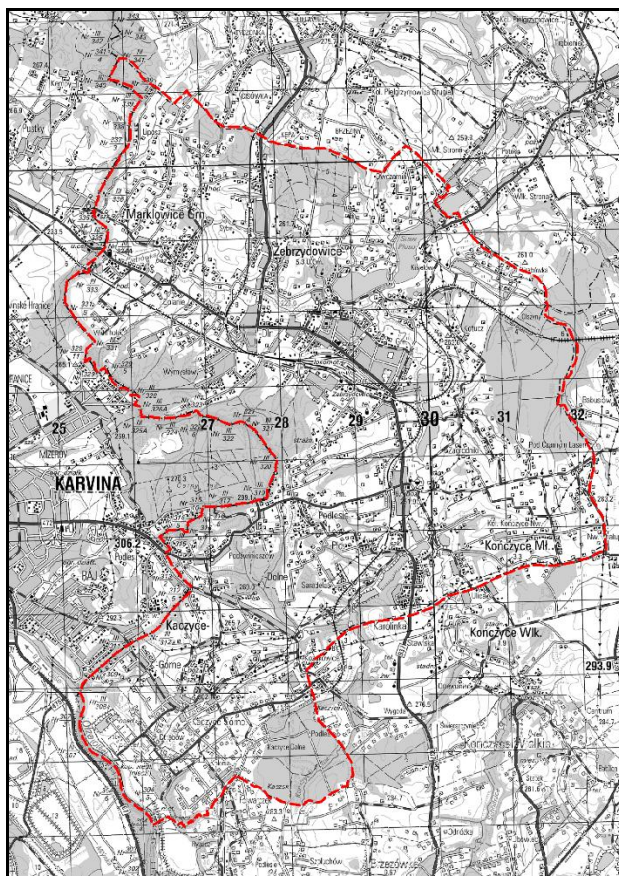
Geologic

44-203 Rybnik, Strzelecka 78

Tel: 502773557

email: geologic1@wp.pl

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PLANU OGÓLNEGO GMINY ZEBRZYDOWICE

Zlecniodawca: Pracownia Urbanistyczna w Rybniku sp. z o.o.
ul. Wodzisławska 30
44-200 Rybnik

Autor: Tomasz Miłowski

Data wykonania: 13 luty 2026 r., 30 marca 2026 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	4
1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	4
1.2 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	6
1.3 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU.....	6
1.4 USTALENIA I GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY	7
2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA	15
2.1 POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE	15
2.2 BUDOWA GEOLOGICZNA	16
2.3 WODY POWIERZCHNIOWE	18
2.4 WODY PODZIEMNE.....	20
2.5 KLIMAT	23
2.6 POWIERZCHNIA ZIEMI	27
2.6.1 UKSZTAŁTOWANIE TERENU, ZAGROŻENIE OSUWISKOWE	27
2.6.2 GLEBY	31
2.7 ZASOBY NATURALNE	31
2.8 PRZYRODA OŻYWIONA.....	40
2.9 OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004.....	44
2.10 KRAJOBRAZ	50
2.11 ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH	50
3. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO.....	51
5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY.....	53
5.1 WPŁYW NA WODY POWIERZCHNIOWE	53
5.2 WPŁYW NA WODY PODZIEMNE.....	53
5.3 WPŁYW NA KLIMAT	53
5.4 POWIERZCHNIA ZIEMI	54
5.4.1 WPŁYW NA UKSZTAŁTOWANIE TERENU	54
5.4.2 WPŁYW NA GLEBY	54
5.5 WPŁYW NA ZASOBY NATURALNE	54
5.6 WPŁYW NA PRZYRODĘ OŻYWIONĄ	55
5.7 WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 O OCHRONIE PRZYRODY	56
5.8 WPŁYW NA KRAJOBRAZ	57
5.9 WPŁYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH.....	58
5.10 WPŁYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	58
5.10.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO.....	58
5.10.2 KLIMAT AKUSTYCZNY	59
5.10.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	59
5.10.4 GOSPODARKA ODPADAMI	60
5.10.5 ZAGROŻENIE POWODZIOWE	60
5.10.6 ZAGROŻENIE OSUWISKOWE	60
6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	61
7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	61
8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000	62
9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	62

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNY.....	62
11. LITERATURA	72

Spis rysunków

Rys. 1 Wskazanie terenów z możliwością urbanizacji

Oświadczanie zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Oświadczam, że ja, Tomasz Miłowski spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 pkt 1 i 2 ww. ustawy: w 2003 r. ukończyłem studia wyższe z dziedziny geologii oraz w 2011 r. studia podyplomowe z zakresu prawnych problemów górnictwa i ochrony środowiska. W latach 2005 – 2026 wykonałem lub brałem udział w wykonaniu kilkuset prognoz oddziaływania na środowisko, raportów oddziaływania na środowisko oraz innych opracowań dotyczących ochrony środowiska. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

 Geologic
Tomasz Miłowski
44-203 Rybnik, ul. Strzelecka 78
tel. 502 773 557 e-mail: geologic1@wp.pl
NIP 642-283-41-91, REGON 241759860
Tomasz Miłowski

1. WPROWADZENIE

1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Zebrzydowice, sporządzonego w 2026 r.

Należy mieć na uwadze, że Plan Ogólny Gminy jest specyficznym dokumentem, który nie ustala, ani nie reguluje kwestii takich jak np. możliwość wprowadzania zalesień, rodzaj prowadzonych upraw polowych, ochrona zabytków, realizacja zadań ochronnych na terenach chronionych, melioracje wodne czy sposoby polowań. Problemy te regulują odrębne przepisy. Plan Ogólny Gminy wyznacza zaś strefy planistyczne, na podstawie których będą wykonane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz wydawane decyzje o warunkach zabudowy. Dopiero na etapie mpzp istnieje możliwość bardziej szczegółowego odniesienia się do konkretnej problematyki np. wskazania wód powierzchniowych czy terenów zalesień, przy czym każdorazowo będą musiały być tu uwzględnione obowiązujące przepisy odrębne z szeregu sfer np. ochrony przyrody, ochrony zabytków, infrastruktury technicznej.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy wynika z przepisu art. 51 ust 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Podstawowym celem prognozy jest wykazanie jak określone w POG strefy planistyczne wpłyną na środowisko i czy, a jeśli tak to w jakim stopniu, naruszą one zasady prawidłowej gospodarki zasobami naturalnymi. Ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu ma formę prognozy. Przedmiotowy dokument nie rozstrzyga o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami planu ogólnego gminy (dalej POG), a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą ich realizacja względem poszczególnych komponentów środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne oraz dobra kultury. Należy pamiętać, że konkretyzacja ustaleń POG nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, sam plan ogólny nie jest natomiast podstawą do wydania jakichkolwiek decyzji.

Niniejsza prognoza została sporządzona w oparciu o wymogi wynikające z przepisu art. 51 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Zgodnie z wyżej wymienionym artykułem sporządzana prognoza:

- a) zawiera

- ustalenia i główne cele projektu planu ogólnego gminy Zebrzydowice oraz jego powiązania z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- informacje na temat przewidywanych możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego planu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

b) określa, analizuje i ocenia

- istniejący stan środowiska,
- potencjalne zmiany stanu środowiska przy braku realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko przy realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele zostały uwzględnione,

c) przedstawia

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko,
- możliwości rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do obszaru Natura 2000.

Projekt Planu Ogólnego gminy Zebrzydowice powiązany jest z następującymi dokumentami:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego z 2016 r. przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr V/26/2/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 13 września 2016 r., poz. 4619);
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zebrzydowice, przyjęte uchwałą Nr XXVII/271/13 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 27 czerwca 2013 r.;
- Obowiązujące na terenie gminy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (pełne pokrycie gminy planami):
 - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Zebrzydowice (uchwała XXXI/325/18 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 27 lutego 2018 r.),
 - zmiana miejscowego plan zagospodarowania przestrzennego gminy Zebrzydowice (uchwała XXIII/310/2022 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 31 marca 2022 r.),
 - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części gminy Zebrzydowice obejmującej obszar w rejonie ulicy Nowy Dwór w miejscowości

Zebrzydowice (uchwała XIII/109/2025 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 26 czerwca 2025 r.),

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części gminy Zebrzydowice obejmującej obszar w rejonie ulicy Morcinka i Otrębowskiej w miejscowości Kaczyce (uchwała XIV/114/2025 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 28 sierpnia 2025 r.).
- Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Zebrzydowice, Geologic Tomasz Miłowski, Rybnik, marzec 2012 r.;
- Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Zebrzydowice, Geologic Tomasz Miłowski, Rybnik, lipiec 2015 r.;
- Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Zebrzydowice, Geologic Tomasz Miłowski, Rybnik, styczeń 2026 r.;

1.2 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

W celu sporządzenia prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zaznajomiono się z projektem Planu Ogólnego Gminy, w tym z wnioskami do POG,
- zaznajomiono się z danymi fizjograficznymi oraz innymi dostępnymi opracowaniami sozologicznymi obejmującymi obszar objęty prognozą,
- dokonano oceny projektu POG w odniesieniu do obowiązujących aktów prawnych, w tym przepisów gminnych,
- przeprowadzono wizję obszaru objętego prognozą w 2025 r.,
- dokonano analizy czynników potencjalnie mogących przynieść negatywne skutki dla środowiska,

1.3 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

W projekcie Planu Ogólnego Gminy Zebrzydowice powinny zostać uwzględnione priorytety w zakresie ochrony środowiska wynikające z dokumentów ustanowionych na szczeblu rządowym, samorządowym, porozumień międzynarodowych oraz projektów dokumentów i dyrektyw Unii Europejskiej.

Poszczególne dyrektywy, międzynarodowe akty prawne zostały wdrożone do polskiego prawodawstwa i tym samym znalazły swoje odzwierciedlenie w projektowanym dokumencie. Projekt analizowanego dokumentu uwzględnia wytyczne i cele ochrony środowiska przyjęte w wyżej wymienionych dyrektywach i konwencjach, poprzez wskazanie stref planistycznych zgodnie z wymogami ochrony środowiska. Uzyskano w ten sposób wysoką zgodność z dokumentami planistycznymi różnego szczebla, co pozwala

wnioskować, że związane z nimi cele będą osiągnęte również przez ustalenia funkcjonalne wynikające z projektu planu. Zostało utrzymane założenie strategiczne dokumentów wszystkich poziomów, że celem generalnym rozwoju jest rozwój zrównoważony, przez który należy rozumieć zrównoważony udział wszystkich istotnych czynników ekologicznych, gospodarczych i społecznych.

1.4 USTALENIA I GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY

Celem sporządzenia **planu ogólnego gminy** (planowania przestrzennego na poziomie lokalnym) jest ustalenie zasad zagospodarowania przestrzeni, co ma kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju gminy, poprawy jakości życia mieszkańców oraz ochrony środowiska, poprzez ochronę terenów zielonych, wód powierzchniowych i podziemnych, zasobów naturalnych i cennych przyrodniczo obszarów. Określa, jak będą rozwijane różne części gminy, w tym strefy mieszkaniowe, przemysłowe, usługowe, rolnicze czy rekreacyjne. **Zabezpieczenie ładu przestrzennego** pomoże uniknąć chaotycznej zabudowy chroniąc wartości estetyczne oraz funkcjonalne przestrzeni. Plan uwzględnia potrzeby dotyczące realizacji dróg, kanalizacji, wodociągów i innych obiektów publicznych. Podczas sporządzania projektu planu ogólnego, mieszkańcy mają wpływ na kształtowanie swojej okolicy i mogą liczyć na zachowanie określonych standardów życia.

Wyznaczone w planie ogólnym strefy planistyczne, uwzględniać będą dotychczasową politykę przestrzenną gminy Zebrzydowice, wskazane w obowiązującym mpzp i dotychczas obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 13h ust. 1 i ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej. Część tekstowa uzasadnienia planu ogólnego zawiera wyjaśnienia przyczyn wyznaczenia stref planistycznych w granicach określonych w planie ogólnym oraz sposobu uwzględnienia uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy. Część graficzna uzasadnienia, to graficzna prezentacja danych stanowiących uwarunkowania, w tym uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, infrastruktury technicznej, górnicze, uwzględniane w kształtowaniu zagospodarowania przestrzennego. Z części graficznej uzasadnienia, wynikać będzie, w jaki sposób te uwarunkowania wpłynęły na sformułowanie ustaleń planu ogólnego.

Sporządzenie planu ogólnego gminy Zebrzydowice ma na celu zrównoważony rozwój gminy, który uwzględnia potrzeby mieszkaniowe mieszkańców, jednocześnie dbając o zachowanie porządku przestrzennego i dbałość o zachowanie wartości środowiskowych oraz infrastrukturalnych. W projekcie planu ogólnego gminy Zebrzydowice wyznaczono tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w sposób zrównoważony i zgodny z polityką przestrzenną gminy. Plan ma na celu nie tylko zaspokojenie zapotrzebowania na nowe powierzchnie mieszkalne, ale również przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozproszaniu zabudowy, które mogłoby prowadzić do negatywnych konsekwencji w postaci chaotycznego rozrostu przestrzennego i problemów związanych z infrastrukturą. W projekcie Planu Ogólnego Gminy Zebrzydowice wskazano następujące strefy planistyczne:

- strefa SW - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- strefa SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- strefa SU – strefa usługowa,
- strefa SP – strefa gospodarcza,
- strefa SH - strefa handlu wielkopowierzchniowego,
- strefa SR – strefa produkcji rolniczej,
- strefa SC – strefa cmentarzy,
- strefa SN – zieleni i rekreacji,
- strefa SO – strefa otwarta,
- Strefa SI – strefa infrastrukturalna
- strefa SK – strefa komunikacji.

Szeroka gama kategorii terenów w ramach stref planistycznych nie pozwala na dokładne określenie lokalizacji przedsięwzięć najsilniej oddziałujących na środowisko. Takie rozróżnienie możliwe będzie dopiero po zrealizowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających ustalenia POG. Dla poszczególnych kategorii terenu projekt POG nakreśla podstawowe kierunki przeznaczenia (np. w strefie SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, przewiduje się funkcję mieszkaniową wielorodzinną, ale dopuszczalne jest również przeznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, usługi, infrastrukturę techniczną, ogródki działkowe czy zieleni urządzoną). Wobec powyższego dokładne przeznaczenie terenów nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, po rozeznaniu lokalnych uwarunkowań środowiska oraz potrzeb inwestycyjnych. Przyjęty w POG sposób kreślenia przyszłej przestrzeni gminy powoduje, że w wielu przypadkach oszacowanie wpływu na środowisko staje się niemożliwe, ponieważ o konkretnym przeznaczeniu (a co za tym idzie np. o zniszczeniu wartościowego siedliska czy stanowiska rośliny chronionej) przesądzała będzie określona lokalizacja na etapie mpzp. Dlatego w niniejszej prognozie przyjęto maksymalny zasięg i skalę oddziaływań. Przykładowo – jeżeli wyznaczono strefę mieszkaniową w projekcie POG, to przyjęto, że w miejscowym planie negatywne oddziaływania mogą zaistnieć na całym jego obszarze. W analizowanym dokumencie wprowadzono odpowiednie wskaźniki urbanistyczne, które nie pozwalają na całkowitą zabudowę terenów, jednakże na dzień dzisiejszy nie wiadomo, które z przestrzeni zostaną zajęte, zależne będzie to bowiem w dużej mierze od ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a w nich zawarte zostaną, wybrane spośród katalogu zawartego w POG dla każdej ze stref planistycznych, przeznaczenia terenu. Trudno jest wskazać jednoznacznie tereny na których zmieni się przeznaczenie, gdyż projekt POG nie wyznacza zdecydowanie nowych kierunków zagospodarowania. Większość nowych terenów to uzupełnienie

istniejącej struktury zarówno już stanu istniejącego, jak i stanu planowanego, wynikającego z ustaleń obowiązującego suikzp i mpzp. Projekt POG nie wskazuje nowych terenów na których kształtowałyby się nowe centra rozwoju. Wizja rozwoju gminy oparta jest o istniejącą strukturę, która została już nakreślona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a następnie w uchwalanych tu mpzp. W obrębie poszczególnych stref planistycznych przewiduje się następujące zasady zagospodarowania:

Strefa planistyczna SW - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, SJ - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną i SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową. Procent chłonności terenów niezabudowanych w strefach planistycznych o symbolach SW, SJ i SZ wynosi 391,0% wyliczonego zapotrzebowania. W związku z powyższym w projekcie planu ogólnego wyznaczono w/w strefy planistyczne jedynie:

- na obszarach, gdzie w obecnie obowiązujących planach miejscowych możliwa jest realizacja funkcji mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej,
- na obszarach z istniejącą zabudową o funkcji mieszkaniowej,
- w obszarze uzupełnienia zabudowy uwzględniając złożone wnioski, lokalne uwarunkowania oraz uwarunkowania opisane w punkcie IV niniejszego uzasadnienia.

Gmina, z uwagi na występowanie i powstawanie nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w sposób rozproszony oraz punktowy, co prowadzi do fragmentacji i zmniejszania się zwartych areałów rolnych, traci swój rolniczy charakter na rzecz rozwoju obszarów mieszkalnych i usługowych. W związku z czym, w projekcie planu ogólnego, w ramach obszaru uzupełnienia zabudowy, część terenów przeznaczonych w obecnie obowiązujących planach miejscowy pod tereny zabudowy zagrodowej, włączono do strefy planistycznej o symbolu SJ.

Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w **strefie SJ** dopuszczone jest wyznaczenie terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych oraz infrastruktury technicznej.

W każdej wyznaczonej strefie SJ, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu, zieleni naturalnej, lasu oraz wód.

Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SJ:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8,
- maksymalna wysokość zabudowy – 12,5 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 60%.

Strefę SW wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowana jest istniejąca zabudowa mieszkaniowa wielorodzinną oraz na obszarach, gdzie obecnie obowiązujące plany miejscowe dopuszczają w/w funkcję tj. ul. Jana Kochanowskiego, Graniczna, Dworcowa i Agrestowa w Zebrzydowicach oraz ul. Morcinka w Kaczycach. Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SW dopuszczone jest wyznaczenie terenu zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, usług, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych oraz infrastruktury technicznej.

W każdej wyznaczonej strefie SW, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zieleni naturalnej, lasu oraz wód. Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SW:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8,
- maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 60%.

Strefę SZ wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowana jest istniejąca zabudowa zagrodowa oraz na obszarach, gdzie obecnie obowiązujące plany miejscowe dopuszczają w/w funkcję, przy czym dla znacznej części tych terenów ustalono strefę planistyczną o symbolu SJ.

Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SZ dopuszczone jest wyznaczenie terenu zabudowy zagrodowej, produkcji w gospodarstwach rolnych, akwakultury i obsługi rybactwa, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych oraz infrastruktury technicznej.

W każdej wyznaczonej strefie SZ, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu rolnictwa z zakazem zabudowy, usług, zieleni naturalnej, lasu oraz wód.

Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SZ:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8,
- maksymalna wysokość zabudowy – 20,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 60%.

Strefa SU - strefa usługowa

Strefę SU wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowane są istniejące budynki usługowe, takie jak: urzędy, szkoły, kościoły, obiekty gastronomiczne i handlowe (w tym magazynowe i składowe) oraz inne obiekty usługowe (np. zamek w Zebrzydowicach i Kończycach Małych) i na obszarach, gdzie obecnie obowiązujące plany miejscowe dopuszczają taką funkcję. Największa koncentracja terenów usługowych występuje w Markłowicach i Zebrzydowicach w rejonie ulic Adama Mickiewicza, Adama Asnyka, Jana Kochanowskiego, Księdza Antoniego Janusza oraz rejonie terenów kolejowych. Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SU dopuszczone jest wyznaczenie terenu usług, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej. W każdej wyznaczonej strefie SU, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu składów i magazynów, zieleni naturalnej, lasu i wód. Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SU:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 20% - zgodnie z ustaleniami obowiązujących planów miejscowych,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w pozostałych strefach – 30%,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8,
- maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 60%.

Strefa SH - strefa handlu wielkopowierzchniowego

Strefę SH wyznaczono w miejscu, gdzie obecnie obowiązujący plan miejscowy dopuszcza taką funkcję tj. pomiędzy ul. Jutrzenki, Dworcową i terenami kolejowymi w Zebrzydowicach. Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SH dopuszczone jest wyznaczenie terenu handlu wielkopowierzchniowego, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych i infrastruktury technicznej.

W dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu usług, składów i magazynów, elektrowni słonecznej, zieleni naturalnej, lasu i wód.

Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SH:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 10% - zgodnie z ustaleniem obowiązującego planu miejscowego (strefa 1SH) i 30% (strefa 2SH),
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8,
- maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 80% (strefa 1SH) i 70% (strefa 2SH).

Strefa SP – strefa gospodarcza

Strefę SP wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowane są istniejące obiekty produkcyjne oraz produkcyjno-usługowe oraz na obszarach, gdzie obecnie obowiązujący plan miejscowy dopuszcza taką funkcję – głównie w rejonie terenów kolejowych w Markłowicach i Zebrzydowicach. Największa strefa SP wyznaczona jest w Kaczycach na terenie byłej kopalni węgla kamiennego „Morcinek”. Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SP dopuszczone jest wyznaczenie terenu produkcji, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej.

W każdej wyznaczonej strefie SP, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu usług, zieleni naturalnej, lasu oraz wód.

Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SP:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 10% - zgodnie z ustaleniami obowiązujących planów miejscowych,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 1,2,
- maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 70 %.

Strefa SR – strefa produkcji rolniczej

Strefę SR wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowane są istniejące obiekty związane z produkcją rolniczą m.in. Gospodarstwo Ogrodnicze Klabeccy oraz w odpowiedzi na wniosek właściciela nieruchomości dotyczący umożliwienia rozbudowy gospodarstwa rolnego w Kaczycach przy ul. Otrębowskiej.

Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SR dopuszczone jest wyznaczenie terenu produkcji w gospodarstwach rolnych, wielkotowarowej produkcji rolnej, akwakultury i obrotu rybactwa, komunikacji, infrastruktury technicznej.

W każdej wyznaczonej strefie SR, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu rolnictwa z zakazem zabudowy, zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, lasu oraz wód.

Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SR:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8
- maksymalna wysokość zabudowy – 30,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 70%.

Strefa SI – strefa infrastrukturalna

Strefę SI wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowane są następujące istniejące obiekty związane z infrastrukturą techniczną:

- oczyszczalnia ścieków w Zebrzydowicach (1SI) i Kończycach Małych (4SI),
- obiekty związane z zaopatrzeniem gminy w wodę – stacje uzdatniania wody, hydrofornie itp. (2SI, 3SI, 5SI, 6SI, 8SI, 9SI),
- obiekty związane z zaopatrzeniem gminy w energię elektryczną – GPZ w Kaczcach (10SI),
- obiekty związane z zaopatrzeniem gminy w gaz (11SI),
- studnie należące do producenta napojów Kończanka sp. z o.o. (7SI).

W każdej wyznaczonej strefie SI, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu zieleni naturalnej, lasu oraz wód. Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SI:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 10% zgodnie z ustaleniami obowiązujących planów miejscowych,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,6
- maksymalna wysokość zabudowy – 6,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 80%.

Strefa SN – strefa zieleni i rekreacji

Strefę SN wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowane są tereny sportowo-rekreacyjne oraz turystyczne w poszczególnych sołectwach tj. boiska i związane z nimi obiekty, parki oraz zieleńce. Strefę SN wyznaczono również w miejscach, gdzie obecnie obowiązujące plany miejscowe dopuszczają funkcje związane z sportem, rekreacją oraz turystyką. Strefą SN objęto tereny, przez które przebiega „Żelazny Szlak Rowerowy” oraz teren ogrodów działkowych „Jedność” w Zebrzydowicach.

Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SN dopuszczone jest wyznaczenie terenu zieleni urządzonej, plaży, wód, komunikacji, ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej.

W każdej strefie SN, za wyjątkiem strefy obejmującej ROD „Jedność”, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczono wyznaczenie terenu usług sportu i rekreacji, zieleni naturalnej i lasu. Natomiast w zależności od lokalizacji strefy SN, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczono wyznaczenie:

- terenu usług turystyki,
- terenu usług kultury i rozrywki, handlu detalicznego, gastronomii i turystyki

Wskaźniki dla stref SN są zróżnicowane w zależności od ich położenia. Dla stref, które obejmują istniejące obiekty związane z sportem i rekreacją:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 40% zgodnie z ustaleniami obowiązujących planów miejscowych,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8
- maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 50%.

Strefa SC – strefa cmentarzy

Strefę SC wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowane są istniejące cmentarze w poszczególnych sołectwach:

- Cmentarz Parafialny w Zebrzydowicach (1SC),
- Cmentarz Katolicki w Kaczycach ul. Tuwima (2SC),
- Cmentarz Komunalny w Kończycach Małych (3SC),
- Cmentarz Komunalny w Kaczycach (4SC),
- Cmentarz Katolicki w Kaczycach ul. Harcerska (5SC),
- Cmentarz przy Kaplicy Św. Antoniego w Kaczycach (6SC).

Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SC dopuszczone jest wyznaczenie terenu cmentarza, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej. W każdej strefie SC w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu usług kultu religijnego, handlu, zieleni naturalnej, lasu, wód.

Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SC:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8,
- maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 60%.

Strefa SO – strefa otwarta

Strefę SO o powierzchni około 2 750 ha wyznaczono na obszarach leśnych, rolnych, użytkach zielonych oraz w miejscach występowania cieków i zbiorników wodnych. Strefa ta ma na celu wzmocnienie i zachowanie ciągłości środowiska zieleni wysokiej, zieleni łąkowej na obszarach dolin rzek i potoków oraz ochronę terenów rolnych i leśnych gminy przed zabudową. Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SO dopuszczone jest wyznaczenie terenu rolnictwa z zakazem zabudowy, lasu, zieleni naturalnej, wód, komunikacji, ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej. W żadnej strefie SO nie dopuszczono możliwości wyznaczenia terenów elektrowni słonecznej, elektrowni wiatrowej, elektrowni geotermalnej i biogazowni.

Strefa SK – strefa komunikacyjna

Strefę SK wyznaczono na obszarach, gdzie zlokalizowane są:

- Linia kolejowa nr 90 – strefa 11SK i 19SK,
- Linia kolejowa nr 93 – strefa 5SK,
- Linia kolejowa w budowie – strefa 6SK,
- DW937 – strefy 1SK, 7SK i 14SK,

- droga powiatowa nr 2624S – strefa 17SK,
- droga powiatowa nr 2625S – strefa 16SK,
- droga powiatowa nr 2626S – strefa 18SK,
- droga powiatowa nr 2627S – strefy 8SK, 9SK, 12SK i 13SK,
- droga powiatowa nr 2628S – strefa 10SK i 15SK,
- droga powiatowa nr 2645S – strefa 4SK,
- droga powiatowa nr 2646S – strefa 2SK,
- parking przy cmentarzu w Zebrzydowicach – strefa 3SK,
- parking przy zabudowie wielorodzinnej w Kaczycach – strefa 20SK,

Pozostałe drogi publiczne klasy zbiorcza, lokalna, dojazdowa oraz drogi wewnętrzne włączono do pozostałych stref, dla których w profilu funkcjonalnym dodatkowym możliwe jest wyznaczenie na etapie opracowania planu miejscowego terenów komunikacji.

Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SK dopuszczone jest wyznaczenie terenu autostrady, drogi ekspresowej, drogi głównej ruchu przyspieszonego, drogi głównej, komunikacji kolejowej i szynowej, komunikacji wodnej, komunikacji lotniczej, obsługi komunikacji, ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej. W każdej strefie SK, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu drogi zbiorczej, lasu, zieleni naturalnej, wód. W strefach planistycznych oznaczonych symbolami 3SK i 20SK w profilu funkcjonalnym dodatkowym dopuszczone jest wyznaczenie terenu usług handlu detalicznego, usług gastronomii, usług turystyki oraz zieleni urządzonej. W/w przeznaczenia wynikają z lokalizacji tych stref.

Generalnie zaproponowane w projekcie POG kierunki rozwoju gminy opierają się na istniejącym zagospodarowaniu terenu oraz na ustaleniach obowiązujących dokumentów planistycznych. W niektórych przypadkach pojawiają się nowe rejony urbanizacji, jednak w zdecydowanej większości na terenach gruntów rolnych.

Za pozytywne należy jednak uznać, że projekt POG wskazuje również tereny, które będą stanowiły zasób przyrodniczy gminy. Są to tereny lasów, tereny o charakterze rolniczym oraz doliny cieków, w tym doliny Olzy i Pietrówki oraz ich dopływów. W szczególności wolne od zabudowy zachowano tereny proponowanych form ochrony przyrody. W projekcie POG uwzględniono również szereg uwarunkowań, m.in. występowanie złóż kopalin, obszarów i terenów górniczych, terenów cennych pod względem przyrodniczym proponowanych do objęcia ochroną, obiektów o charakterze zabytkowym, infrastruktury technicznej itp. Nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań na środowisko, a zwłaszcza na tereny cenne pod względem przyrodniczym oraz korzyści ekologiczne w sytuacji gdy na podstawie POG skonstruowane zostaną miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA

2.1 POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

Opracowanie obejmuje teren gminy Zebrzydowice, która administracyjnie przynależy do powiatu cieszyńskiego, położonego w województwie Śląskim. Powierzchnia całej gminy wynosi 4142 ha wg danych GUS za 2024 r., oraz 4128 ha wg mapy ewidencyjnej. Na terenie gminy Zebrzydowice wydziela się następujące sołectwa: Zebrzydowice Dolne, Zebrzydowice Górne, Kaczyce, Kończyce Małe i Marklowice Górne. Wg bazy danych Teryt Zebrzydowice Dolne i Górne tworzą jedną miejscowość. Wg danych GUS za 2024 r. w całej gminie Zebrzydowice zamieszkiwało 12574 osoby, a na 1 km² przypadają 303 osoby. Liczba ludności gminy Zebrzydowice rosła do ok. 2019 r., ale następnie zaczęła spadać. W roku 2000 liczba mieszkańców gminy wynosiła 12102 osoby, w 2005 r. 12465 osób, w 2010 r. 12922 osoby, w 2015 r. 13218 osób, w 2020 r. 12918 osób. Za zwiększenie liczby ludności w latach 2000 – 2020 w dużej mierze odpowiada ruch osiedleńczy z sąsiedniego Jastrzębia Zdroju, jednak obecnie zaznacza się już spadek mieszkańców, za co odpowiadają zmiany demograficzne. Gmina Zebrzydowice sąsiaduje od północy z miastem Jastrzębie Zdrój, od północnego wschodu z gminą Pawłowice, od wschodu z gminą Strumień, od południowego wschodu i południa z gminą Hażlach. Od zachodu gmina graniczy z Republiką Czeską, po części granicę stanowi rzeka Olza.

Według podziału na jednostki fizyczno-geograficzne J. Kondrackiego¹ obszar gminy znajduje się na styku dwóch prowincji: Wyżyny Polskie oraz Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym. Granice pomiędzy poszczególnymi prowincjami i dalej mezoregionami nie zaznaczają się w sposób szczególny w morfologii terenu. Mezoregion Płaskowyż Rybnicki zajmuje północną część sołectwa Marklowice Górne. Mezoregion Dolina Górnej Wisły zajmuje wschodnie części Zebrzydowic i Kończyk Małych. Większa część gminy położona jest na Wysoczyźnie Kończyckiej. Regionalizację fizyczno-geograficzną przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela 1 Regionalizacja fizyczno - geograficzna

Mezoregion	Makroregion	Podprowincja	Prowincja
Płaskowyż Rybnicki (341.15)	Wyżyna Śląska (341.1)	Wyżyna Śląsko-Krakowska (341)	Wyżyny Polskie (34)
Dolina Górnej Wisły (512.22)	Kotlina Oświęcimska (512.2)	Podkarpacie Północne (51)	Prowincja (Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym (51)
Wysoczyzna Kończycka (512.11)	Kotlina Ostrawska (512.1)	Podkarpacie Północne (51)	Prowincja (Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym (51)

Zgodnie z podziałem geobotanicznym Polski północno-wschodnia część obszaru leży w Dziale Wyżyn Południowopolskich C, Krainie Kotliny Oświęcimskiej C.7, Okręgu Oświęcimskim C.7.1, Podokręgu Pszczyńskim C.7.1.b, część północno-zachodnia terenu gminy w obrębie C.3 Krainy Górnośląskiej, w okręgu geobotanicznym Rybnicko-Kędzierzyńskim C.3.2, podokręgu Wodzisławskim – C.3.2.d. Część środkowa i południowa gminy położona jest Dziale Zachodniokarpackim, w Krainie Karpat Zachodnich H.1,

¹ Kondracki J., Geografia Regionalna Polski, PWN, Warszawa 2001 r;

Podkrajnie Zachodniobeskidzkiej H.1a, okręgu Pogórza Śląskiego, H.1a.1, podokręgu Cieszyńskim H.1a.1a.

2.2 BUDOWA GEOLOGICZNA

Pod względem tektonicznym obszar gminy zlokalizowany jest w południowej, brzeżnej części niecki górnośląskiej. Jest ona wypełniona karbońskimi osadami węglonośnymi leżącymi na znacznie starszym krystaliniku górnośląskim. Na warstwach karbońskich zalega zwarta pokrywa osadów miocénskich wykształconych głównie w postaci iłów i warstw piaszczystych. Na powierzchni terenu zalegają głównie osady związane z działalnością lodowców: piaski i żwiry wodnolodowcowe (północna część gminy) oraz lessy i gliny lessopodobne.

Według Mapy Geologicznej Polski w skali 1:200000² w podłożu gminy występują trzeciorzędowe warstwy skawińskie ^sNb¹ reprezentowane przez iły i piaski. Wiek tych warstw został określony na dolny baden, który z kolei zalicza się wiekowo do miocenu. Warstwy miocénskie zalegają zwartą warstwą pod całym terenem gminy, nigdzie spośród nich nie odsłaniają się warstwy karbońskiego podłoża.

² Mapa Geologiczna Polski w skali 1 : 200000, ark. Cieszyn, WG, 1983 r.

Fig. 1 Podłoże geologiczne gminy Zebrzydowice bez utworów czwartorzędowych na podstawie Mapy Geologicznej Polski ark. Cieszyn

Czwartorzęd Według Szczegółowej Mapy geologicznej Polski w skali 1:50000 ark. Zebrzydowice i ark. Cieszyn praktycznie całość analizowanego terenu przykrywają osady czwartorzędowe. Są to w zdecydowanej większości lessy i gliny lessopodobne IQ^{p4} , deponowane tu w czasie trwania zlodowacenia północnopolskiego. Zalegają one na terenach wysoczyzn. W nich procesy erozji złobiły systemy parowów, wąwozów i debrz, wśród których miejscami odsłaniają się osady starsze. W zachodniej części sołectwa Marklowice Górne spod osadów lessowych odsłaniają się piaski i żwiry wodnolodowcowe $f_{gp}Q^{p2}$. Miejscami osady te mogą występować również jako ility i gliny. W dolinach cieków występują mułki, piaski i żwiry rzeczne $f_{h}Q_h$. Największe powierzchnie mają one w szerokich dolinach Pietrówki, Pielgrzymówki i Cisówki. W dolinie Olzy, w pasie zajęty przez zabudowania byłej kopalni występują osady rzeczne Olzy f_{S} , obecnie w sposób znaczący przekształcone antropogenicznie. Na południowym skłonie doliny Pietrówki, mniej więcej pomiędzy ul. Asnyka i ul. Mickiewicza, a linią kolejową odsłaniają się piaski, mułki i gliny, miejscami żwiry rzeczne tarasów nadzalewowych 5,0 – 8,0 m n.p. rzeki $f/p^{m}Q_{p4}^{till}$. W dolinach cieków występują często holocenijskie gliny i ility deluwialne i koluwialne kgQ_h i dpQ . Rozwinęły się one

w strefach, gdzie w budowie powierzchniowej występują lessy podścielone żwirami i piaskami rzecznyymi lub fluwioglacjalnymi, leżącymi na łożach mioceńskich. Ich powstanie ma związek ze znacznym nawodnieniem osadów piaszczysto żwirowych oraz wcięciem się koryt rzecznych w łoża mioceńskie. Podcięcie erozyjne stoków oraz obciążenie wodą spowodowało zachwianie równowagi stoków i powstanie osuwisk w wyniku ruchów grawitacyjnych. Można to wiązać z pogłębieniem dolin w późnym glacie i początkiem holocenu, oraz zawilgoceniem klimatu w okresie atlantyckim. Na młody wiek tych osadów wskazuje również dobrze zachowane formy nisz jak i innych elementów osuwiskowych. Problematyka zagrożenia ruchami masowymi ziemi została przedstawiona w rozdziale 2.6.1 oraz na mapie nr 11.

2.3 WODY POWIERZCHNIOWE

Wody płynące

Na terenie gminy Zebrzydowice występuje bogata sieć hydrograficzna, na co ma wpływ ukształtowanie terenu oraz budowa geologiczna nie sprzyjająca wchłanianiu wody (podłoże złożone z mioceńskich łoż). Główną oś hydrologiczną analizowanego terenu stanowi Pietrówka. Bogata sieć hydrograficzna tworzona jest przez niewielkie ciek, rozdzielane IV rzędowymi działami wodnymi, będące dopływami Pietrówki. Wymienić tu należy lewobrzeżne dopływy: Kaczok z Kończyckim Potokiem i Dopływ spod Podśwnioszowa oraz prawobrzeżne: Pielgrzymówkę z Pruchnianką, Cisówkę i Pająkówkę. W południowo-zachodniej części sołectwa Kaczyce przepływa Olza, co ciekawe jednak, poza kilkoma drobnymi strumieniami czy nawet rowami, które tu uchodzą do Olzy całość powierzchni gminy odwadniana jest poprzez system Pietrówki, która to zasila Olzę dopiero ok. 8 km na zachód w gminie Godów. Z kolei w południowo-wschodniej część sołectwa Kończyce Małe przebiega wododział I rzędu pomiędzy zlewniami Wisły i Odry. Zlewnia Wisły zajmuje niewielki fragment gminy, i nie jest odwadniana żadnymi ciekami. Sieć hydrograficzną uzupełniają liczne drobne ciek bez nazwy płynące charakterystycznymi dla krajobrazu lessowego gminy jarami. Dodatkowo występuje na terenie gminy również szereg kanałów i rowów melioracyjnych związanych przede wszystkim z systemami doprowadzania wody do licznych stawów hodowlanych. Na terenie gminy częste są wysięki wód podskórnych pojawiające się na zboczach jarów. Występują one licznie właściwie w większości zalesionych jarów, a w szczególności tych wskazywanych w rozdziale 2.9. W związku z budową geologiczną (gliny i łoż) dna dolin w miejscach nie zmeliorowanych są mocno podmokłe i zabagnione.

Wody stojące

Na terenie gminy Zebrzydowice występuje szereg zbiorników wodnych mających charakter stawów hodowlanych pochodzenia antropogenicznego, brak jest natomiast form naturalnych. Stawy grupują się następująco: w dolinie Pielgrzymówki (staw Płoso, stawy Kisielów, staw Młyńszczok, stanowią one kontynuację systemu stawów z Pielgrzymowic), w dolinie Kaczoka, czyli tzw. Kamieniec oraz w dolinie Pietrówki na wysokości i poniżej ul. Hallera. Uzupełnieniem tych stawów jest szereg małych stawów i oczek wodnych lokowanych w dolinach cieków. Ich liczba jest bardzo duża, i lokalizowane są w większości

dogodnych miejsc. Na terenie gminy widoczne są również pozostałości dawnych niewielkich stawów czy oczek wodnych, które obecnie zarosły już w skutek naturalnej sukcesji lasami łęgowymi. Na wyrzysie z Numerycznego Modelu Terenu (mapa nr 2) widoczne są liczne dawne groble. Wymienić tu można choćby zadrzewienie po zachodniej stronie ul. Dębowej w Markłowicach Górnych, na terenie proponowanego użytku ekologicznego Ciemiężycy, w zadrzewieniu na południe od ul. Źródlanej w Kończycach Małych. Stawy mają zróżnicowaną powierzchnię, ale zdecydowanie przeważają stawy niewielkie, wręcz oczka wodne. Na łączną sumę ok. 142 różnego typu zinwentaryzowanych stawów i oczek wodnych tylko 15 posiada powierzchnię większą niż 1 ha – wszystkie te stawy grupują się w trzech opisanych wyżej terenach. Średnia powierzchnia stawu na terenie gminy to 0,71 ha. W przybliżeniu całkowita powierzchnia wód powierzchniowych stojących w gminie wynosi łącznie ok. 101,78 ha (stawy zinwentaryzowane z ortofotomapy), co stanowi ok. 2,5 % jej powierzchni.

Ze względu na dużą ilość stawów tereny gminy Zebrzydowice oraz gmin sąsiednich, na których również rozwinęła się gospodarka stawowa zyskały miano Żabiego Kraju. W Dolinie Górnej Wisły i jej otoczeniu od średniowiecza była prowadzona gospodarka rybacka, która rzutowała na rozwój regionu. Większość stawów jest intensywnie zagospodarowania, mimo to dla wielu gatunków ptaków stanowią one tereny do gniazdowania, żerowania i odpoczynku. Charakterystykę hydrograficzną analizowanego terenu przedstawiono na mapie hydrograficznej (załącznik nr 4).

Zagrożenie powodziowe

Na terenie gminy Zebrzydowice zagrożenia powodziowe zostały wskazane zgodnie z mapami wykonanymi przez Dyrektora Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w dolinie Olzy oraz w dolinie Pietrówki. Na mapach oznaczono następujące obszary szczególnego zagrożenia powodzią:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat - $Q=1\%$,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat - $Q=10\%$,

Dodatkowo wskazane zostały obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat, zgodnie jednak z obowiązującymi przepisami nie są one uznawane za obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Na obszarze gminy nie były wskazywane obszary narażone na zalanie w przypadku przerwania wałów przeciwpowodziowych, choć sam niewielki fragment wału wskazywano w dolinie Olzy, na południe od terenu dawnej kopalni.

W dolinie Olzy wody powodziowe obejmują całą jej dolinę, przy czym należy mieć świadomość, że znajduje się tu wysoki nasyp dawnej kolei, który pełni funkcję wału przeciwpowodziowego czy może wysokiego brzegu. Wody powodziowe opierają się na tym nasypie.

Dużo bardziej rozległe zasięgi wód powodziowych występują w dolinie Pietrówki. O ile w górnym biegu rzeki ograniczają się one do najbliższego koryta rzeki jej niewielkiej

jeszcze doliny, tak już od rejonu centrum Zebrzydowic i Stawu Młyńszczok zasięg wód powodziowych jest coraz szerszy. Większe obszar podtopień wskazywane były w rejonie ul. Rzecznej i ul. Ks. A. Janusza, po obu stronach ul. J. Słowackiego oraz w Markłowicach Górnych po obu stronach ul. Szkolnej. Zasięgi wód 0,2% są w wielu miejscach jeszcze o wiele szersze. O realności zagrożenia powodziowego świadczą kolejne powodzie z lat 1997, 2010 czy ostatnio 2024, gdzie znaczna część doliny Pietrówki była zalana wodami powodziowymi. Poszczególne zasięgi wód powodziowych zobrazowano na mapie nr 11 dołączonej do opracowania ekofizjograficznego.

Poza tymi oficjalnie wyznaczonymi terenami zagrożeń powodziowych na terenie gminy mogą występować lokalne podtopienia w dolinach mniejszych i większych cieków. Pomimo, że nie zostały one oficjalnie wyznaczone to wszystkie doliny cieków, także i tych najmniejszych należy pozostawiać wolne od zabudowy, tak by istniała tu jak największa możliwość retencji i swobodnego spływu wód.

Ujęcia wód powierzchniowych

Na terenie gminy znajduje się szereg ujęć wód powierzchniowych służących dla napełniania stawów hodowlanych, nie zostały jednak dla nich ustanowione żadne strefy ochronne.

Jednolite części wód powierzchniowych

Na terenie gminy Zebrzydowice zostały wskazane następujące Jednolite Części Wód Powierzchniowych:

- JCWP nr PLRW 6000061146999 Pietrówka - ta JCWP obejmuje Pietrówkę wraz z dopływami,
- JCWP nr PLRW 60000411453 Olza od Ropiczanki do granicy – ta JCWP obejmuje Olzę płynącą wzdłuż granicy;

Niemal cała gmina położona jest w zlewni JCWP Pietrówka, jedynie niewielka południowo-zachodnia część sołectwa Kaczyce usytuowana jest w obrębie zlewni Olzy.

2.4 WODY PODZIEMNE

Regionalizacja Hydrogeologiczna

Według Mapy Hydrogeologicznej w skali 1:200000 ark. Cieszyn³ cały obszar gminy wchodzi w skład Przedkarpackiego Regionu Hydrogeologicznego XXII, Podregion Przedkarpacko - Śląski XXII 7, w którym główny poziom użytkowy wód podziemnych znajduje się w utworach czwartorzędowych.

³ Kotlicka G., Wagner J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Cieszyn, WG, Warszawa, 1983 r.;

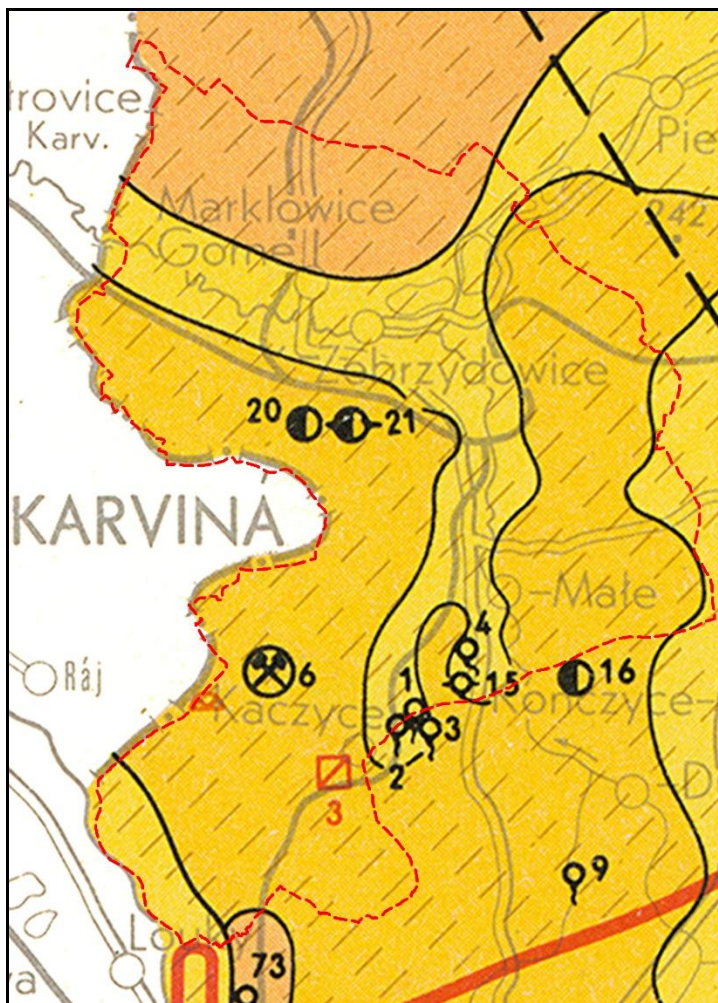

Fig. 2 Regionalizacja hydrogeologiczna gminy na podstawie Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1:200000 ark. Cieszyn
Użytkowe poziomy wodonośne

Według Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1:50000⁴ użytkowe czwartorzędowe poziomy wodonośne występują jedynie w dolinie Pietrówki, a w południowej części gminy w dolinach Kaczoka, Potoku Kończyckiego oraz Olzy. Dla piętra użytkowego wyznaczono jednostkę hydrogeologiczną 1abQIII (przeważa ona na całym terenie gminy, dla części południowej sołectwa Kaczyce która obejmuje mapę hydrogeologiczną ark. Cieszyn jest to jednostka 1abQII). Czwartorzędowe piętro wodonośne budują osady rzeczne dolin Pietrówki, Kaczoka, Potoku Kończyckiego, Olzy i ich dopływów. Wykształcone są one w postaci otoczków oraz żwirów i piasków, poza korytami górne partie żwirów i piasków bywają niekiedy zaglinione. Miąższość strefy zaglinionej z reguły przekracza 3 metry, osiągając lokalnie ponad 10 metrów. Miąższość utworów czwartorzędowych dochodzi do 10 metrów. Zasilanie wód podziemnych odbywa się poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych, a także infiltrację wód powierzchniowych (cieków). W związku z brakiem własności retencyjnych w tych utworach poziom wodonośny w sąsiedztwie rzek uzależniony jest ściśle od jej stanów. Poziom wodonośny występuje na ogół na głębokości

⁴ Chowaniec J., Witek K., Mapa Hydrogeologiczna w skali 1:50000 wraz z objaśnieniami, ark M-34-74-A Zebrzydowice i M-34-74-C Cieszyn, PIG, Warszawa, 2000 r.

5 – 15 m poniżej powierzchni terenu. Wody omawianego poziomu związane z utworami terasowymi (holoceńskimi) i wodnolodowcowymi stanowią ciągły horyzont o charakterze swobodnym.

Potencjalna wydajność studni wierconej wynosi mniej niż 10 m³h. Na całej powierzchni jednostki stopień zagrożenia wód jest bardzo wysoki, występuje brak izolacji i obecność ognisk zanieczyszczeń. Jedynie w rejonie Kamieńca oraz w południowo-wschodniej części Kaczyce stopień zagrożenia określony jest jako wysoki. Jakość wód jest średnia (II) i wymagają one prostego uzdatnienia.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Według Mapy wstępnej waloryzacji głównych zbiorników wód podziemnych (Skrzypczak [red], 2003) oraz materiałów Państwowej Służby Hydrogeologicznej na terenie gminy nie wyznaczono głównych lub lokalnych zbiorników wód podziemnych.

Jednolite Części Wód Podziemnych

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych całość gminy Zebrzydowice położona jest w JCWPd nr PLGW6000155.

Ujęcia wód podziemnych

Gmina Zebrzydowice zaopatrywana jest w wodę do spożycia przez wodociągi gminne, które czerpią wodę z różnych źródeł. Są to następujące wodociągi: Zebrzydowice (woda mieszana z trzech ujęć podziemnych); Moravka (zaopatrująca rejon Markłowic Górnych), SmVaK/Kaczyce (Severomoravske Vodovody a Kanalizace – zaopatrujące miejscowość Kaczyce). Wodociągi Moravka oraz SmVaK/Kaczyce są oparte na wodzie powierzchniowej, której ujęcia zlokalizowane są w Republice Czeskiej. Na terenie Zebrzydowic obecnie zlokalizowane są trzy ujęcia wód podziemnych. Ich charakterystykę przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 2 Zestawienie ujęć wód podziemnych gminy Zebrzydowice

I.p.	Ujęcie	Strefa ochronna	Decyzja	Uwagi
1	Kończyce Małe, Karolinka (na zachód od ul. L. Staffa), działka 1439/114	Nie jest formalnie ustanowiona, ale przyjmuje się, że stanowi ją granica ogrodu	Brak	Na tym terenie znajdują się dwie studnie SW-1 i SW-2 oraz szereg studni drenażowych. Brak pozwolenia wodnoprawnego na eksploatację ujęcia oraz brak ustanowionej strefy ochrony bezpośredniej
2	Kończyce Małe, przy ul. Myśliwskiej, działka nr 253/4	Strefy nie zostały ustanowione, poszczególne studnie ogrodzone są siatką, zaś cały teren działki nr 253/4 płotem	WS.W 6223-00053/09 z dnia 25 sierpnia 2009 r. (pozwolenie wodnoprawne)	Obecnie eksploatowane są studnie SW-6 i SW-9, pozostałe studnie znajdujące się na tym terenie (4 studnie) czasowo są wyłączone z eksploatacji. Dla eksploatacji ujęcia ustanowione zostało pozwolenie wodnoprawne, brak jest jednak ustanowionych stref ochronnych.

3	Kończyce Małe przy ul. Botanicznej, działka 53/19	Dla tego ujęcia ustanowione zostały strefy ochrony bezpośredniej. Dla studni SW-3 i SW-4 jest to koło o promieniu 8,5 m ogrodzone kwadratem o boku 17 metrów	WS.6341.00185.2012 z dnia 15 maja 2013 r. (pozwolenie wodnoprawne)	Na ujęcie składają się dwie studnie SW-3 i SW-4. Dla eksploatacji ujęcia ustanowione zostało pozwolenie wodnoprawne, w którym ustanowiono również strefy ochrony bezpośredniej.
---	---	--	--	---

Charakterystykę hydrogeologiczną gminy Zebrzydowice przedstawiono na mapie hydrogeologicznej (załącznik nr 5).

2.5 KLIMAT I WARUNKI TOPOKLIMATYCZNE

Podział Polski na dzielnice rolniczo – klimatyczne (R. Gumiński 1948) klasyfikuje obszar gminy Zebrzydowice do dzielnicy podsudeckiej. Według danych dostępnych z wielolecia 1960 – 1990 średnia roczna temperatura powietrza wynosiła 8°C, liczba dnia z przymrozkami wahała się od 100 do 120, a dni z pokrywą śnieżną od 60 do 70. Wysokość opadów sięga 760 mm, z maksimum około lipca (90 mm) i minimum około stycznia (40 mm). Cyrkulacja odzwierciedla cyrkulację ogólną z dominacją kierunków SW (28%) oraz zbliżonym udziałem wiatrów z kierunków S i SE (14 i 13%). Średnia prędkość wiatrów z kierunku S i SE to 2,4 m/s, prędkość wiatrów z kierunku SW to 3,8 m/s. W stosunku do podanych powyżej danych obecnie jednak obserwuje się zmiany klimatyczne, które przejawiają się przede wszystkim wzrostem średniej rocznej temperatury, mniejszą liczbą opadów, zmianą ich charakteru (częste okresy susz, przerywane krótkimi epizodami opadów nawałnych), znikomą liczbą dni z pokrywą śniegową. Zwłaszcza w ostatnich latach ta zmiana klimatu jest coraz bardziej zauważalna. Obecnie brak jest powszechnie dostępnych danych z poszczególnych stacji pomiarowych, publikowane są tylko dane ze stacji głównych. Najbliżej położoną taką stacją jest stacja Racibórz, dane z niej z wielolecia 1990 – 2020⁵ zostały przedstawione w tabeli poniżej. Zauważalna jest wyższa temperatura średnia wynosząca 9,3°C, niższa liczba opadu średniego 604 mm oraz zdecydowanie niższa liczba dni z pokrywą śnieżną wynosząca zaledwie ok. 13 dni. Ze względu na wyższe położenie gminy niż stacja w Raciborzu oraz bliskość gór dane, zwłaszcza w południowej części gminy, mogą być bardziej zbliżone do tych z wielolecia 1960 – 1990, nie mniej tendencja do zaostrzania się klimatu jest widoczna.

Kierunki wiatrów nawiązują do ogólnej cyrkulacji atmosferycznej i są lokalnie modyfikowane przez rzeźbę i zabudowę terenu. Dla stacji meteorologicznej Racibórz przeważają wiatry z sektora zachodniego (W, SW, NW) wiejące w ponad 48,4% dni w roku, natomiast udział wiatrów pozostałych wynosi: wiatry z kierunków N, NE i E 24,4% oraz wiatry SE i S 26,5%, średnie prędkości wiatrów wynosiły 3,2 m/s. Procentowy udział dni z ciszą wynosił zaledwie 0,7%.

Tabela 3 Procentowy rozkład kierunków wiatru w przedziałach prędkości (na wysokości wiatromierza) - stacja Racibórz

N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Cisza
14	4,9	5,5	13,8	12,7	18,1	12,3	18	0,7

⁵ <https://klimat.imgw.pl/pl/climate-normals/>

Na terenie gminy dominują topoklimaty terenów otwartych, rolniczych, na które nakładają się bardzo częste topoklimaty dolin rzecznych z nieckami stawów, które zwiększają ilość dni chłodnych, mgieł oraz zastoisk zimnego powietrza. Topoklimat leśny nie jest rozpowszechniony na terenie gminy, gdyż większe tereny leśne występują tylko w części południowo zachodniej sołectwa Kaczyce (Las Kaczok) w części wschodniej (Las Gawliniec), zachodniej (Czarny Las) oraz północnej (Las Grabina). Tereny silnie zurbanizowane, z topoklimatem miejskim również nie są zbyt rozpowszechnione, na większej powierzchni występują one tylko w centrach poszczególnych sołectw oraz na terenie po dawnej KWK Morcinek.

Tabela 4 Normy klimatyczne z wielolecia 1990 – 2020 dla stacji synoptycznej Racibórz

Średnia dobowa temperatura powietrza	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	-0,9	0,3	4	9,4	13,9	17,3	19,2	19	14,2	9,4	4,8	0,4	9,3
Średnia minimalna temperatura powietrza	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	-3,7	-2,8	0,2	4,0	8,5	11,9	13,4	13,2	9,5	5,7	2,0	-2,1	5,0
Średnia maksymalna temperatura powietrza	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	1,9	3,8	8,4	15,1	19,6	22,9	25,4	25,3	19,7	14,0	8,1	3,0	13,9
Maksymalna zanotowana zawartość Tmax z datą	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	13,4	16,1	21,6	29,5	32,2	35,6	35,5	36,9	33,7	25,6	20,1	15,5	
	1993-01-12	2008-02-24	2004-03-18	2012-04-30	2005-05-30	2000-06-22	1994-07-30	2013-08-08	2018-09-06	2001-10-03	2018-11-06	2019-12-20	
Minimalna zanotowana zawartość Tmin z datą	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	-26,9	-23,3	-18,2	-6,2	-2,6	1,9	5,1	4,9	-0,9	-6,6	-13,7	-27,1	
	2010-01-24	2012-02-12	2004-03-06	2020-04-01	2011-05-04	1991-06-03	2018-07-02	1993-08-27	1993-09-19	1991-10-30	1993-11-19	1996-12-28	
Liczba dni z temperaturą maksymalną <0°C	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	10,3	6,4	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,3	6,6	26,5
Liczba dni z temperaturą maksymalną >25°C	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	0,0	0,0	0,0	1,0	4,5	10,1	16,7	16,2	3,6	0,2	0,0	0,0	52,3
Liczba dni przymrozkowych	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	10,0	10,9	12,0	4,5	0,3	0,0	0,0	0,0	0,1	3,2	7,5	11,6	60,1
Miesięczna suma opadu	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	27,2	25,1	31,4	36,8	68,2	77,9	90,7	69,3	63,3	46,7	38,1	30,1	604,8
Maksymalna dobową sumą opadu z datą	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	22,4	23,5	24	23,1	34,7	64	92,9	64,9	61,7	40,9	30,8	38,7	
	2001-01-08	1996-02-19	1999-03-07	2017-04-27	2013-05-03	2020-06-26	1997-07-07	1995-08-14	1996-09-14	2020-10-13	1996-11-14	1992-12-05	
Liczba dni z pokrywą śnieżną >0 cm	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	14,90	13,30	5,50	0,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	3,60	9,40	47,80

Liczba dni z pokrywą śnieżną >1 cm	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	12,90	11,80	4,70	0,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	2,90	7,40	40,50
Liczba dni z pokrywą śnieżną >10 cm	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	5,00	4,40	2,00	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	1,60	13,20
Liczba dni z pokrywą śnieżną >50 cm	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Średnia grubość pokrywy śnieżnej	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	6,7	6,2	3,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	2,0	3,8	
Maksymalna zanotowana grubość pokrywy śnieżnej	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	34	33	20	17	0	0	0	0	0	5	14	35	
	2006-01-01	2010-02-15	2005-03-08	1996-04-03	NA	NA	NA	NA	2010-09-30	1997-10-28	2010-11-30	2005-12-31	
	2006-01-04	2010-02-16	2005-03-09										
Średnie ciśnienie zredukowane do poziomu morza	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	1020	1019	1017	1015	1016	1016	1015	1016	1018	1019	1018	1020	1017
Średnia suma usłonecznienia (h)	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	47,1	67,0	116,0	179,8	220,7	224,1	240,7	235,2	153,4	107,4	56,7	41,4	1689,5
Średnie pokrycie nieba przez chmury (oktanty)	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	5,3	5,1	4,7	4,2	4,4	4,5	4,2	3,9	4,4	4,8	5,3	5,4	4,7
Średnia liczba dni pogodnych	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	4,8	4,4	5,8	6,6	5,1	4,5	6,0	6,3	5,3	4,3	4,0	4,3	61,3
Średnia liczba dni pochmurnych	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rocznie
	14,7	11,7	10,3	6,9	7,0	6,6	5,8	4,1	7,9	9,8	12,7	15,0	112,4

2.6 POWIERZCHNIA ZIEMI

2.6.1 UKSZTAŁTOWANIE TERENU, ZAGROŻENIE OSUWISKOWE

Ukształtowanie terenu

Rzeźba terenu gminy Zebrzydowice ma charakter rzeźby postglacialnej, która częściowo przykryta została lessami, a następnie przekształcona denudacyjnie, głównie przez erozję i akumulację rzeczną. Rzeźba ta prawie całkowicie maskuje rzeźbę preglacialną. Doliny preglacialne miały przeważnie odmienny przebieg od dolin współczesnych, a wyniesienia starej rzeźby (preglacialne) tylko w niewielkich fragmentach odstawiają się w rozcięciach wysoczyzny lessowej. W historii rozwoju rzeźby glacialnej najważniejszą rolę odegrały lodowce zlodowacenia południowopolskiego (zlodowacenie San 1 i San 2), które przykryły omawiany obszar pozostawiając po sobie gliny zwałowe przykryte piaskami i żwirami wodnolodowcowymi, które następnie były rozcinane dolinami rzek w okresach interglacialnych. Utworzone wówczas rozległe równiny wodnolodowcowe i doliny rzeczne są obecnie pod przykryciem młodszych osadów lessowych.

Od ustąpienia lądolodu Odry do chwili obecnej w rozwoju rzeźby przeważa denudacja, a w dolinach na przemian erozja i akumulacja rzeczna. Pod koniec zlodowaceń północnopolskich ma miejsce akumulacja lessów, które przykryły analizowany teren. Na obszarze przykrytym lessami powstała wysoczyzna lessowa rozcięta licznymi dolinkami, częściowo wypełniona deluwiami. Wysoczyzna ta wznosi się przeważnie na wysokości 265 – 275 m n.p.m. w sołectwach Marklowice Górne i Zebrzydowice i ok. 285 – 300 m n.p.m. w Kończycach Małych i Kaczycach. W obniżeniach powstały współczesne doliny rzek wraz z tarasami zalewowymi (holocenickimi). W ujęciu geomorfologicznym całość terenu zalicza się do wysoczyzny lessowej. Charakterystyczne dla krajobrazu Zebrzydowic wąwozy i jary to tzw. dolinki denudacyjne, które w charakteryzowanym obszarze różnicują rzeźbę przy krawędziach wzgórz lessowych. Powstają i rozwijają się one na skutek erozyjnej działalności wód opadowych podczas ulewnych deszczów lub gwałtownych roztopów na stokach i wysoczyznach zbudowanych z utworów luźnych i spoistych (lessy, gliny lessopodobne) o ubogiej pokrywie roślinnej (pola uprawne).

Najniżej położony punkt w gminie znajduje się w dolinie Pietrówki, przy granicy z Czechami w Markłowicach Górnych, – jest to 219 m n.p.m. Z kolei najwyższym punktem w gminie jest wysoczyzna w Kaczycach w rejonie ul. Tuwima – tu wysokość wynosi 304 m. n.p.m. Doliny cieków położone są na wysokościach od 250 m. n.p.m. w górnych częściach dolin do 230 m n.p.m. w rejonach ujścia. Wysoczyzny lessowe i wodnolodowcowe, wykorzystywane głównie rolniczo położone są na wysokości ok. 260 – 275 m. n.p.m. w sołectwach Marklowice Górne i Zebrzydowice oraz ok. 285 – 300 m n.p.m. w Kończycach Małych i Kaczycach.

W wielu miejscach na terenie gminy występują duże przewyższenia. Np. w rejonie stawów w dolinie Pielgrzymówki dno doliny znajduje się na wysokości 230 m n.p.m., a wysoczyzna na wysokości 260 m. n.p.m. Różnica wysokości wynosi więc ok. 30 metrów.

Wartość ta waha się w zależności od głębokości wcięcia i wyerodowania doliny. Przy mniejszych parowach przewyższenia są niewielkie – ok. 5 – 15 m, ale zbocza jarów bywają bardzo strome (np. w dolinie Kaczoka, jary w Markłowicach Górnych i zachodniej części Zebrzydowic). Przy głębszych dolinach (Pielgrzymówka, Pietrówka, Olza) wysokość przewyższeń dochodzi nawet do 40 metrów, przy czym spadki są o wiele bardziej połogie. Zróznicowanie wysokościowe mające źródło w lessowym charakterze podłoża geologicznego wpływa pozytywnie na walory krajobrazu gminy.

Znaczące zmiany antropogeniczne rzeźby terenu miały związek z budową i funkcjonowaniem KWK Morcinek. Została tu na znacznej powierzchni splantowana dolina Olzy, a w późniejszym okresie na pograniczu Kaczyc i Pogwizdowa powstała wysoka hałda. Formy te w sposób znaczący zmieniły ukształtowanie terenu doliny Olzy. Hałda ma rzędną ok. 255 m n.p.m., zaś rzędna rzeki wynosi ok. 240 m n.p.m., tak więc hałda wznosi się na ok. 15 metrów ponad dno doliny. Inne znaczące formy morfologiczne na terenie gminy związane są z istniejącymi tu rozległymi nasypami kolejowymi, zorientowanymi zarówno na osi północ-południe, jak i wschód – zachód.

Zjawiska osuwiskowe

Informacje o zagrożeniu ruchami masowymi ziemi na terenie gminy Zebrzydowice pojawiały się już w latach 70 (Katalog osuwisk z 1975 r.). Przez długi czas nie było jednak dostępnych szczegółowych, wymaganych przepisami prawa materiałów dotyczących zagrożenia osuwiskowego, które można by wykorzystać przy planowaniu przestrzennym. W ramach prac nad SOPO – Systemem Ochrony Przeciwośuwiskowej Państwowy Instytut Geologiczny wykonał „Mapę osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla gminy Zebrzydowice w skali 1:10000”. W dokumentacji przyjęto następujące nazewnictwo:

Tereny zagrożone ruchami masowymi są obszarami (wyznaczone poza osuwiskami), w których obecne są czynniki wskazujące na występowanie ruchów masowych w przeszłości, a zatem są obszarami gdzie można spodziewać się ponownego rozwoju ruchów masowych w przyszłości - o powierzchni 11,67 ha;

Osuwiska – to tereny na których obserwuje się ruchy masowe ziemi. Osuwiska dzielą się na:

osuwiska aktywne ciągłe są w ciągłym ruchu lub objawy ich aktywności występowały w trakcie prowadzenia rejestracji, albo w ciągu co najmniej ostatnich 5 lat - na terenie gminy zajmują ok. 23,39 ha.

osuwiska aktywne okresowo - objawy aktywności występowały w nieregularnych odstępach czasu, w ciągu ostatnich 50 lat - na terenie gminy zajmują ok. 280,88 ha.

Osuwiska nieaktywne - są ustabilizowane, w ich obrębie nie obserwowano i nie udokumentowano objawów aktywności w ciągu co najmniej ostatnich 50 lat - na terenie gminy zajmują ok. 3,18 ha.

Na terenie gminy wskazano zarówno tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi, jak również osuwiska, wśród których wyróżniono trzy kategorie: osuwiska aktywne,

aktywne okresowo i nieaktywne. Wyznaczono tu 17 osuwisk aktywnych ciągle, 126 osuwisk aktywnych okresowo oraz 10 nieaktywnych. Łączna powierzchnia wszystkich osuwisk to ok. 307,45 ha, zaś terenów zagrożonych ok. 11,67 ha. Osuwiska zlokalizowane są najczęściej na stromych stokach dolin cieków. Największa ilość osuwisk zlokalizowana jest w sołectwach Marklowice Górne i Zebrzydowice, nieco mniejsza w Kończycach Małych, a stosunkowo najmniej zagrożone są Kaczyce. Duża część z osuwisk znajduje się na terenach niezabudowanych. Obszary zabudowane zlokalizowane na osuwiskach to min: tereny w rejonie ul. Szkolnej i ul. Dębowej w Marklowicach Górnych, w rejonie ul. Wałowej, ul. Kalinowej, ul. Stawowej (nad stawem Młyńszczok), ul. Zamkowej i ul. Stromej w Zebrzydowicach, w rejonie ul. Wodnej, ul. Botanicznej i ul. Bławatkowej w Kończycach Małych. Tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi wskazywano w rejonie ul. Piaskowej, ul. Dębowej oraz ul. J. Słowackiego. Łącznie na terenie gminy ok. 270 różnego typu budynków położonych jest na osuwiskach wyznaczonych w ramach programu SOPO. Po ukończeniu mapy osuwisk i terenów zagrożonych (kwiecień 2010) na terenie gminy zaistniały cztery tereny osuwiskowe, które nie były wskazywane na mapach, natomiast zinwentaryzowane zostały przez Urząd Gminy. Są to dwa tereny w dolinie Kaczoka (niezabudowane), oraz dwa tereny zabudowane (jeden przy ul. Matejki, drugi przy ul. Górnej). Powyższe wskazuje, że procesy osuwiskowe są zjawiskami dynamicznymi, mogącymi powstawać nieustannie, w szczególności po okresach zwiększonych opadów. Cztery nowopowstałe osuwiska zaistniały po powodziach z maja 2010 r. W 2025 r. pozyskane zostały zaktualizowane warstwy z bazy danych SOPO, które w stosunku do danych z 2010 r. nie różnią się znacząco, ale w niektórych miejscach zaznaczają się zmiany. Największą różnicą jest wskazanie terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz osuwisk nieaktywnych, które wcześniej nie były wykazywane.

Jak wynika z dotychczasowych obserwacji większość osuwisk na analizowanych terenach powstaje w wyniku dynamicznych czynników naturalnych (infiltracji wód opadowych i roztopowych oraz podcięcia erozyjnego), które wykorzystywały naturalne predyspozycje danych obszarów do uruchomienia mas skalnych (tzw. czynniki statyczne): podatność podłoża na osuwanie – obecność utworów luźnych i warstw o różnej litologii i przepuszczalności. Szczególne zagrożenie stwarza infiltracja wód roztopowych i opadowych oraz podcięcie erozyjne stoków, na których występują miększe pokrywy piasków, żwirów, iłów, glin i lessów. Większe ruchy masowe na tym obszarze mogą wystąpić także w wyniku podcięcia stoków podczas wezbrań i powodzi. Często zbocze może wydawać się ustabilizowane (np. porośnięte drzewami) i nic nie wskazuje na występowanie jakichkolwiek ruchów masowych ziemi. Nie mniej splot niekorzystnych oddziaływań może prowadzić do ponownego naruszenia nieskonsolidowanych warstw. Przeciwdziałanie ruchom masowym powinno polegać na sprawnej melioracji obszaru, która spowoduje szybkie odprowadzenie nadmiaru wód roztopowych i opadowych. Nie powinno się wycinać drzew i krzewów porastających zbocza terenów objętych osuwiskami, gdyż roślinność zdecydowanie hamuje i ogranicza rozwój ruchów masowych. W przypadku powstania np. nowego zsuwu należy miejsce to obsiać trawą lub obsadzić drzewami. Ponadto tereny objęte osuwiskami powinny być wyłączone spod budownictwa, a w przypadku ich zabudowy wszelkie planowane inwestycje inżynierskie

i budowlane powinny zostać poprzedzone badaniami geologiczno – inżynierskimi. Dokładne rozpoznanie warunków geologicznych i szczegółowe badania geologiczno – inżynierskie gruntu mogą jednoznacznie stwierdzić przydatność tych terenów do zabudowy i określić możliwości ich zabudowy. Pozwolą one także na wskazanie sposobu zabezpieczenia istniejących budynków, budowli i infrastruktury drogowej i komunalnej znajdujących się na terenach zagrożonych. Rozwiązania takie często jednak wykraczają poza teren jednej działki budowlanej i obejmują np. obszar całego narażonego zbocza. Osobnym problemem ściśle związanym z terenem gminy Zebrzydowice jest możliwość indukcji osuwisk na skutek wstrząsów górniczy związanych z podziemną eksploatacją węgla kamiennego na obszarze sąsiednich gmin.

Osiadania górnicze

W południowej części sołectwa Kaczyce ulokowana była kopalnia węgla kamiennego Morcinek. Kopalnia ta eksploatowała węgiel kamienny ze złoża „Morcinek” w obszarze górniczym „Kaczyce” w latach 1987 – 1998. W trakcie eksploatacji wystąpiły szkody górnicze na obszarze ok. 5,6 km², gdzie osiadania osiągały rozmiar do 7,5 m. Dotknęły one jednak rozproszoną zabudowę terenów rolniczych Kaczyc i Pogwizdowa i nie spowodowały większych szkód i odkształceń terenu. Wedle informacji zamieszczonych w programie ochrony środowiska gminy Zebrzydowice⁶ górotwór ustabilizował się w 2001 r. i obecnie nie występują już żadne wpływy na powierzchnię. Od czasu zakończenia eksploatacji minęło już niemal 30 lat i brak jest przez ten czas informacji, by na powierzchni terenu dochodziło do zjawisk górniczych.

Ok. 2 km na zachód od sołectwa Kaczyce, po stronie czeskiej znajduje się kopalnia węgla kamiennego ČSM. Stanowi ona jedną z kopalń Ostrawsko-Karwińskiego zagłębia węglowego (które stanowi część Górnośląskiego Zagłębia Węglowego). Progi eksploatacyjne dochodzą niemalże do granicy z Polską na Olzie, eksploatacja jednak nie jest prowadzona po stronie Polskiej. W głębokim podłożu Olzy występuje uskok, który powoduje zrzut warstw węglonośnych z ok. 600 m p.p.t. po stronie Czeskiej do ok. 1000 m p.p.t. po stronie Polskiej. Jak wynikało z materiałów przekazanych przez kopalnię ČSM w 2015 r. na skutek prowadzenia eksploatacji po stronie Czeskiej w rejonie zlikwidowanej kopalni Morcinek mogły występować osiadania o wartościach od 10 cm we wschodniej części zlikwidowanej kopalni do 300 cm na rzece Olzie. Dla potrzeb uzyskania nowej koncesji prowadzone było postępowanie transgraniczne, z którego wynikało, że wystąpi wpływ na powierzchnię terenu po stronie Polskiej. Ze względu na morfologię terenu (bocznica kolejowa KWK Morcinek) ewentualne obniżenie poziomu Olzy nie spowodowałoby podtopień na terenie byłej kopalni Morcinek, nie mniej w przekazanych materiałach wskazywano na szereg prac hydrotechnicznych, które miały być wykonane w celu zabezpieczenia prawidłowego spływu rzeki Olzy. Dla wpływów górniczych ze strony kopalni ČSM nie został po polskiej stronie ustalony teren górniczy, ponieważ przepisy nie przewidują takich rozwiązań. Sprawy odszkodowań i wzajemnego przekazywania informacji o szkodach reguluje Dwustronna Międzyrządowa Komisja ds. współpracy przy

⁶ Program ochrony środowiska gminy Zebrzydowice, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju, Bielsko-Biała, 2004 r.

eksploatacji złóż węgla kamiennego w rejonie wspólnej polsko-czeskiej granicy państwowej. Obecnie (2025 r.) eksploatacja w kopalni CSM jest już wygaszana, techniczna likwidacja kopalni ma nastąpić do 2028 r.

2.6.2 GLEBY I ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Użytkowanie terenu

Na podstawie aktualnego użytkowania terenu wynikającego z mapy ewidencyjnej można stwierdzić, że gmina Zebrzydowice posiada rolniczy charakter. Według danych z ewidencji gruntów aż 80,81% powierzchni gminy stanowią grunty pozostające w gospodarowaniu rolnym, leśnym bądź też nieużytki. W strukturze użytkowania zdecydowanie przeważają grunty orne, które stanowią 41% powierzchni gminy. Mniejszy udział mają łąki i pastwiska (2,67% i 6,05%). Łączny udział użytków rolnych to 2480,24 ha, co stanowi 60,08% powierzchni gminy. Grunty leśne wydzielone w ewidencji gruntów jako Ls, oraz zadrzewione Lz razem zajmują 813,12ha, czyli 20,18% powierzchni gminy. Większe kompleksy leśne stanowi Las Kaczok w Kaczycach, Czarny Las na zachodzie gminy oraz Las Grabina, mniejsze kompleksy leśne występują też w części północnej i zachodniej. Wszystkie grunty zabudowane i zurbanizowane wraz z terenami komunikacji zajmują powierzchnię 723,05 ha co stanowi 17,52% użytkowania, z czego 10,49% przypada na tereny mieszkaniowe i przemysłowe, a 7,03% na drogi i tereny kolejowe. Większość terenów przemysłowych określane jako Ba przypada na tereny po byłej kopalni KWK „Morcinek” i zajmują one powierzchnię 65,5 ha. Na analizowanym terenie na grunty pod wodami przypada 66,24 ha czyli ok. 1,6% powierzchni gminy. Stawy, choć rzutują w sposób znaczący na zagospodarowaniu rolniczej przestrzeni produkcyjnej, nie mają dużego udziału w strukturze użytków gminy. Bardzo małą część użytkowania gruntów przypada na nieużytki, bo tylko 0,55%. Inne rodzaje użytkowania gruntów mają marginalny zasięg i charakter. Strukturę użytkowania gruntów przedstawiono w tabelach i na wykresach poniżej oraz na załączniku mapowym.

Tabela 5 Użytkowanie powierzchni gminy Zebrzydowice na podstawie mapy ewidencyjnej

Grupa użytków gruntowych	Rodzaj użytku gruntowego	Oznaczenie	Gmina Zebrzydowice ha / %	
Użytki rolne	Grunty orne	R	1692,75	41,01
	Sady	S	14,00	0,34
	Łąki trwałe	Ł	110,23	2,67
	Pastwiska trwałe	Ps	249,60	6,05
	Użytki rolne zabudowane	BR	128,13	3,10
	Grunty pod stawami	Wsr	100,32	2,43
	Rowy	W	3,72	0,09
	Grunty rolne zadrzewione	Lzr	181,49	4,40

	Użytki rolne razem		2480,24	60,08
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Lasy	Ls	833,12	20,18
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	Lz		
	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem		833,12	20,18
Grunty zabudowane i zurbanizowane	Tereny mieszkaniowe	B	309,67	7,50
	Tereny przemysłowe	Ba	65,50	1,59
	Inne tereny zabudowane	Bi	37,06	0,90
	Zurbanizowane tereny niezabudowane	Bp	3,05	0,07
	Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe	Bz	17,59	0,43
	Użytki kopalne	K		
	Tereny komunikacji			
	Drogi	Dr	147,99	3,59
	Tereny kolejowe	Tk	125,58	3,04
	Inne tereny komunikacyjne	Ti	2,42	0,06
		Tp	14,19	0,34
	Grunty zabudowane i zurbanizowane razem		723,05	17,52
Użytki ekologiczne	Użytki ekologiczne	E	-	-
Nieużytki	Nieużytki	N	22,76	0,55
Grunty pod wodami	Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi	Wm	-	-
	Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	Wp	35,00	0,85
	Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	Ws	31,24	0,76
	Grunty pod wodami razem		66,24	1,6
Tereny różne	Tereny różne	Tr	2,54	0,06
Razem			4127,95	100%

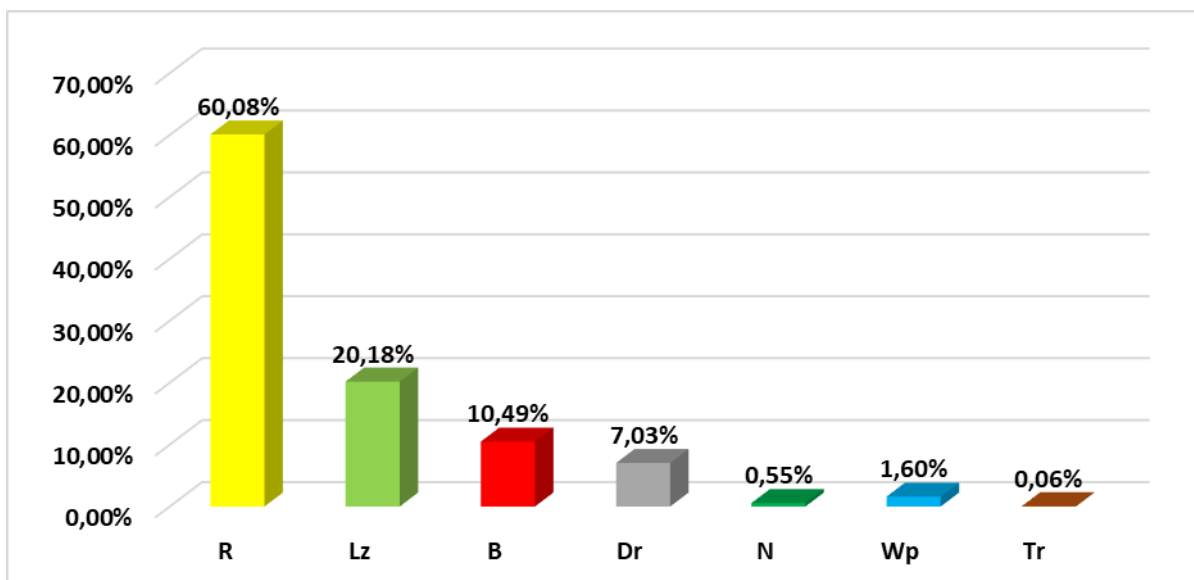

Fig. 3 Użytkowanie powierzchni gminy Zebrzydowice na podstawie danych ewidencyjnych

Typy gleb

Budowa geologiczna i charakterystyczna rzeźba terenu związana z niezwykle wyraźnym podziałem na tereny wysoczyzny i dolin rzecznych ma również bardzo duży wpływ na rozmieszczenie i wykształcenie się poszczególnych typów gleb. Największy udział na terenie gminy mają gleby bielcowe i pseudobielcowe stanowiące dość przepuszczalne podłoże, które powstały na piaskach słabogliniastych i luźnych. Zajmują one powierzchnię 1425,29 ha tj. 46,22% i występują we wszystkich sołectwach gminy Zebrzydowice. Kolejnym typem gleb o znacznym udziale są gleby brunatne wyługowane i brunatne kwaśne, stanowiące 27,02% o powierzchni 833,19 ha wytworzone z lessów, lessów ilastych, piasków gliniastych oraz glin. Gleby te razem z glebami bielcowymi i pseudobielcowymi zajmują głównie powierzchnię wysoczyzn lessowych. Trzecie miejsce według powierzchni przypada na mady, które występują głównie w dolinach cieków tj. Pietrówki w centralnej części gminy, oraz w dolinie Olzy w pd-zach części przy granicy z Czechami, stanowiące 25,95% wszystkich gleb w gminie Zebrzydowice. Pozostałe typy gleb mają zdecydowanie mniejszy udział i nie charakteryzują się tak silnym skoncentrowaniem geograficznym. Udział poszczególnych typów gleb przedstawiono w tabeli i na wykresach poniżej oraz graficznie na załączniku mapowym.

Tabela 6 Udział poszczególnych typów gleb

Typ gleby	Powierzchnia w ha	Udział w %
A - Gleby bielcowe i pseudobielcowe	1425,29	46,22
Bw - Gleby brunatne wyługowane i brunatne kwaśne	833,19	27,02
F – Mady	800,28	25,95
Bwd - Gleby brunatne wyługowane i brunatne kwaśne deluwialne	7,84	0,25
E - Gleby mułowo-torfowe i torfowo-mułowe	6,30	0,20
Bk – Gleby brunatne kwaśne	5,26	0,17
Dz - Czarne ziemie zdegradowane i gleby szare	2,92	0,09
FG – Gleby aluwialne glejowe	2,43	0,08

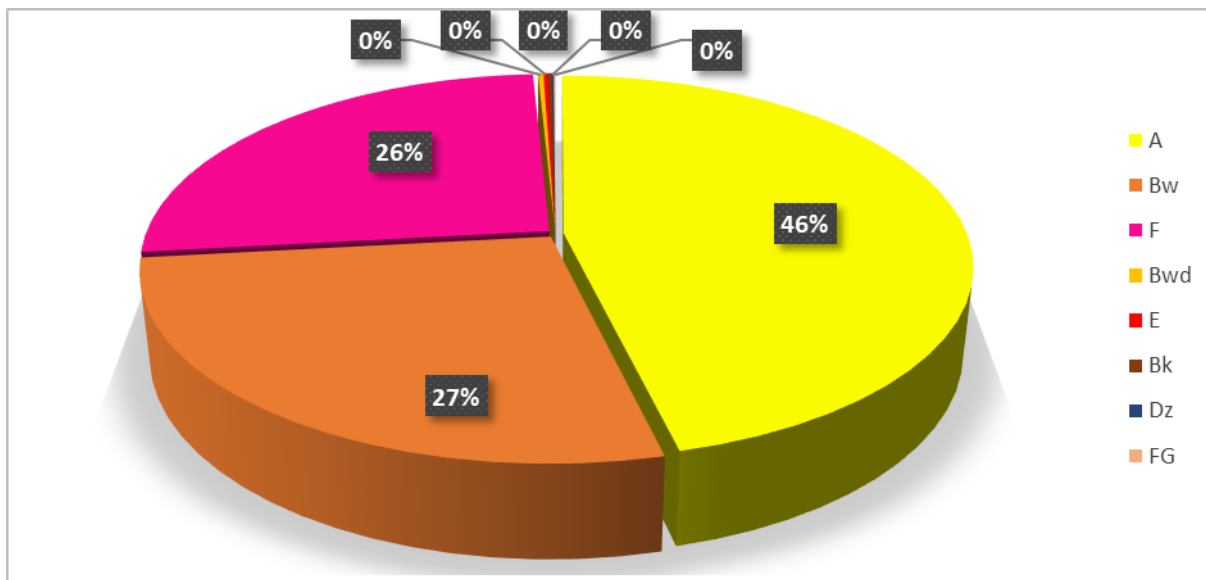

Fig. 4 Procentowy udział poszczególnych typów gleb

Kompleksy przydatności rolniczej

Według mapy glebowo-rolniczej w podziale na kompleksy przydatności rolniczej najbardziej charakterystycznym kompleksem na terenie gminy Zebrzydowice jest kompleks pszenno-dobry (2) stanowiący prawie 2/3 wszystkich kompleksów tj. ok 64%. Zajmuje on 1892,64 ha i występuje na całej powierzchni analizowanego obszaru w sołectwach Marklowice Górne, Zebrzydowice, Kończyce Małe i Kaczyce, mając bezpośredni wpływ na rolniczy charakter tych obszarów. Drugi co do rozpowszechnienia i wielkości to kompleks zbożowo-pastewny mocny (8) o powierzchni ponad 450 ha i udziale ponad 15%, występujący w postaci większych pól w dolinach cieków na terenie całej gminy. Ponadto na całej rozciągłości doliny Pietrówki wyznaczono użytki zielone średnie (2z) stanowiące 10,5% wszystkich kompleksów glebowych. Na terenie całej gminy ponadto odnotowuje się też niewielki udział kompleksu pszenno-wadliwego (3) tj. 8,83%. Pozostałe kompleksy obejmują mniej niż 1% powierzchni gleb i nie mają większego znaczenia w opisie kompleksów rolniczej przydatności w gminie Zebrzydowice.

Tabela 7 Udział poszczególnych kompleksów gleb

Kompleksy rolniczej przydatności gleb	Powierzchnia w ha	Udział w %
2 - kompleks pszenno-dobry	1892,64	63,93
8 - kompleks zbożowo-pastewny mocny	450,41	15,21
2z - użytki zielone średnie	311,59	10,52
3 – kompleks pszenno-wadliwy	261,52	8,83
3z - użytki zielone słabe i bardzo słabe	28,84	0,97
5 - kompleks żytni dobry	8,24	0,28
4 - kompleks żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)	4,44	0,15
6- kompleks żytni słaby	2,95	0,10

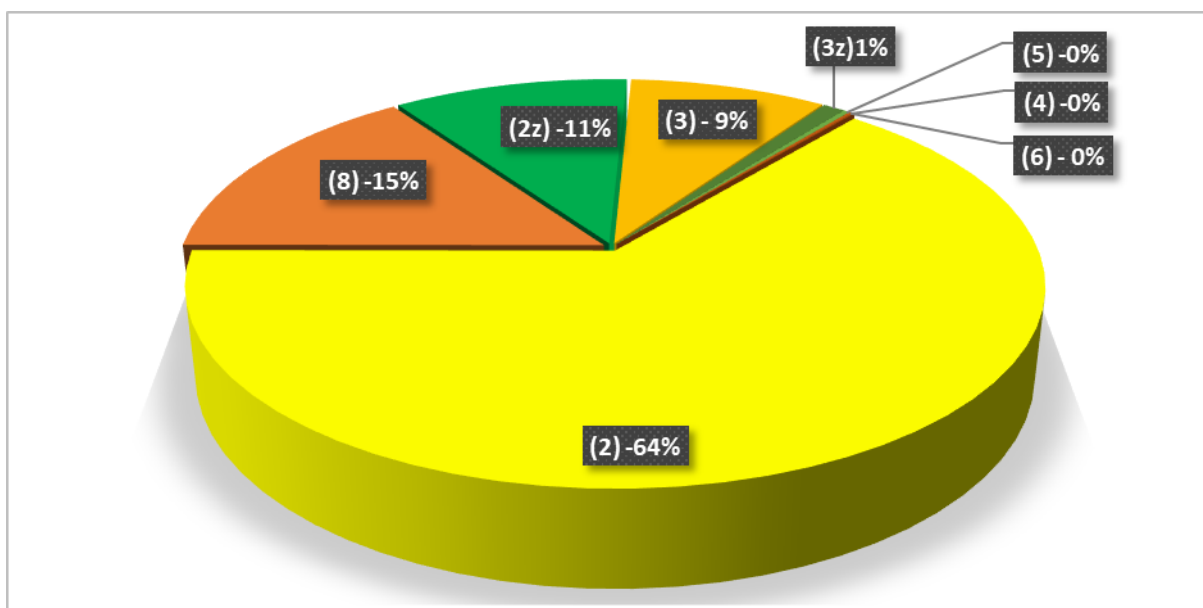

Fig. 5 Procentowy udział poszczególnych kompleksów rolniczej przydatności gleb

Bonitacja gleb

Ze względu na formy użytkowania gruntu w rolniczej przestrzeni produkcyjnej na terenie gminy Zebrzydowice zdecydowanie dominują grunty orne, które zajmują łącznie aż 77,73% wszystkich gruntów pozostającym w użytkowaniu rolnym. Znacznie mniejszy jest udział pastwisk zajmujących 14,65% powierzchni gruntów, natomiast najmniej bo zaledwie 7,62% powierzchni gruntów rolnych przypada na łąki. Łąki i pastwiska zlokalizowane są głównie w dolinie Pietrówki, Pielgrzymówki i Pruchnianki, przy czym nie stanowią one większych kompleksów. Jeśli chodzi o klasę poszczególnych gruntów to zdecydowanie najwięcej jest gruntów klas najlepszych RIIIa i RIIIb które zajmują łącznie ok. 56% gruntów rolnych, mniejszy jest udział gruntów klas średnich RIVa, RIVb stanowiących 37% powierzchni w gminie. Najmniejszy udział należy do gleb słabych i najslabszych zajmujących tylko ok. 7% powierzchni gruntów rolnych. Gleby klasy dobrych i średnio dobrych zdecydowanie dominują w obrębie wysoczyzn lessowych w szczególności na terenie Kaczyc i Kończyc Małych, grunty klas najslabszych występują na krańcach południowo-zachodnich w dolinie Olzy. Ze względu na bardzo dobre właściwości gleb gminy Zebrzydowice duża część gruntów pozostaje w użytkowaniu rolnym.

Strukturę klas glebowych przedstawiono w tabeli 8, a ich rozmieszczenie na załączniku mapowym nr 8 do opracowania ekofizjograficznego. Uwaga: dane dotyczące zagadnień gleb pochodzą z map pozostających w zasobie IUNG w Puławach (typy i kompleksy), stąd też powierzchnie typów gleb i kompleksów rolniczej przydatności gleb różnią się w stosunku do danych ewidencyjnych dotyczących użytków i klasoużytków (zasób geodezyjny Starostwa Powiatowego w Cieszynie).

Tabela 8 Bonitacja gleb gminy Zebrzydowice na podstawie mapy ewidencyjnej

Klasa gleby	RII	RIIIa	RIIIb	RIVa	RIVb	RV	RVI		
Analizowane tereny ok. 2480,25 ha	1,01	89,92	1188,87	493,81	108,07	17,52	28,63		
100%	0,04	3,63	47,93	19,91	4,36	0,71	1,15		
Klasa gleby	ŁII	ŁIII	ŁIV	ŁV	ŁVI	PsIII	PsIV	PsV	PsVI
Analizowane tereny ok. 2480,25 ha	3,32	33,42	113,16	24,36	14,73	64,50	207,32	86,66	4,95
100%	0,13	1,35	4,56	0,98	0,59	2,60	8,36	3,49	0,20

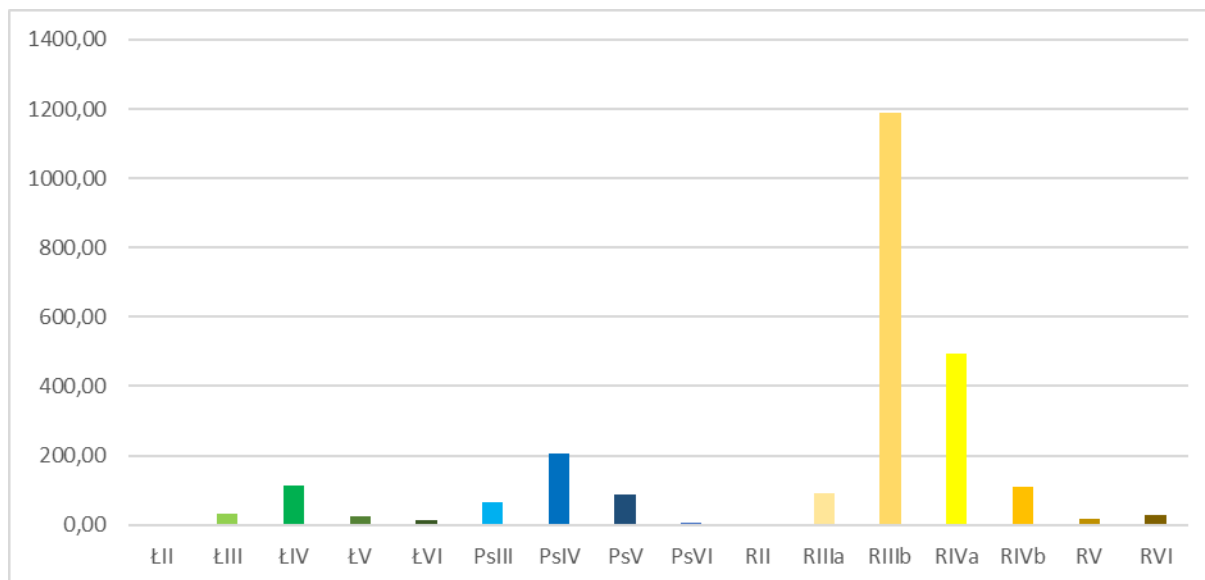

Fig. 6 Powierzchniowy udział poszczególnych klas gleb w ha

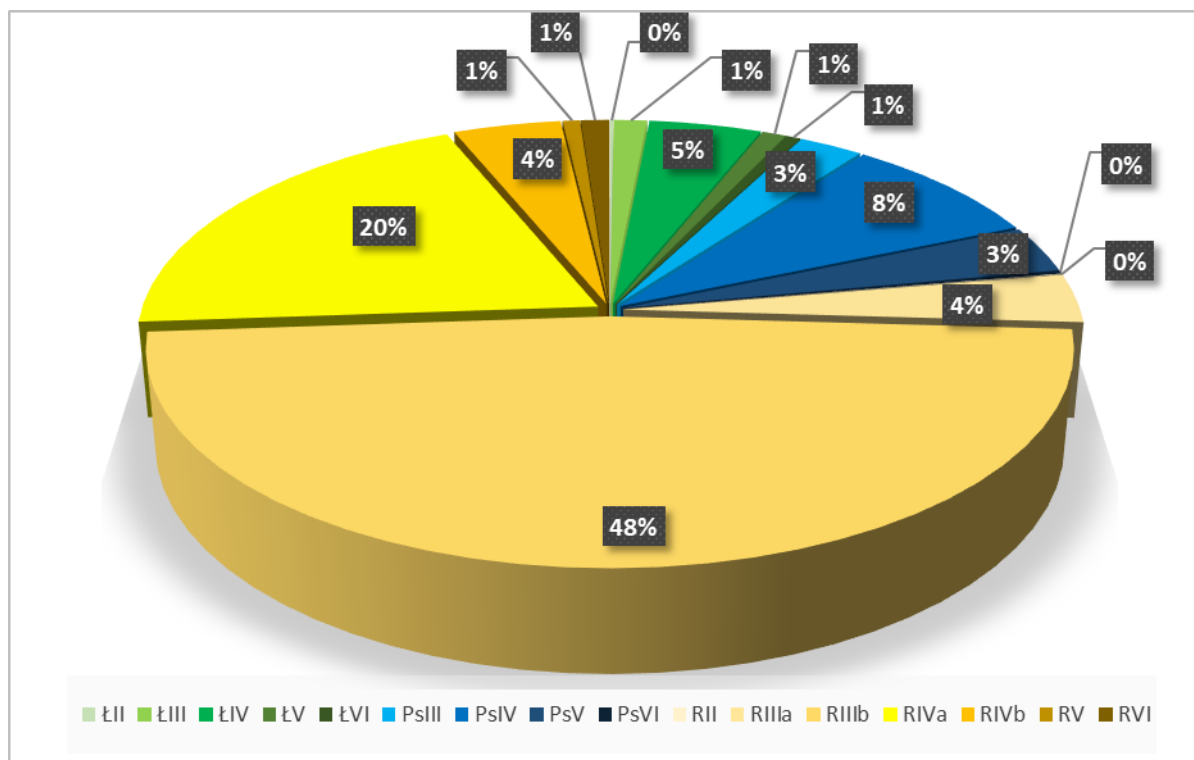

Fig. 7 Procentowy udział poszczególnych klas gleb

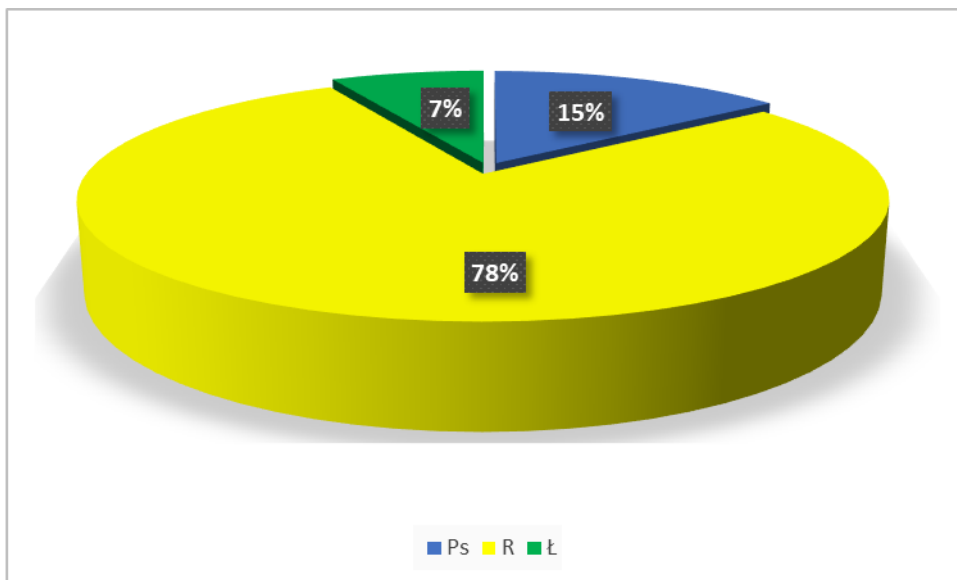

Fig. 8 Udział form użytkowania gruntów rolnych w ogóle rolniczej przestrzeni produkcyjnej

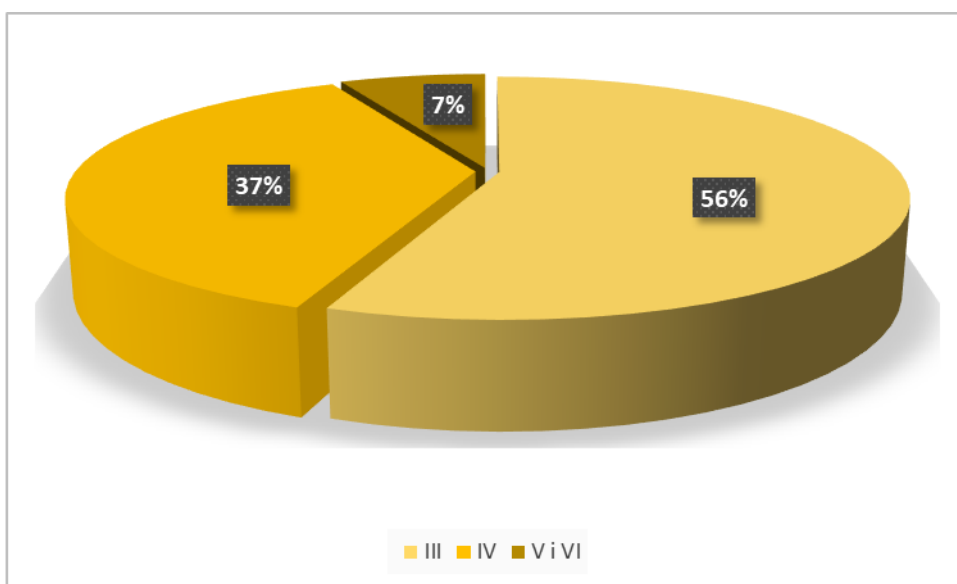

Fig. 9 Udział poszczególnych klas gleb w rozbiu na gleby dobre, średnio dobre i najgorsze

2.7 ZASOBY NATURALNE

Na terenie gminy Zebrzydowice występują udokumentowane złoża węgla kamiennego, metanu oraz kruszyw naturalnych. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące złóż i ich eksploatacji.

Tabela 9 Udokumentowane złoża na terenie gminy Zebrzydowice

ID Midas	Kopalina	Złoże/ Zasoby geologiczne	Obszar Górniczy/ Teren górniczy/	Stan zagospodarowania
295	Węgiel kamienny i metan jako kopalina towarzysząca	Morcinek/21386 tys. ton	Dla złoża Morcinek ustanowiony był obszar i teren górniczy Kaczyce, obecnie zniesiony	Eksploatacja złoża zaniechana. Ostatnia tona węgla została wydobyta w 1998 r. W tym też roku rozpoczęto likwidację kopalni, która zakończyła się w 2001 r.
385	Węgiel kamienny i metan jako kopalina towarzysząca	Bzie Dębina / 106262 tys. ton	brak	Złoże rozpoznane szczegółowo
4465	Kruszywa naturalne	Kończyce	Dla złoża Kończyce	Eksploatacja złoża zaniechana, na terenie

		Wielkie/5986 tys. ton	Wielkie ustanowiony był obszar i teren górniczy, obecnie zniesiony (2005 r.)	gminy Zebrzydowice eksploatacja nie była prowadzona
4466	Kruszywa naturalne	Marklowice-Pogwizdów/ 1079 tys. ton	brak	Duża część złoża znajduje się na terenie gminy Hażlach. Złoże prawdopodobnie było eksploatowane do lat 70 XX w., a następnie zostało zasypane hałdą powstałą w wyniku działalności KWK Morcinek.
7352	Węgiel kamienny i metan jako kopalina towarzysząca	Zebrzydowice/ 108439 tys. ton	Brak	Złoże rozpoznane wstępnie
9557	Metan pokładów węgla	Kaczyce I/31,50 mln m ³	Brak, dawniej obszar i teren górniczy Kaczyce I	Eksploatacja złoża została zaniechana
10514	Węgiel kamienny i metan jako kopalina towarzysząca	Bzie Dębina 1 Zachód/ 404608 tys. ton	brak	Złoże rozpoznane szczegółowo
16329	Węgiel kamienny i metan jako kopalina towarzysząca	Morcinek 1/ 591368 tys. ton	brak	Złoże rozpoznane szczegółowo

Historia badań złóż węgla kamiennego w tej części Śląska sięga końca XIX w. Prace badawcze prowadzone były z różnym skutkiem na początku XX w., a także w czasie II wojny światowej i po niej. W latach 50 i 60 szukano możliwości budowy kopalni w rejonie Kaczyce - Pogwizdów – Kończyce. W drugiej połowie lat 70 XX w. podjęto decyzję o budowie kopalni w tym rejonie. Dyrekcja budowanej kopalni znajdowała się w Żorach. Była ona wspólna dla wszystkich nowych inwestycji górniczych w ROW i nosiła nazwę „Świerklany-Suszc-Kaczyce w budowie”. Decyzja oprócz znaczenia dla przemysłu miała jeszcze jedno, równie istotne podłoże. W bezpośrednim rejonie granicy państwowej, w odległości 1600 – 1800 m od Olzy znajdowały się szyby główne czechosłowackiej kopalni ČSM, a nieco dalej kopalni im. 9-go Maja. Przy tak niewielkiej odległości od granicy na najwyższych szczeblach władzy istniało podejrzenie, że czechosłowackie kopalnie, mając przecież w swoich archiwach poniemieckie oszacowania polskich złóż w tamtym rejonie, mogły chcieć podbierać węgiel z filaru ochronnego Olzy lub nawet eksploatować węgiel po polskiej stronie. Wobec tych okoliczności zdecydowano o budowie kopalni. Decyzją Prezydium Rządu nr 52/77 z dnia 13 maja 1977 r., zdecydowano o rozpoczęciu w 1978 r. budowy kopalni Kaczyce (nazwa ta była używana do 1986, kiedy kopalni nadano imię Gustawa Morcinka). Głębinie szybów zakończono w 1985 r. Kopalnia posiadała wtedy trzy szyby, wszystkie o średnicy 8 m.: Szyb I o głębokości 1143 m, ukończony w marcu 1982 r.; Szyb II o głębokości 1213 m, ukończony w styczniu 1985 r.; Szyb III (wentylacyjny) o głębokości 1140 m, ukończony we wrześniu 1983 r.. Planowano jeszcze budowę szybów IV i V, ale wskutek tragicznego stanu finansów kopalni na początku lat 90. z budowy zrezygnowano (szyb V wykopano do głębokości 650 m). Ostatecznie złoże zostało udostępnione trzema szybami na poziomach 800 m i 950 m. Ze względu na brak środków, na głębokości 1100 m wykonano jedynie połączenie między szybami i budowę wstrzymano. Projektowane dzienne wydobycie 12000 ton węgla na dobę nie zostało nigdy osiągnięte, a w wyniku realizacji jedynie pierwszego etapu budowy udało się uzyskać dzienne wydobycie rzędu 6000-7000 ton. Zastane warunki geologiczno-górnicze okazały się być bardzo trudne: występowała IV kategoria zagrożenia metanowego, I, II i III stopień zagrożenia wodnego, zagrożenie pożarowe oraz zagrożenie klimatyczne wynikające z wysokiej temperatury skał

na głębokich poziomach (stopień geotermiczny wynosił ok. 28-33 m/°C). W latach 1987-1997 kopalnia stale uzyskiwała ujemny przychód ze sprzedaży węgla. Od początku istnienia, ze względu na trudną sytuację gospodarczą w Polsce w tamtych czasach, kopalnia była bardzo mocno niedoinwestowana. "Morcinek" został zaprojektowany jako kopalnia dwupoziomowa (poziom 800 m i 1100 m) o zdolności wydobywczej 12 Gg węgla na dobę. W projekcie kopalni zakładano dwa etapy budowy; zakończono tylko pierwszy z nich – budowa kopalni o zdolności produkcyjnej do około 6-7 Gg węgla na dobę netto. Na przyczyny zlikwidowania kopalni złożyły się zarówno skomplikowane warunki geologiczne, jak i niskie ceny węgla na rynkach światowych oraz trudny czas transformacji ustrojowej lat 90. Ostatnia tona węgla została wydobyta w 1998 r. W tym też roku rozpoczęto likwidację kopalni, która zakończyła się w 2001 r. Po kopalni pozostało kilka budynków przemysłowych, w tym budynek ciepłowni, a także osiedle dla pracowników kopalni oraz pusty, rozległy plac. Likwidacja kopalni była bardzo różnie oceniana i zapewne jeszcze niejednokrotnie będzie ona przedmiotem sporów, które ciągle mogą być podsycane przez ciągle zapowiadane plany eksploatacji pozostałych złóż węgla przez różne podmioty (w obecnej sytuacji gospodarczej raczej niemożliwe – żadna z nowo planowanych kopalń jak np. Dębieńsko, Paruszowiec, czy właśnie Morcinek nie wyszła poza fazę wczesnego projektu). Historia budowy, eksploatacji i likwidacji kopalni jest niezwykle interesująca, powyżej przedstawiono najważniejsze fakty. Szczegółowe, niezwykle ciekawe informacje, wraz z dokumentacją fotograficzną można odnaleźć na stronach internetowych poświęconych historii kopalni⁷.

Spółka NWR Karbonia wydobywała metan z pokładów węgla w obrębie obszaru i terenu górniczego „Kaczyce I” obecnie jednak ta eksploatacja została już zaniechana. Jednocześnie NWR Karbonia prowadziła prace dokumentacyjne nad szczegółowym rozpoznaniem i udokumentowaniem innych złóż węgla kamiennego. Było to złożo roboczo nazwane Zebrzydowice 1, jednak prace te zostały zaniechane w 2014 r. Natomiast w 2011 r. nastąpiło udokumentowanie złoża Morcinek 1, które zostało wydzielone ze złoża Morcinek. Dokumentacja złóż Morcinek i Morcinek 1 dokonała rozdzielenia „starego” złoża Morcinek (ID Midas 295) na dwa mniejsze złoża (Morcinek i Morcinek 1). Obecnie również po stronie czeskiej trwa już wygaszanie eksploatacji węgla kamiennego, zamknięcie wydobywania w kopalni CSM planowane jest w 2026 r., a do roku 2028 ma nastąpić techniczna likwidacja kopalni.

W północnej części gminy znajduje się planowane do eksploatacji złożo węgla kamiennego Bzie Dębina 1 Zachód (ID Midas 10514). W latach 2000 Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. podjęła prace nad rozbudową kopalni „Zofiówka” o złożo „Bzie Dębina”. Ze względu na trudności formalne w uzyskaniu koncesji (brak złóż węgla w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin Pawłowice i Zebrzydowice) w roku 2005 ze złoża Bzie Dębina wydzielono mniejsze złoża: „Bzie Dębina”, „Bzie Dębina 1”, „Bzie Dębina 1 Zachód”. Następnie ze względu na problemy formalno-prawne (brak uwzględnienia złoża w mpzp gmin Zebrzydowice i Pawłowice) wyodrębniono złożo „Bzie

⁷ http://pl.wikipedia.org/wiki/Kopalnia_Węgla_Kamiennego_Morcinek oraz <http://kwkmorcinek.pl/> - strona poświęcona kopalni

Dębina 2 Zachód” (położone w całości w granicach miasta Jastrzębie Zdrój). Dla złoża „Bzie Dębina 2 Zachód” JSW uzyskała koncesję na wydobywanie nr 15/2008 wydaną przez Ministra Środowiska dnia 01 grudnia 2008 r. Koncesja ta jest ważna do 31 grudnia 2042 roku. Dla tego złoża wyznaczono obszar i teren górniczy „Bzie Dębina 2 Zachód”. Na terenie gminy Zebrzydowice – na wniosek JSW – w 2010 r. zmieniono studium oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w celu umożliwienia eksploatacji złoża oraz budowy szybu wydechowego „2 Bzie”, jednak aż do tej pory (2025 r.) żadne prace nie zostały rozpoczęte, ani nie są kontynuowane.

Złoże piasków ze żwirem „Kończyce Wielkie” położone jest około 6 km na południe od Zebrzydowic. W południowej części złoża znajduje się wyrobisko eksploatacyjne i tereny poeksploatacyjne. Serię złożową tworzą dwa poziomy piaszczysto-żwirowe oddzielone przerostem pyłów ilastych i pyłów zapiaszczonych o całkowitej miąższości od 3,0 do 15,1 m. Zawartość pyłów mineralnych wynosi średnio 4,2 %⁸. Złoże to nie było przedmiotem eksploatacji na terenie gminy Zebrzydowice. W roku 2015 w bazie danych PIG pojawiła się informacja o złożu „Marklowice-Pogwizdów”. Złoże prawdopodobnie było eksploatowane do lat 70 XX w., a następnie zostało zasypane hałdą powstałą w wyniku działalności KWK Morcinek. Złoże to jednak nie zostało wykreślone z bilansu zasobów, pomimo, że formalnie przestało istnieć. Należałoby podjąć działania zmierzające do wykreślenia tego złoża z bilansu zasobów.

2.8 PRZYRODA OŻYWIONA

Roślinność potencjalna

Obecnie na terenie gminy Zebrzydowice naturalne zbiorowiska roślinne występują bardzo sporadycznie, jedynie w dolinach cieków, na fragmentach terenów leśnych czy najbardziej niedostępnych stoków czy dolin wąwozów. Pierwotna roślinność gminy reprezentowana była przez:⁹

- 3 Niżowe nadrzeczne łągi jesionowo-wiązowe w strefie zalewów epizodycznych (*Ficario-Ulmetum typicum*) - w dolinie Olzy,
- 5 niżowe łągi olszowe i jesionowo-olszowe *Fraxino-Alnetum* – dolina Pietrówki oraz dolinki pozostałych mniejszych cieków,
- 18 grądy subkontynentalne lipowo-dębowo-grabowe *Tilio-Carpinetum* odmiana małopolska z bukiem i jodłą, forma podgórska, seria uboga - grądy te porastały centralną i południową część gminy,
- 29 żyzna buczyna niżowa *Melico - Fagetum*, forma podgórska – północna część gminy, w północnej części Markłowic oraz Zebrzydowic,
- 32 żyzna buczyna karpacka *Dentario glandulosae-Fagetum* odmiana zachodniokarpacka, forma podgórska – zachodnia część gminy w rejonie Podświnioszowa oraz Czarne Lasu,

⁸ Mapa Geośrodowiskowa Polski, ark. Zebrzydowice, PIG, Warszawa, 1999 r.

⁹ Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa, 1995 r.

Pierwotna roślinność gminy, której obecnie pozostały jedynie niewielkie fragmenty reprezentowane przez pojedyncze drzewa bądź też zadrzewienia miejsc niezdatnych pod wykorzystanie rolnicze miała charakter we wschodniej i południowej części gminy grądu lipowo-dębowo-grabowego *Tillio-Carpinetum*, który występował tu w formie podgórskiej. W części północno-zachodniej gminy występował zespół żyznej buczyny niżowej *Melico - Fagetum*. W rejonie Kaczyc Dolnych wyróżniono tereny z potencjalnym udziałem żyznej buczyny karpackiej *Dentario glandulosae Fagetum*. Doliny cieków, a w szczególności Pietrówki porastały niżowe łęgi olszowe i jesionowo-olszowe (*Fraxino – Alnetum*) i to one spośród roślinności potencjalnej obecnie widoczne są w największym stopniu. Lasy łęgowe występują zwykle na terenach nieużytecznych dla rolnictwa i w mniejszym stopniu dla leśnictwa. Przy odchodzeniu od prowadzenia gospodarki rolnej na terenach podmokłych w szybkim tempie następuje odnowienie lasów łęgowych w ramach naturalnej sukcesji. W dolinie Olzy występowały niżowe nadrzeczne łęgi jesionowo-wiązowe w strefie zalewów epizodycznych *Ficario-Ulmetum typicum*.¹⁰

¹⁰ Na podstawie Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa, 1995;

Roślinność rzeczywista

References

Cała gmina posiada typowo rolniczy charakter, w krajobrazie dominują więc zdecydowanie pola uprawne oraz stawy hodowlane. Gospodarka rolna prowadzona jest dość intensywnie, żyzne gleby spowodowały dążność do maksymalnego wykorzystania przestrzeni rolniczej, jednakże sporym ograniczeniem jest ukształtowanie terenu. W wielu miejscach występują nieprzydatne dla rolnictwa zadrzewienia, miedze i kępy zakrzewień śródpolnych, które w istotny sposób warunkują różnorodność biologiczną na otwartych przestrzeniach pól. Wśród zbiorowisk roślinnych rozwijających się na uprawach polowych przeważają zbiorowiska sztuczne – agrocenozy, chwasty upraw, zbiorowiska synantropijne i ruderalne. Istotną cechą charakteru przyrodniczego gminy są głęboko wcięte podmokłe parowy wysoczyzny lessowej, które nie będąc wykorzystane dla rolnictwa stanowią najciekawsze przyrodniczo siedliska – lasy łęgowe i łąkowe.

Główną oś struktury przyrodniczej gminy stanowią ciek Pielgrzymówka i Pietrówka oraz ich dopływy, w szczególności Kaczok i Potok Kończycki. Pomiędzy dolinami cieków występują lessowe wysoczyzny wykorzystywane rolniczo. Wysoczyzny często porożcinane są gęstą siecią parowów, które porośnięte są lasami łęgowymi lub o charakterze

grądowym, zdarzają się również wśród nich zwykle przekształcone gospodarczo lasy mieszane. Charakterystyczny dla całej gminy jest rozproszony charakter zabudowy. Działki siedliskowe posiadają często tylko luźne powiązania pomiędzy sobą. Większe skupiska zabudowy znajdują się wzdłuż głównych ulic. Największe skupiska zabudowy występują wzdłuż ul. Słowackiego, ul. Mickiewicza i w rejonie ul. Dębowej i Szkolnej, także rejon ul. Jagiellońskiej i Korczaka, oraz ul. Jagiellońskiej na Karolinie. Zwartą zabudowę charakteryzują się również ul. Tuwima i ul. Matejki w Kaczycach Dolnych oraz ul. Sobieskiego w Kaczycach. Należy również wspomnieć o rejonie byłej kopalni Morcinek wraz z osiedlem domów wielorodzinnych oraz o dużym terenie kolejowym w centrum Zebrzydowic, które stanowią najbardziej zurbanizowane rejony gminy. Lasów na terenie gminy jest ogółem 890 ha, z czego ok. 765 ha stanowią Lasy Państwowe, natomiast ok. 124 ha lasy prywatne. Największe powierzchnie leśne zlokalizowane są we wschodniej części sołectwa Kończyce Małe (Las Gawliniec) oraz we wschodniej części sołectwa Kaczyce (Otrębowski Las lub inaczej Kaczok). Mniejsze powierzchnie leśne to lasy: Pastuszyniec, Sikorówka, Pilarówka, Grabina (lub Grabiniec), Siroczy Las, Szydłówka i Kaczycki Las. Wszystkie one pozostają w zarządzie Lasów Państwowych. Lasy państwowe mają zdecydowanie gospodarczy charakter z różnogatunkowymi drzewostanami iglastymi lub mieszanymi. W drzewostanach przewagę uzyskuje sosna, świerk, dąb i brzoza. Pozostała część gminy jest odlesiona, występują tu jedynie niewielkie powierzchniowo lasy w niezagospodarowanych rolniczo jarach. Właśnie z tymi jarami związane są najcenniejsze siedliska przyrodnicze gminy: niewielkie powierzchniowo lasy łęgowe, grądowe i buczyny. Co ciekawe, większość z nich nie była wcześniej wykazywana w opracowaniach gminnych. Zazwyczaj ich morfologia jest następująca: w podmokłym dnie doliny (zdarza się, że są to powierzchnie dawniej użytkowane jako niewielkie stawy) występują lasy łęgowe dające się zakwalifikować do zespołu *Fraxino-Alnetum* czyli las łęgowy jesionowo-olszowy, zaś w wyżej położonych partiach doliny występuje grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum* lub buczyny lub zbiorowiska zbliżone do nich. W jarach częste są wysięki wód podskórnych pojawiające się na ich zboczach. Występują one licznie właściwie w większości zalesionych jarów, a w szczególności tych wskazywanych w rozdziale 2.9. W związku z budową geologiczną (gliny i iły) dna dolin w miejscach nie zmeliorowanych są mocno podmokłe i zabagnione. Opisany wyżej układ zinwentaryzowano w następujących jarach: południowa część lasu Pilarówka (teren ten wskazywano jako proponowany użytek ekologiczny Ciemiężycy), jar pomiędzy ul. Poziomkową i ul. Słowiczą, jar na wschód od ul. Dębowej, jar biegnący prostopadle do ul. Słowiczej, jar na południe od ul. Źródlanej, jar na południowy zachód od ul. Harcerskiej, jar na zachód od ul. Pocztovej oraz jar na północ od ul. Sobieskiego. Wszystkie one cechują się wysokimi walorami przyrodniczymi i z powodzeniem kwalifikują się do objęcia ochroną prawną jako użytki ekologiczne (patrz rozdział 2.9). Zdarzają się również jary z pewnymi cechami lasów naturalnych, na których jednak zaznacza się degradacja i wpływ gatunków odmiennych siedliskowo, występują również jary porośnięte zwykłymi lasami gospodarczymi z mieszanym drzewostanem brzozowo-dębowym i gatunkami iglastymi. W pierwszej grupie znalazły się między innymi następujące tereny: jar na wschód od ul. Ustronnej (duża ilość gatunków takich jak dąb,

brzoza, świerk, las łęgowy charakteryzuje się znacznym przesuszeniem), las w rejonie proponowanego w obowiązującym studium użytku ekologicznego „Zebrzydowice Dolne – Granica” (inna nazwa uroczysko „Szydłówka”, las łęgowy został tu w znacznej części wycięty w ramach prowadzenia gospodarki leśnej, po czeskiej stronie natomiast pozostawiono imponujące siedliska grądu i buczyny), na północ od ul. Zagrodowej (w lesie zbyt duża domieszka gatunków nie grądowych), zadrzewienia w dolinie Kaczoka powyżej i poniżej ul. Matejki (tu z kolei zbyt duża domieszka gatunków nie łęgowych w dolinie oraz nie grądowych na południowym, stromym zboczu) oraz las Kamieniec (proponowany do ochrony, jednakże i tu drzewostan, choć posiada pewne cechy grądu zbyt upodabnia się do zwykłego mieszanego lasu gospodarczego, jedynie w części południowej występują nieco lepiej wykształcone połacie lasu łęgowego). Prócz wyżej wymienionych duża część zadrzewień na terenie gminy ma charakter zwykłego lasu gospodarczego lub jest niezgodna z siedliskiem – tworzą je takie gatunki jak brzoza, dąb, sosna, czyli typowe gatunki lasotwórcze lasów gospodarczych. Wymienić tu można choćby zadrzewienia w rejonie ul. Hallera i ul. Brzoskwiniowej, las na północ od ul. Jesionowej czy las położony pomiędzy ul. Miodową i ul. Jodłową. Łąk na terenie gminy jest niewiele i nie posiadają one większego znaczenia tak przyrodniczego, jak i gospodarczego. W rysie przyrodniczym gminy zdecydowanie przeważają grunty orne związane z wysoczyznami lessowymi. Stawy są w zdecydowanej większości pozbawione roślinności szuwarowej i zaznacza się na nich intensywnie prowadzona gospodarka rybacka.

2.9 OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 R. I KORYTARZE EKOLOGICZNE

Ustanowione formy ochrony przyrody

W myśl ustawy o ochronie przyrody na terenie gminy Zebrzydowice obecnie brak jest jakichkolwiek obszarów lub obiektów objętych ochroną prawną. Zarządzeniem Wójta Gminy Zebrzydowice z dnia 1 lipca 1991 r. Nr Or/0138/1/91 powołany został pomnik przyrody dąb szypułkowy, położony w rejonie skrzyżowania ul. Morcinka i ul. Sobieskiego. Drzewo zostało powalone w wyniku wypadku samochodowego w 2009 r. i obecnie na terenie gminy brak jest form ochrony przyrody.

Proponowane formy ochrony przyrody

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zebrzydowice z 1999 r. wskazywano na wartości przyrodnicze pięciu terenów i na możliwość objęcia ich ochroną w formie użytku ekologicznego (4 tereny) i zespołu przyrodniczo-krajobrazowego (1 teren): Ciemiężycza (Pilarówka), Gawliniec, Zebrzydowice Dolne – Granica (Szydłówka), Kamieniec oraz Kończyce Małe (jako ZPK). W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji terenowej stwierdzono, że na terenie Zebrzydowice Dolne – Granica wycięto w ramach prac leśnych przewidziany tu do ochrony las łęgowy. Występował tu las łęgowy ze stanowiskami skrzypu olbrzymiego, kopytnika i żywca gruczołowatego. Obecnie teren prezentuje niskie walory przyrodnicze (zrąb zupełny) i brak jest uzasadnienia dla proponowania go do ochrony. Z kolei proponowany do ochrony teren Gawliniec obejmuje małowartościowe iglaste lasy gospodarcze. Opisywane

w roku 1999 siedliska bukowe i łęgowe znajdują się przy granicy gminy, ale już w gminie Strumień. Również terenu proponowanego zespołu przyrodniczo – krajobrazowego Kończyce Małe nie pozostawia się jako proponowanego do ochrony. Wskazywane tereny w Kończycach Małych wypełniają ustawową definicję zespołu przyrodniczo – krajobrazowego głównie ze względu na dużą ilość stawów oraz pagórkową morfologię terenu. Za zespoły przyrodniczo – krajobrazowe uznaje się¹¹:

„fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.”

Problem, z którym mogą zetknąć się powołujący proponowany zespół przyrodniczo - krajobrazowy jest mocno intensywny rodzaj gospodarki analizowanego terenu. Znajdują się tu stawy hodowlane, zabudowa mieszkaniowa, kościół, parkingi, zamek, ujęcie wody „Kończanka”. Objęcie ochroną terenów zainwestowanych mogłoby pociągnąć za sobą konieczność zmiany sposobu gospodarowania na rzecz form bardziej przyjaznych wymaganiom przyrody. Tak więc przy projektowaniu powierzchniowych form ochrony przyrody należało będzie wziąć pod uwagę opinię właścicieli poszczególnych obiektów. Można by też w uchwale powołującej zespół zrezygnować z części zakazów określonych w art. 45 UOP, pozostaje wtedy jednak pytanie o wartość ochroniarską takiej formy ochrony przyrody.

W niniejszym opracowaniu ekofizjograficznym zachowuje się propozycje terenów do ochrony z 1999 r.: Ciemiężycza i Kamieniec, oraz stwierdzone na podstawie wizji terenowej przeprowadzonej w marcu 2012 r. dla potrzeb opracowania ekofizjograficznego z 2012 r. Oprócz opisywanych w 2012 r. terenów udało się odnaleźć jeszcze w 2015 r. cztery nowe, cenne pod względem przyrodniczym siedliska, z których jedno tj. las grądowy przy osiedlu w Kaczycach jest szczególnie cenne. W miejscu tym rośnie las grądowy o charakterze zbliżonym do naturalnego, ale najcenniejszym elementem tego drzewostanu jest kilkadziesiąt potężnych dębów i jaworów, z których najstarsze mogą mieć nawet trzysta lat. Niewątpliwie większość z nich, ze względu na swoje rozmiary oraz wiek mogłaby stać się pomnikami przyrody. Na terenie gminy do obiektów cennych przyrodniczo, które można by z powodzeniem objąć ochroną zalicza się:

- 1) **Pilarówka (dawna nazwa Ciemiężycza)** – obejmuje teren głębokiego jaru, w którego dolnej partii rośnie las łęgowy z dominującą olchą czarną oraz wierzbą w domieszcze, a w wyższych partiach las grądowy z grabem, bukiem i dębami. Występują tu chronione gatunki roślin: Ciemiężycza zielona, bluszcz pospolity oraz barwinek pospolity. Proponuje się zastąpienie wskazywanej w SUIKZP z 1999 r. nazwy „Ciemiężycza” stosowaną powszechnie dla tego lasu nazwą „Pilarówka”,
- 2) **Jar pomiędzy ul. Poziomkową i ul. Słowiczą** – obejmuje teren głębokiego jaru, w którego dolnej partii rośnie las łęgowy z dominującą olchą czarną oraz wierzbą w domieszcze, a w wyższych partiach las grądowy z grabem, bukiem i dębami. Teren może być częściowo zajęty poprzez lokalizację szybu wydechowego Bzie 2, nie mniej

¹¹ art. 43 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. 2026 poz. 13)

większa jego część, w tym wyższe partie jaru z dobrze wykształconym lasem grądowym pozostaną nienaruszone. Być może w fazie projektowej zaistnieje możliwość przesunięcia lokalizacji nieco na południe, tak by uniknąć kolizji z drzewami porastającymi stok.

- 3) **Jar na wschód od ul. Dębowej** – obejmuje las łęgowy z dominującą olchą, wschodnia odnoga lasu to zadrzewienie brzożowo-dębowe, tworzące jednak funkcjonalną całość z lasem łęgowym, podłoże podmokłe – w dolinie porośniętej lasem łęgowym widoczne są pozostałości niewielkich stawów;
- 4) **Jar biegnący prostopadle do ul. Słowiczej** – las łęgowy z dominującą olchą, niestety jednak występują tu również w domieszcze topole. Las posiada niecą mniejszą wartość niż wymienione powyżej na skutek niezgodnych z siedliskiem domieszek topoli i brzozy oraz antropopresji ze strony pobliskiej zabudowy. W górnej części lasu usytuowane są dwa niewielkie stawy;
- 5) **Jar na południe od ul. Źródlanej** - obejmuje teren głębokiego jaru, w którego dolnej partii rośnie las łęgowy z dominującą olchą czarną oraz wierzbą w domieszcze, a w wyższych partiach las grądowy z grabem, bukiem i dębami. W wyższej, zachodniej części jaru znajdują się pozostałości niewielkich stawów;
- 6) **Kamieniec** – obejmuje pas lasu łęgowego wzdłuż Potoku Kończyckiego z olchami, dębami i grabami. W górnej części doliny, w pobliżu torów kolejowych stanowisko ciemniźnicy zielonej. W suikzp z 1999 r. wskazywano do ochrony również zespół stawów oraz las po ich południowo-wschodniej stronie, w niniejszym opracowaniu proponuje się jednak ograniczenie granic proponowanego użytku wyłącznie do terenu doliny potoku. Stawy użytkowane są w sposób intensywny, brak jest tu większych pasów szuwarów stanowiących potencjalne siedliska dla ptaków. Z kolei las porastający zbocze na południowy-wschód od stawów pomimo pewnych cech grądu stanowi jednak zwykły mieszany las gospodarczy, pozostaje on w administracji Lasów Państwowych i również jest użytkowany gospodarczo.
- 7) **Jar na południowy zachód od ul. Harcerskiej** – obejmuje las grądowy z grabem, bukiem i dębem, w przeciwieństwie jednak do wyżej opisanych las porasta tylko południowe zbocze jaru, brak jest tu również warstwy lasu łęgowego. Las posiada niecą mniejszą wartość przyrodniczą, zaznacza się tu bowiem wpływ gospodarki leśnej;
- 8) **Jar na zachód od ul. Pocztowej** - obejmuje teren głębokiego jaru, w którego dolnej partii rośnie las łęgowy z dominującą olchą czarną oraz wierzbą w domieszcze, a w wyższych partiach las grądowy z grabem, bukiem i dębami.
- 9) **Jar na północ od ul. Sobieskiego** - obejmuje teren jaru, który uległ już stopniowemu wypłyceniu. Warstwa łęgowa zaznacza się jedynie jako pojedyncze drzewa. Duży udział zajmuje las o cechach grądu z grabem, bukiem i dębami. W dolinie znajdują się dwa niewielkie stawy. W drzewostanie zaznacza się domieszka drzew niezgodnych z siedliskiem jak brzoza i świerk.

- 10) **Las grądowy w północno-zachodniej części Kaczyc, na zachód od ul. Sobieskiego** – Jest to fragment leśny o pow. ok. 10 ha położony na zachód od ul. Sobieskiego i na północ od ul. Otrębowskiej. Główną wartością analizowanego terenu jest fragment lasu gąrdowego *Tilio cordatae-Carpinetum betuli* w grupie gąrdu niskiego z łanowym występowaniem w runie czosnku niedźwiedziego i pierwiosnka wyniosłego, gatunków objętych ochroną częściową.
- 11) **Las łęgowy na wschód od byłego parkingu kopalni „Morcinek”** Powierzchnia tego zadrzewienia to ok. 1,8 ha. Zadrzewienie usytuowane jest pomiędzy dawnym budynkiem kopalni i parkingu KWK Morcinek, a ul. Jana III Sobieskiego. Główną wartością analizowanego terenu jest fragment lasu łęgowego *Fraxino-alnetum* w dolinie i gąrdu *Tilio cordatae-Carpinetum betuli* w częściach wyżej położonych. Zadrzewienie obejmuje dolinę cieku bez nazwy o dość stromych zboczach i podmokłym dnem, w którym płynie niewielki ciek. W dnie doliny znajdują się dwa niewielkie stawiki.
- 12) **Zadrzewienia łęgowe nad brzegiem Olzy** – Jest to ciąg zadrzewień pomiędzy brzegiem rzeki Olzy, a terenami dawnej KWK Morcinek (teren hałd i toru kolejowego). Teren ten zajmują łęgi wierzbowe *Salicetum albo-fragilis* charakteryzujące się drzewostanem dość zwartym, o wysokości do 20 m, który tworzy wierzba krucha *Salix fragilis* i wierzba biała *Salix alba*, a także ich naturalny mieszaniec wierzba wyniosła *Salix xrubens*. Na całym swym przebiegu wzdłuż doliny Olzy na analizowanym terenie zadrzewienia te mają bardzo zróżnicowany charakter: od niemal naturalnych i nieprzekształconych po powierzchnie mocno zdegradowane głównie na skutek inwazji rdestowca ostrokończystego *Reynoutria japonica* albo niedostatecznie długiego okresu odnawiania się po okresie silnej antropopresji z czasu istnienia kopalni Morcinek. Duży udział w budowaniu zadrzewień ma tu również bez czarny. Runo jest tu generalnie ubogie, co jest charakterystyczne dla łęgów wierzbowych, i budują je głównie pokrzywy i przytulie. Bardzo ciekawym elementem runa są tu jednak masowo pojawiające się łany czosnku niedźwiedziego. Nie występuje on równomiernie na całej powierzchni wzdłuż brzegu Olzy, ale występuje tu i ówdzie tworząc zwarty dywan. Niestety w miejscach opanowanych przez rdestowca ostrokończystego wymiera on, jak i jakiekolwiek inne rośliny.
- 13) **Las grądowy usytuowany na zboczu doliny Olzy, pomiędzy terenem byłej kopalni, a terenami osiedla, ciągnie się on od ul. Morcinka w Kaczycach do dawnej linii kolejowej (na terenie gminy Hażlach)** - Kolejnym bardzo ciekawym elementem przyrody analizowanego terenu jest las porastający skłon doliny Olzy. Las ten oddziela tereny dawnej KWK Morcinek oraz tereny dawnego żwirowiska (obecnie stawy w Pogwizdowie) od terenów zabudowy mieszkaniowej sołectw Kaczycy i Pogwizdów. Las ten ciągnie się na przestrzeni ok. 2,5 km od ul. Morcinka w Kaczycach do ul. Kolejowej w Pogwizdowie. Pomimo, że las ten w różnych miejscach wykształcony jest nierównomiernie, to jednak ogólnie można przyjąć, że jest to zbiorowisko gąrdu subkontynentalnego *Tilio cordatae-Carpinetum betuli*, a więc zbiorowisko w którym dominuje dąb szypułkowy i grab, a runo jest licznie

reprezentowane przez gatunki kwiatów leśnych. Najlepiej wykształcona część tego lasu znajduje się na zachód od osiedla wielorodzinnego w Kaczacach. Teren ten wchodzi w skład Lasów Państwowych, zgodnie z oznaczeniem na mapach siedliskowych lasu, wiek tego fragmentu jest szacowany na 230 lat. Niezwykle wrażenie robią tu ogromne, sędziwe dęby, z których większość z powodzeniem mogłaby zostać uznana za pomnik przyrody. Główną wartością analizowanego terenu jest rozległy płat grądu subkontynentalnego *Tilio cordatae-Carpinetum betuli* z fragmentami lasu łęgowego *Fraxino-alnetum* w miejscach podmokłych i kwaśnej buczyny niżowej *Luzulo pilosae-Fagetum*. Występuje tu szereg drzew o imponujących, pomnikowych rozmiarach. Problemem tego terenu jest znaczne przekształcenie runa i drzewostanów, co powoduje, że brak jest tu wielu roślin chronionych, które zwykle spotyka się w tak starych drzewostanach. Problemem jest również bliskość siedzib ludzkich i silna antropopresja. Mimo tych cech negatywnych należy uznać, że jest to teren zdecydowanie najcenniejszy pod względem przyrodniczym na całym obszarze gminy.

Wyżej wskazane tereny wypełniają ustawową definicję użytku ekologicznego¹²:

„Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.”

Wyżej wymienione tereny posiadają dużą wartość przyrodniczą, występujące na nich typy siedlisk były wskazywane do obejmowania ochroną w aktach prawnych¹³. Poza tymi terenami na obszarze gminy nie zidentyfikowano innych miejsc, w których występowałyby siedliska uznawane za cenne. Na terenie gminy przeważają grunty rolne o niskiej wartości przyrodniczej – cechują się one niską wartością przyrodniczą. Lasy będące w użytkowaniu Lasów Państwowych, choć miejscami zajmują większe powierzchnie pozostają w użytkowaniu gospodarczym i również cechują się niskimi wartościami przyrodniczymi. Stawy są w zdecydowanej większości pozbawione roślinności szuwarowej i zaznacza się na nich intensywnie prowadzona gospodarka rybacka. Stąd też siedliskami cennymi, o wysokich walorach przyrodniczych, są jedynie nieużytkowane gospodarczo lasy powstałe na skutek niemożności prowadzenia prac rolnych w stromych jarach. Co ciekawe zdecydowana większość wyżej wymienionych terenów nie jest ujęta w ewidencji jako las, ale jako Lz – zadrzewienia. Paradoksalnie właśnie ta sytuacja chroni te tereny, ponieważ gdyby objęte były planami urządzania lasu, to z dużym prawdopodobieństwem zostałyby mocno przekształcone na skutek prowadzenia gospodarki leśnej. Zdecydowana większość terenów przedstawionych powyżej to również

¹² art. 42 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. 2026 poz. 13 ze zm.)

¹³ Siedliska wymienione w Dyrektywie Siedliskowej oraz w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (dz. U. z 2001 r. nr 92 poz. 1029).

grunty pozostające we władaniu prywatnym. Ewentualne ustanowienie form ochrony przyrody mogłoby wiązać się z odszkodowaniami o których mowa w art. 130 – 134 prawa ochrony środowiska, w związku z czym ich ustanowienie wydaje się mało prawdopodobne. Nie mniej jednak wskazane tereny stanowią najcenniejsze siedliska przyrodnicze gminy i powinny być chronione, co najmniej poprzez ograniczenie zmian przeznaczenia w planach miejscowych.

Poza wymienionymi wyżej terenami gmina posiada duże urozmaicenie, co pozytywnie wpływa na jej bioróżnorodność. Występują tu mozaiki siedlisk leśnych, wodnych i łąkowych oraz rolnych. Siedliska te same w sobie nie posiadają dużych walorów przyrodniczych, ale pozostając niezabudowane umożliwiają rozwój bioróżnorodności. W związku z brakiem dokładnych, potwierdzonych badaniami naukowymi, opracowań dotyczących flory i fauny gminy Zebrzydowice zwraca się uwagę na konieczność przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczej dla siedlisk oraz dla następujących grup systematycznych: ssaki, ptaki, gady, płazy, a w razie możliwości i potrzeb także mięczaki związane ze środowiskiem wodnym (ślimaki i małże), grzyby i mszaki. Szczególnie ważne wydaje się rozpoznanie flory. Np. w suikzp z 1999 r. wskazywano miejsca występowania roślin chronionych związanych z lasami łęgowymi i łąkowymi. Jednocześnie wielu z tych lasów nie wskazywano wtedy jako potencjalnie wartościowych. Wydaje się, że stan ten wynika właśnie ze słabego rozpoznania potencjału przyrodniczego gminy. Rozpoznanie przyrodnicze dla potrzeb opracowania ekofizjograficznego ma charakter wstępny, na podstawie analizy fizjonomii siedlisk oraz ich porównania z podobnymi, rozpoznanymi już siedliskami gmin sąsiednich Pawłowic czy Jastrzębia. Dalsze rozpoznanie wartości przyrodniczych gminy wymaga przeprowadzenia działań wykraczających poza ramy planowania przestrzennego, ale z uwagi na odkryte do tej pory siedliska wydaje się konieczne. Już na dzień dzisiejszy, po przeprowadzeniu pobieżnej inwentaryzacji udało się odkryć kilkanaście terenów, które z powodzeniem mogłyby zostać uznane za użytki ekologiczne.

Należy również zauważyć, że na terenie gminy znajduje się szereg wartościowych drzew, które mogłyby zostać uznane za pomniki przyrody. Są one spotykane w przydrożnych alejach i szpalerach, w parku w Kończycach, przy kościołach i na cmentarzach, na groblach stawów, w obrębie dolin cieków. W celu ich rozpoznania należałoby przeprowadzić bardziej wnikliwą inwentaryzację przyrodniczą, znacząco wykraczającą poza możliwości niniejszego opracowania, szacuje się bowiem, że drzew wymagających objęcia ochroną prawną na terenie gminy, spełniających odpowiednie kryteria może być nawet kilkaset, zaś na dzień dzisiejszy żadne drzewo nie jest objęte ochroną.

Korytarze ekologiczne

W opracowaniu regionalnym J. Parusela¹⁴ z 2007 r. na terenie gminy Zebrzydowice wyznaczono wyłącznie korytarze ekologiczne dla ptaków oraz korytarz spójności:

¹⁴ Parusel J. B. [red], Korytarze ekologiczne w województwie Śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa etap I, CDPGŚ, Katowice, 2007 r.

- Korytarz dla ptaków o znaczeniu ponadregionalnym „Dolina Górnej Wisły” – cały teren gminy oraz gmin sąsiednich,
- Korytarz spójności Olza – Odra M33 – obejmuje dolinę Olzy w południowej części Kaczyc.

Korytarze dla ssaków kopytnych i drapieżnych nie były wskazywane. W opracowaniu krajowym z 2011 r.¹⁵ na terenie gminy nie wykazywano żadnych korytarzy ekologicznych.

Powyżej wskazano korytarze ekologiczne ujęte w oficjalnych dokumentach, jednak wszelkie inne dolinki cieków, zadrzewienia śródpolne, tereny gruntów ornych pełnią istotną rolę dla przemieszczania się zwierząt zwłaszcza w skali lokalnej. Wszelkie doliny cieków, zadrzewienia, dolinki oraz jak największe powierzchnie gruntów rolnych winny pozostać w jak największym stopniu chronione przed zabudową, gdyż zawsze stanowią one istotne korytarze migracyjne dla zwierząt.

2.10 KRAJOBRAZ

Na terenie gminy Zebrzydowice występuje krajobraz kulturowy związany z działalnością rolniczą, rybacką, leśną oraz w rejonie torowiska w Zebrzydowicach i terenu byłej kopalni w Kaczycach przemysłową. Głównymi typami krajobrazu, który można wyróżnić na terenie gminy są: krajobraz wsi w typie ulicówki, krajobraz wsi rozproszonej (najbardziej rozpowszechniony), krajobraz pól wielkoobszarowych, pól małoobszarowych, stawów hodowlanych oraz krajobraz leśny. Krajobraz pól wielkopowierzchniowych zaznacza się głównie w Kończycach Małych, a pól małoobszarowych w sołectwach pozostałych. Wzdłuż głównych ulic zlokalizowana jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa, przy czym w wielu miejscach pozostawione są duże tereny wolne od zabudowy. Częstym zjawiskiem na terenie gminy jest rozproszenie zabudowy (np. Kaczyce Dolne, rejon ul. Konopnickiej, w Kończycach Małych rejon tzw. Podlesia półn. i Podlesia połd. oraz rozległy teren tzw. Kolonii w części wschodniej sołectwa, w Zebrzydowicach rejon Owczarni, a w Markłowicach rejon Liposz i Dębiny). Generalnie na terenie gminy tereny upraw przeplatane są zabudową mieszkaniową jednorodziną oraz zadrzewieniami parowów. W dolinach cieków ulokowane zostały ciągi stawów stanowiące główne osie kompozycyjne Kończyc Małych i Zebrzydowic. Procesy erozyjne były dość intensywne i doprowadziły do wykształcenia rzeźby falisto-pagórkowatej, która nadaje krajobrazowi gminy dynamiki. Na analizowanym terenie brak jest szczególnych dominant krajobrazowych, ale dość częste są otwarcia widokowe związane ze znacznymi przewyższeniami. Wymienić tu należy widok z rejonu ul. Ludowej w Kaczycach na dolinę Olzy i Karwinę (Kotlina Ostrawska), gdzie na pierwszym planie zaznacza się kopalnia CSM. Do 2000 r. istotnym elementem krajobrazu sołectwa były szyby kopalni Morcinek, której jednak zostały wyburzone. Równie ciekawy widok roztacza się z rejonu ul. Sobieskiego. Wspaniałe otwarcie widokowe roztacza się na kompleks stawów w dolinie Pielgrzymówki z rejonu

¹⁵ Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011 r.;

ul. Ks. A. Janusza. Otwarcie zaburzają niestety ustawione bezładnie linie energetyczne. Duże walory widokowe prezentuje dolina Pietrówki w Kończycach Małych oraz zespół stawów Kamieniec. Występują tu otwarcia widokowe na stawy, kościół, zamek, a wszystko to otoczone występującymi w dalszej perspektywie zalesionymi wzgórzami.

Większe skupiska zabudowy znajdują się wzdłuż głównych ulic. Największe skupiska zabudowy występują wzdłuż ul. Słowackiego, ul. Mickiewicza i w rejonie ul. Dębowej i Szkolnej, także rejon ul. Jagiellońskiej i Korczaka, oraz ul. Jagiellońskiej na Karolinie. Zwartą zabudowę charakteryzują się również ul. Tuwima i ul. Matejki w Kaczycach Dolnych oraz ul. Sobieskiego w Kaczycach. Należy również wspomnieć o rejonie byłej kopalni Morcinek wraz z osiedlem domów wielorodzinnych oraz o dużym terenie kolejowym w centrum Zebrzydowic, które stanowią najbardziej zurbanizowane rejony gminy, stanowiące jednocześnie pewien dysonans w zdecydowanie rolniczym krajobrazie.

Bardzo ciekawym obiektem na terenie gminy jest Żelazny Szlak Rowerowy, który prowadzi z Godowa do Zebrzydowic dawnymi nasypami kolejowymi. Na terenie gminy szlak wiedzie dawną linią kolejową nr 170, powstał on w latach 2017 - 2020. Dla wytyczenia trasy ścieżki rowerowej wykorzystano niektóre mosty i wiadukty z dawnej linii kolejowej, szlak jest bardzo chętnie wykorzystywany przez rowerzystów i stanowi jedno z chętniej odwiedzanych miejsc w gminie.

Na mocy Uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego nr VII/16/16/2025 z 23 czerwca 2025 r. został przyjęty Audyt Krajobrazowy Województwa Śląskiego, jednak na terenie gminy żadne krajobrazy priorytetowe nie były wskazywane.

Reasumując krajobraz gminy Zebrzydowice posiada w wielu miejscach bardzo wysokie walory, ale mogły by one być jeszcze wyższe, gdyby udało się przywrócić do zagospodarowania część stawów oraz umożliwić przynajmniej przy części z nich spacerować czy obserwacje ptaków. Duża część walorów krajobrazowych, przede wszystkim doliny cieków, kompleksów stawów i drzew o rozmiarach pomnikowych wymaga bardziej skutecznej ochrony prawnej.

2.11 ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

Na terenie gminy Zebrzydowice występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: budynki mieszkaniowe, krzyże, kapliczki przydrożne itp. Ich pełne zestawienie znajduje się w uzasadnieniu do POG, ich lokalizację wskazano również na rysunku stanowiącym załącznik do uzasadnienia.

3. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO

Realizacja Planu Ogólnego Gminy Zebrzydowice wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp oraz wydawać decyzji

o warunkach zabudowy. Jednak na całym terenie Gminy Zebrzydowice obowiązują mpzp z różnych lat, w związku z czym na ich podstawie poszczególne tereny mogłyby podlegać zabudowie. Przy braku realizacji ustaleń projektu POG, nadal obowiązywać będą mpzp z lat poprzednich.

4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Głównym problemem ochrony środowiska na terenie gminy, w kontekście ochrony przyrody, jest brak ustanowienia ochroną terenów, które posiadają taki potencjał. W różnych dokumentach na przestrzeni lat wskazywano szereg takich terenów, jednak jak do tej pory nie zostały one objęte ochroną prawną. Problemem gminy jest również duże zagrożenie powodziowe, obejmujące całą dolinę Olzy oraz Pietrówki, a także zagrożenie osuwiskowe.

5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU

5.1 WPŁYW NA WODY POWIERZCHNIOWE

Projekt POG wprowadza wiele nowych terenów, które w sposób znaczący mogą pogorszyć jakość wód powierzchniowych. W przeważającej większości będzie to jednak zabudowa uzupełniająca istniejącą już strukturę. Niewątpliwie powstanie nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej wpłynie na znaczące zwiększenie ilości odprowadzanych ścieków, jednak będą one musiały być oczyszczane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Nie przewiduje się by w wyniku realizacji ustaleń POG zostały zajęte, a co za tym idzie i zdegradowane, jakiejkolwiek cieków lub zbiorniki wód powierzchniowych. Wolne od zabudowy pozostały również doliny poszczególnych cieków, w tym doliny Olzy, i Pietrówki, w zdecydowanej większości znajdują się one w obrębie strefy otwartej SO. Jako profil dodatkowy wskazano w obrębie poszczególnych stref tereny wód, co umożliwi wskazanie terenów wód w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenach z możliwością urbanizacji np. na terenach mieszkaniowych czy usługowych. Najistotniejsze jest zachowanie dolin cieków oraz wszelkich większych zbiorników w obrębie stref wyłączonych z możliwości intensywnej urbanizacji jak np. strefy SJ, SW, SU czy SP.

5.2 WPŁYW NA WODY PODZIEMNE

Na terenie gminy Zebrzydowice występują poziomy wodonośne w utworach czwartorzędowych, ale tylko na niewielkiej części gminy. Powstanie nowej zabudowy z niedostatecznie rozwiązaniem systemem odprowadzania ścieków oraz nowych ciągów komunikacyjnych może wpłynąć na stan wód podziemnych. Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogą mieć znaczące oddziaływanie na wody podziemne jak np. rozległe tereny produkcyjne, podziemna eksploatacja kopalin czy składowiska odpadów. Dla ochrony wód podziemnych kluczowe znaczenie mają działania, które wykraczają poza ramy planowania przestrzennego, takie jak np. egzekwowanie przez gminę wywozu nieczystości oraz rozwój infrastruktury kanalizacyjnej. Również na etapie konstruowania projektu mpzp zaistnieje możliwość wprowadzenia odpowiednich zapisów.

5.3 WPŁYW NA KLIMAT

W szerszej skali realizacja ustaleń POG nie będzie miała wpływu na klimat. Natomiast na pewno zmianie ulegnie mikroklimat terenów na których będzie powstawała nowa zabudowa. Zabudowanie terenów wpłynie na zwiększenie szorstkości powierzchni ziemi, a co za tym idzie na zmniejszenie warunków przewietrzania.

Za pozytywne należy uznać, że doliny rzeczne oraz znaczące przestrzenie rolne pozostawia się wolne od zabudowy co pozytywnie wpłynie na możliwości przewietrzania gminy. Również tereny leśne pozostawia się wolne od zabudowy, a posiadają one bardzo dużą wartość bioklimatyczną. Głównym winowajcom złej jakości powietrza na terenie gminy ciągle jest niska emisja z palenisk domowych. Rozwiązanie tego problemu wykracza poza zagadnienia POG i wymaga podjęcia wieloaspektowych działań, które już obecnie gmina Zebrzydowice podejmuje, a działania te przyniosą zdecydowanie pozytywne

rezultaty. Obecnie problem niskiej emisji jest już zdecydowanie mniejszy niż w połowie drugiej dekady XXI w.

5.4 POWIERZCHNIA ZIEMI

5.4.1 WPŁYW NA UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Projekt POG zakłada poszerzenie funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej w ramach poszczególnych stref. Realizacja tych funkcji wpłynie na przekształcenie powierzchni terenu. Zmiany te należy uznać za nieuniknione, towarzyszące wprowadzeniu każdego typu inwestycji. Ponieważ projekt POG jest dokumentem tylko ogólnie określającym sposób zagospodarowania terenów gminy Zebrzydowice, nie sposób na obecnym etapie określić dokładnie w jaki sposób powierzchnia terenu będzie przekształcana. Zagrożenia powierzchni ziemi związane z prowadzonymi pracami budowlanym będą miały częściowo charakter tymczasowy, trwający do czasu zakończenia prac budowlanych. Projekt POG nie proponuje nowych dróg wysokich klas, składowisk odpadów, podziemnej eksploatacji kopalin, a to tego typu przedsięwzięcia są zwykle odpowiedzialne za znaczne przekształcenia powierzchni terenu.

5.4.2 WPŁYW NA GLEBY

Projekt POG zachowuje zasoby glebowe w zdecydowanej większości poza obszarami zurbanizowanymi, a więc w obrębie wysoczyzn lodowcowych oraz doliny Olzy i Pietrówki, a także poza centrami poszczególnych sołectw, pozostałe tereny zaś przewidziane zostały pod zabudowę. Tereny wolne od zabudowy, przewidziane dla rolnictwa obejmują strefy planistyczne SO – strefy otwartej. Zdecydowana większość terenów obecnie rolnych na których ustalono możliwość urbanizacji w wypadku całkowitej realizacji programu urbanizacyjnego POG ulegnie przekształceniu, co nie wpłynie jednak na znaczące pomniejszenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, gdyż głównie zmianie przeznaczenia ulegną grunty orne o niewielkich aerach. Gleby klas I-III położone poza granicami administracyjnymi miast, zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 82) podlegają w dużej mierze ochronie przed zmianą przeznaczenia w planach miejscowych, a na terenie gminy zajmują one dość duże powierzchnie. Przy sporządzaniu nowych planów zagospodarowania przestrzennego warto chronić jak największe powierzchnie takich gruntów. Przy sporządzaniu nowych planów miejscowych nie przewiduje się konieczności zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, gdyż grunty tego typu już na etapie POG starano się omijać. Dokładne powierzchnie do przeprowadzenia odrolnień i odlesień będą znane jednak dopiero na etapie tworzenia mpzp.

5.5 WPŁYW NA ZASOBY NATURALNE

Projekt POG gminy Zebrzydowice, w części uzasadnienia ujawnia wszystkie udokumentowane na terenie gminy złoża kopalin oraz obszary i tereny górnicze (wykaz w rozdziale 2.7 niniejszej prognozy). Projekt POG, w związku z jego konstrukcją prawną, w zasadzie nie ma wpływu na prowadzenie podziemnej działalności górniczej, z założenia

bowiem odnosi się tylko do powierzchni terenu. Na terenie gminy nie wskazano strefy SG, która umożliwiała by jakąkolwiek powierzchniową eksploatację kopaliny.

5.6 WPŁYW NA PRZYRODĘ OŻYWIONĄ

Na terenie gminy Zebrzydowice projekt POG nie wprowadza znaczących zmian w zakresie najistotniejszych z punktu widzenia ochrony przyrody terenów tj. kompleksów leśnych, terenów rolnych oraz doliny Olzy i Pietrówki oraz ich dopływów. Na tych terenach generalnie nie ustala się nowych form zagospodarowania, które w sposób znaczący wpływałyby na środowisko przyrodnicze. Na pozostałym terenie analizowany dokument wprowadza miejscami dość silną urbanizację, która jednak w dużej mierze oparta jest o rozbudowę istniejącego zagospodarowania terenu i będzie odbywała się głównie na terenach rolnych. W stosunku do istniejącego zagospodarowania projekt POG wyznacza nowe tereny z możliwością zabudowy. Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub wydane decyzje o warunkach zabudowy, a w nich zawarte zostaną wybrane spośród katalogu zawartego w POG profile funkcjonalne dla każdej ze stref, przeznaczenia terenu. Należy w tym miejscu podkreślić, że sposób kreślenia polityki przestrzennej oparty o obszary polityki przestrzennej nie oznacza, że cały teren zostanie zabudowany. Precyzyjne ustalenia i wskazanie terenów pod zabudowę nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach o warunkach zabudowy. W planach i decyzjach będą musiały być wzięte pod uwagę również pozostałe kwestie dotyczące np. ochrony przyrody, ochrony środowiska czy ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, czyli ochrona zadrzewień, cennych siedlisk, mokradeł, oczek wodnych czy powierzchni leśnych.

Zdecydowana większość terenów, na których planuje się zmianę przeznaczenia to na dzień dzisiejszy grunty rolne pozostające w użytkowaniu rolniczym. Mniejsza jest natomiast ilość terenów, na których gospodarowanie rolne ustało, a planowana zmiana przeznaczenia stanowi uzupełnienie istniejącej już funkcji, przy czym tereny te nie cechują się wartościami przyrodniczymi. Znajdują się tu również tereny, gdzie na skutek długotrwałego odłogowania gruntów wyrosły zadrzewienia i zakrzewienia, głównie o charakterze zadrzewień brzoźowych czy sosnowych. Projekt POG generalnie nie wprowadza terenów z możliwością urbanizacji na tereny cenne pod względem przyrodniczym, jak doliny rzeczne, stawy, lasy i zadrzewienia, oczka wodne itp., w dużej mierze pozostały one w ramach stref SO - strefy otwartej. Zabudowa terenów rolnych (czy to pozostających w użytkowaniu czy odłogowanych) doprowadzi do wykluczenia z funkcji rolnej i przyrodniczej istniejących tu gleb oraz użytków rolnych. Należy spodziewać się zmiany w środowisku roślinnym wyrażające się między innymi w zanikaniu roślinności naturalnej na rzecz gatunków obcych na terenach realizacji zabudowy. Roślinność i zwierzęta związane do tej pory z terenami upraw zostaną z tych terenów wyparte. Zamiast istniejących ekosystemów rolniczych wprowadzone zostaną ekosystemy charakterystyczne dla podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną, a na niektórych terenach nawet zabudowy śródmiejskiej. Funkcja przyrodnicza, kształtowana obecnie w sposób dość naturalny (o ile traktować tak rolnictwo) zostanie podporządkowana zorganizowanemu kształtowaniu środowiska przyrodniczego - tworzenie ogrodów

przydomowych, trawników, czyli generalnie zieleni towarzyszącej zabudowie. Projekt POG nie wskazuje żadnych nowych dróg wyższych klas, nie mniej należy mieć świadomość, że w obrębie późniejszej realizacji mpzp możliwe będzie wskazanie dróg niższych klas.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków oraz tereny, które wskazywane były jako proponowane do objęcia ochroną. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk, gdyż w znacznej mierze znajdują się one w obrębie stref SO lub SN.

Dla najciekawszych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym terenów wskazano również potrzebę objęcia ich ochroną (w opracowaniu ekofizjograficznym), a także na ograniczenie zmian w zagospodarowaniu poprzez ich włączenie do terenów strefy SO – strefy otwartej. W projekcie POG pozostawiono te tereny w zdecydowanej większości wolne od zabudowy.

Ustalenia POG należy odczytywać łącznie, tj. zarówno część tekstową (ustalenia dla poszczególnych stref), jak i rysunkową, pozwala to bowiem na etapie tworzenia mpzp zachować tereny wartościowe pod względem przyrodniczym dolin cieków, zadrzewień, lasów, parków, skwerów oraz obszarów proponowanych do objęcia ochroną. Ustanowienie na terenie gminy nowych terenów chronionych pozwoliłoby ocalić najcenniejsze tereny, nie mniej zadanie to stoi poza ustaleniami Planu Ogólnego Gminy czy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5.7 WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 O OCHRONIE PRZYRODY I NA KORYTARZE EKOLOGICZNE

Wpływ na tereny chronione

Na terenie gminy Zebrzydowice brak jest powierzchniowych form ochrony przyrody wyznaczonych na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, brak jest również jakichkolwiek pomników przyrody.

Tereny proponowane do objęcia ochroną

W opracowaniu ekofizjograficznym dla gminy Zebrzydowice wskazano trzynaście terenów, które proponuje się objąć ochroną oraz które należy chronić przed zmianami zagospodarowania:

- Pilarówka (dawna nazwa Ciemiężycza)
- Jar pomiędzy ul. Poziomkową i ul. Słowiczą
- Jar na wschód od ul. Dębowej
- Jar biegnący prostopadle do ul. Słowiczej
- Jar na południe od ul. Źródlanej
- Kamieniec
- Jar na południowy zachód od ul. Harcerskiej
- Jar na zachód od ul. Pocztovej
- Jar na północ od ul. Sobieskiego

- Las grądowy w północno-zachodniej części Kaczyc, na zachód od ul. Sobieskiego
- Las łęgowy na wschód od byłego parkingu kopalni „Morcinek”
- Zadrzewienia łęgowe nad brzegiem Olzy
- Las grądowy usytuowany na zboczu doliny Olzy, pomiędzy terenem byłej kopalni, a terenami osiedla, ciągnie się on od ul. Morcinka w Kaczycach do dawnej linii kolejowej (na terenie gminy Hażlach).

Wszystkie opisane powyżej tereny znajdują się w obrębie strefy SO lub SN, nie przewiduje się więc ich jakiegokolwiek zagrożenia związanego ze zmianą miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydaniem decyzji o warunkach zabudowy.

Wpływ na korytarze ekologiczne

W literaturze¹⁶ przedmiotu dotyczącej korytarzy ekologicznych na terenie gminy Zebrzydowice wskazano korytarz spójności M33 Olza – Odra (dolina Olzy) oraz korytarz ekologiczny dla ptaków Dolina Górnej Odry. Korytarze ekologiczne dla ssaków kopytnych i drapieżnych nie były wykazywane. W opracowaniu ogólnokrajowym¹⁷ na terenie gminy Zebrzydowice korytarzy ekologicznych nie wykazywano.

Korytarze ekologiczne pozostawia się wolne od zabudowy, zwłaszcza dolinę Olzy i Pietrówki. Nie przewiduje się zagrożenia dla korytarza ekologicznego dla ptaków, gdyż nie wskazuje się elektrowni wiatrowych lub zespołów wysokiej zabudowy.

5.8 WPŁYW NA KRAJOBRAZ

Przyjęty w POG kierunek rozwoju gminy Zebrzydowice w wielu miejscach wpłynie znacząco na zmianę jej krajobrazu, przede wszystkim ze względu na znaczne poszerzenie zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej. Poszczególne tereny będą rozwijały się w ramach już istniejącego układu urbanistycznego, nie mniej jednak choć ogólny zarys terenów zurbanizowanych pozostanie niezmieniony, to w przypadku całkowitego wypełnienia terenów zabudowanych istniejący obecnie krajobraz rolniczy lub leśny ulegnie przekształceniu na krajobraz podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną, dotyczyć to będzie głównie terenów centrum poszczególnych sołectw. Również tereny z rozproszoną obecnie zabudową zmienią swój charakter na skutek jej dogęszczenia. Za szczególnie istotne należy uznać pozostawienie wolnym od zabudowy terenów dolin rzecznych, kompleksów stawów oraz terenów leśnych, które stanowią ponadlokalną wartość krajobrazową. Projekt POG gminy Zebrzydowice realizowany jest metodą tzw. stref planistycznych, która zakłada w ramach poszczególnych jednostek szeroką gamę przeznaczeń terenu, która może zostać dopuszczona w miejscowym planie. Tak więc to w miejscowym planie lub decyzjach o warunkach zabudowy nastąpi już skonkretyzowanie danych przeznaczeń oraz określenie form przestrzennych, które będą kształtowały krajobraz gminy i poszczególnych części gminy.

¹⁶ Parusel J. B. [red], Korytarze ekologiczne w województwie Śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa etap I, CDPGŚ, Katowice, 2007 r.;

¹⁷ Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011 r.;

5.9 WPŁYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

W projekcie POG, w części uzasadnienia uwzględniono występowanie obiektów zabytkowych, których lokalizacja została wskazana na rysunku dołączonym do uzasadnienia, a ich opis znalazł się w części tekstowej. Konkretnie decyzje planistyczne dotyczące obiektów zabytkowych będą musiały zostać wskazane na etapie mpzp.

5.10 WPŁYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

5.10.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Projekt POG wprowadza szereg funkcji, które w sposób znaczący mogą wpłynąć na potencjalne pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego, jednak w znaczącej większości będzie to uzupełnienie istniejącej zabudowy, także w przypadku stref SP (strefa gospodarcza, tereny istniejące lub w otoczeniu zakładów już funkcjonujących na terenie gminy). O ile zagrożenie ze strony obiektów usługowych lub przemysłowych jest zwykle niewielkie, ponieważ muszą one spełnić szereg norm ujętych w prawie ochrony środowiska oraz objęte są bieżącym system monitoringu, kontroli oraz pozwoleń, o tyle poważnym zagrożeniem jest znaczące poszerzenie oraz uzupełnianie już istniejącej zabudowy mieszkaniowej, która ciągle jest głównym sprawcą zanieczyszczeń w formie tzw. „niskiej emisji”.

Należy zaznaczyć, że systemy obsługi grzewczej pozostają poza kontrolą służb ochrony środowiska, a rozwiązanie problemu niskiej emisji wymaga podjęcia działań, które wykraczają poza ramy planu ogólnego gminy. Od 1 września 2017 r. na terenie województwa śląskiego obowiązuje tzw. uchwała antysmogowa¹⁸, dzięki której również i w gospodarstwach domowych nastąpi ograniczenie możliwości lokalizowania źródeł ciepła wykorzystujących najgorsze jakościowo paliwa. W związku z postępującą wymianą kotłów na bardziej ekologiczne oraz wprowadzeniem nakazu montowania w nowych budynkach jedynie kotłów spełniających odpowiednie normy wynikające z uchwały antysmogowej nie przewiduje się zagrożenia związanego ze wzrostem zjawiska niskiej emisji, a sytuacja w tej materii będzie stopniowo się poprawiała.

Projekt planu nie przewiduje realizacji dróg o wysokich klasach, które mogłyby wpływać na zanieczyszczenie powietrza. Należy podkreślić, że bez względu na formę powstawania zanieczyszczeń, to na przedsiębiorcach lub inwestorach spoczywać będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięcia na środowisko winien zostać zbadany i opisany w karcie informacyjnej przedsięwzięcia, a jeśli zajdzie taka potrzeba w raporcie oddziaływania na środowisko. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych.

¹⁸ Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

5.10.2 KLIMAT AKUSTYCZNY

Dopuszczalne poziomy hałasu powinny odpowiadać wymaganiom rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112). Prowadzenie działalności na jakichkolwiek terenach (czy to usługowych, czy przemysłowych, czy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) nie powinno powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, o czym wyraźnie mówi art. 144 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. W dalszej części w ust. 2 tego artykułu jest wyraźny nakaz dotyczący ewentualnego oddziaływania na środowisko i tereny sąsiednie, tj. eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisje hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, poza terenem do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny.

Projekt POG nie wprowadza obiektów, które mogą mieć znaczący wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego. Zagrożenie związane z ponadnormatywnym hałasem może więc wystąpić tylko na terenach zabudowy mieszkaniowej ze strony zabudowy usługowej bądź produkcyjnej, a jak wspomniano powyżej ponadnormatywny hałas należy ograniczyć do granic działki. Niewątpliwie jednak na terenach na których powstanie nowa zabudowa – bez względu na jej charakter jakość klimatu akustycznego pogorszy się.

Projekt POG nie wprowadza obiektów, które mogą mieć znaczący potencjalny wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego, jak np. nowe rozwiązania drogowe wysokich klas czy duże zespoły zabudowy produkcyjnej. Należy podkreślić, że to na przedsiębiorcach lub inwestorach spoczywać będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięcia na środowisko winien zostać zbadany i opisany w karcie informacyjnej przedsięwzięcia, a jeśli zajdzie taka konieczność w raporcie oddziaływania na środowisko, na etapie POG jest to zadanie niemożliwe do wykonania. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych, który w przypadku zagrożeń dla klimatu akustycznego mogą przybierać formę budowy ekranów akustycznych, zmniejszenia prędkości, zmiany nawierzchni lub też ustalenia obszaru ograniczonego użytkowania.

5.10.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Podobnie jak w przypadku emisji zanieczyszczeń i hałasu, wprowadzanie do środowiska pól elektromagnetycznych obostrzone jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Projekt planu dopuszcza lokalizację obiektów telefonii komórkowej, których lokalizacja każdorazowo będzie jednak podlegała weryfikacji pod kątem oddziaływań elektromagnetycznych na zdrowie ludzi. Projekt nie określa konkretnych miejsc, dopuszczone one są w zasadzie wszędzie, gdyż taki jest obecnie stan prawny. Należy zaznaczyć że zgodnie z ustawą z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2024 poz.

604 ze zm.) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie może ustanawiać zakazów, a przyjmowane w nim rozwiązania nie mogą uniemożliwiać rozwoju telefonii komórkowej.

Na terenie gminy istnieje już stacje transformatorowe i linie napięć. Projekt POG (m.in. w części uzasadnienia) uwzględnia i zachowuje ich przebieg oraz pasy techniczne wokół nich, stanowiące jednocześnie strefy ochronne. Lokalizacja w projekcie planu terenów pod zabudowę uwzględnia istnienie tych linii i stref.

5.10.4 GOSPODARKA ODPADAMI

Ze względu na przyrost zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej niewątpliwie wzrośnie też ilość powstających odpadów. Gospodarka odpadami obostrzona jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Problem ten regulują zarówno ustawy (Ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach) jak również uchwały Rady Gminy oraz programy gospodarki odpadami. Na terenie gminy nie występują składowiska odpadów, projekt POG nie wprowadza też lokalizacji nowych obiektów tego typu.

5.10.5 ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Na terenie gminy Zebrzydowice zagrożenia powodziowe zostały wskazane zgodnie z mapami wykonanymi przez Dyrektora Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w dolinie Olzy i Pietrówki. Na mapach oznaczono następujące obszary szczególnego zagrożenia powodzią:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat - $Q=1\%$,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat - $Q=10\%$,

Dodatkowo wskazane zostały obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat, zgodnie jednak z obowiązującymi przepisami nie są one uznawane za obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Ze względu na istnienie tych zagrożeń, oraz wartości przyrodnicze, doliny Olzy i Pietrówki, a także mniejsze dolinki cieków pozostawiono w zdecydowanej większości wolne od zabudowy, w obrębie stref SO lub SN.

5.10.6 ZAGROŻENIE OSUWISKOWE

Na terenie gminy Zebrzydowice występują osuwiska oraz tereny zagrożone powstaniem ruchów masowych ziemi, zostały one uwzględnione w projekcie POG. Dokładne zasady postępowania na terenach osuwiskowych i terenów zagrożonych ruchami masowymi określa Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 r., poz. 463). Każdorazowo uwzględniać na terenach zagrożeń osuwiskowych należy aktualne uwarunkowania

geologiczno-górnictwa, gdyż zmieniają się one w czasie, a mogą one mieć istotne znaczenie dla posadowienia i projektowania poszczególnych budynków.

6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Realizacja Planu Ogólnego gminy Zebrzydowice wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp, ani wydawać decyzji o warunkach zabudowy. POG jest dokumentem specyficznym, o sprecyzowanej formie, w którym w ustawodawstwie nie przewidziano wskazywania rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Np. suikzp gminy było dokumentem dużo bardziej otwartym, w którym można było wprowadzać najróżniejsze zapisy, natomiast w projekcie POG nie ma takiej możliwości, ani przewidzianego szczególnego miejsca na takie zapisy. Podstawowym więc działaniem zapobiegawczym i minimalizującym jest takie wskazanie stref, które umożliwi pozostawienie jak największych terenów wolnych od przekształceń i zabudowy, w tym najcenniejszych terenów pod względem przyrodniczym. W projekcie POG wskazano dość rozległą strefę SO – terenów otwartych, która obejmuje doliny Olzy i Pietrówki oraz ich dopływów, a także tereny rolne i leśne, których na terenie gminy nie brakuje.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków oraz tereny, które wskazywane były jako proponowane do objęcia ochroną. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk.

W stosunku do całego obszaru projekt POG wprowadza wskaźniki urbanistyczne. Określa min. minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy oraz maksymalny udział powierzchni zabudowy. Ustalane w POG gminy Zebrzydowice właściwie strefy zapewniają wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydanych decyzjach o warunkach zabudowy rozwiązań, które nie będą powodowały znaczących negatywnych oddziaływań oraz zapewnią możliwość rozwoju gminy w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju i poszanowania przyrody.

W projekcie POG nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art. 75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji

o środowiskowych uwarunkowaniach. Na terenie objętym POG, po przeprowadzonej analizie nie prognozuje się wystąpienia terenów, na których wprowadzenie urbanizacji powodowałoby konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej (brak stwierdzenia negatywnego wpływu na cenne siedliska przyrodnicze).

8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000

W projekcie POG gminy Zebrzydowice nie wprowadza się form zagospodarowania, które mogłyby wpłynąć negatywnie na siedliska i gatunki chronione w obszarach Natura 2000, gdyż na terenie gminy oraz w jej pobliżu nie występują takie obszary. W związku z powyższym nie zaistniała potrzeba rozpatrywania rozwiązań alternatywnych.

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Na etapie projektu planu nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Zakres planu określony w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 poz. 1130) oraz w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758) nie przewiduje możliwości określenia monitoringu w POG. Wskazanie takie byłoby niezgodne z przepisami prawa i znacząco wykraczałoby poza ustawowe kompetencje Rady Gminy.

Jednocześnie skutki realizacji postanowień planu będą podlegały bieżącemu monitoringowi odpowiednich służb ochrony środowiska, służb ochrony przyrody, organów administracji oraz organizacji ekologicznych. Bardzo ważna jest również postawa obywateli, którzy powinni reagować natychmiastową interwencją w przypadku stwierdzenia wystąpienia uciążliwości.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Celem sporządzenia **planu ogólnego gminy** (planowania przestrzennego na poziomie lokalnym) jest ustalenie zasad zagospodarowania przestrzeni, co ma kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju gminy, poprawy jakości życia mieszkańców oraz ochrony środowiska, poprzez ochronę terenów zielonych, wód powierzchniowych i podziemnych, zasobów naturalnych i cennych przyrodniczo obszarów. Określa, jak będą rozwijane różne części gminy, w tym strefy mieszkaniowe, przemysłowe, usługowe, rolnicze czy rekreacyjne. **Zabezpieczenie ładu przestrzennego** pomoże uniknąć chaotycznej zabudowy chroniąc wartości estetyczne oraz funkcjonalne przestrzeni. Plan uwzględnia potrzeby dotyczące realizacji dróg, kanalizacji, wodociągów i innych obiektów publicznych. Podczas sporządzania projektu planu ogólnego, mieszkańcy mają wpływ na kształtowanie swojej okolicy i mogą liczyć na zachowanie określonych standardów życia.

Wyznaczone w planie ogólnym strefy planistyczne, uwzględniać będą dotychczasową politykę przestrzenną gminy Zebrzydowice, wskazane w obowiązującym

mpzp i dotychczas obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 13h ust. 1 i ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej. Część tekstowa uzasadnienia planu ogólnego zawiera wyjaśnienia przyczyn wyznaczenia stref planistycznych w granicach określonych w planie ogólnym oraz sposobu uwzględnienia uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy. Część graficzna uzasadnienia, to graficzna prezentacja danych stanowiących uwarunkowania, w tym uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, infrastruktury technicznej, górnicze, uwzględniane w kształtowaniu zagospodarowania przestrzennego. Z części graficznej uzasadnienia, wynikać będzie, w jaki sposób te uwarunkowania wpłynęły na sformułowanie ustaleń planu ogólnego.

Sporządzenie planu ogólnego gminy Zebrzydowice ma na celu zrównoważony rozwój gminy, który uwzględnia potrzeby mieszkaniowe mieszkańców, jednocześnie dbając o zachowanie porządku przestrzennego i dbałość o zachowanie wartości środowiskowych oraz infrastrukturalnych. W projekcie planu ogólnego gminy Zebrzydowice wyznaczono tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w sposób zrównoważony i zgodny z polityką przestrzenną gminy. Plan ma na celu nie tylko zaspokojenie zapotrzebowania na nowe powierzchnie mieszkalne, ale również przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozproszeniu zabudowy, które mogłoby prowadzić do negatywnych konsekwencji w postaci chaotycznego rozrostu przestrzennego i problemów związanych z infrastrukturą. W projekcie Planu Ogólnego Gminy Zebrzydowice wskazano następujące strefy planistyczne:

- strefa SW - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- strefa SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- strefa SU – strefa usługowa,
- strefa SP – strefa gospodarcza,
- strefa SH - strefa handlu wielkopowierzchniowego,
- strefa SR – strefa produkcji rolniczej,
- strefa SC – strefa cmentarzy,
- strefa SN – zieleni i rekreacji,
- strefa SO – strefa otwarta,
- Strefa SI – strefa infrastrukturalna
- strefa SK – strefa komunikacji.

Szeroka gama kategorii terenów w ramach stref planistycznych nie pozwala na dokładne określenie lokalizacji przedsięwzięć najsilniej oddziałujących na środowisko. Takie rozróżnienie możliwe będzie dopiero po zrealizowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających ustalenia POG. Dla poszczególnych

kategorii terenu projekt POG nakreśla podstawowe kierunki przeznaczenia (np. w strefie SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, przewiduje się funkcję mieszkaniową wielorodzinną, ale dopuszczalne jest również przeznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, usługi, infrastrukturę techniczną, ogródki działkowe czy zieleń urządzoną). Wobec powyższego dokładne przeznaczenie terenów nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, po rozeznaniu lokalnych uwarunkowań środowiska oraz potrzeb inwestycyjnych. Przyjęty w POG sposób kreślenia przyszłej przestrzeni gminy powoduje, że w wielu przypadkach oszacowanie wpływu na środowisko staje się niemożliwe, ponieważ o konkretnym przeznaczeniu (a co za tym idzie np. o zniszczeniu wartościowego siedliska czy stanowiska rośliny chronionej) przesądzała będzie określona lokalizacja na etapie mpzp. Dlatego w niniejszej prognozie przyjęto maksymalny zasięg i skalę oddziaływań. Przykładowo – jeżeli wyznaczono strefę mieszkaniową w projekcie POG, to przyjęto, że w miejscowym planie negatywne oddziaływania mogą zaistnieć na całym jego obszarze. W analizowanym dokumencie wprowadzono odpowiednie wskaźniki urbanistyczne, które nie pozwalają na całkowitą zabudowę terenów, jednakże na dzień dzisiejszy nie wiadomo, które z przestrzeni zostaną zajęte, zależne będzie to bowiem w dużej mierze od ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a w nich zawarte zostaną, wybrane spośród katalogu zawartego w POG dla każdej ze stref planistycznych, przeznaczenia terenu. Trudno jest wskazać jednoznacznie tereny na których zmieni się przeznaczenie, gdyż projekt POG nie wyznacza zdecydowanie nowych kierunków zagospodarowania. Większość nowych terenów to uzupełnienie istniejącej struktury zarówno już stanu istniejącego, jak i stanu planowanego, wynikającego z ustaleń obowiązującego suikzp i mpzp. Projekt POG nie wskazuje nowych terenów na których kształtowałyby się nowe centra rozwoju. Wizja rozwoju gminy oparta jest o istniejącą strukturę, która została już nakreślona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a następnie w uchwalanych tu mpzp. W obrębie poszczególnych stref planistycznych przewiduje się następujące zasady zagospodarowania:

Strefa planistyczna SW - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, SJ - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną i SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową

Procent chłonności terenów niezabudowanych w strefach planistycznych o symbolach SW, SJ i SZ wynosi 391,0% wyliczonego zapotrzebowania. W związku z powyższym w projekcie planu ogólnego wyznaczono w/w strefy planistyczne jedynie:

- na obszarach, gdzie w obecnie obowiązujących planach miejscowych możliwa jest realizacja funkcji mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej,
- na obszarach z istniejącą zabudową o funkcji mieszkaniowej,
- w obszarze uzupełnienia zabudowy uwzględniając złożone wnioski, lokalne uwarunkowania oraz uwarunkowania opisane w punkcie IV niniejszego uzasadnienia.

Gmina, z uwagi na występowanie i powstawanie nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w sposób rozproszony oraz punktowy, co prowadzi do fragmentacji i zmniejszania się zwartych arealów rolnych, traci swój rolniczy charakter na rzecz rozwoju obszarów mieszkalnych i usługowych. W związku z czym, w projekcie planu ogólnego, w ramach obszaru uzupełnienia zabudowy, część terenów przeznaczonych w obecnie obowiązujących planach miejscowy pod tereny zabudowy zagrodowej, włączono do strefy planistycznej o symbolu SJ.

Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w **strefie SJ** dopuszczone jest wyznaczenie terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych oraz infrastruktury technicznej.

W każdej wyznaczonej strefie SJ, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu, zieleni naturalnej, lasu oraz wód.

Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SJ:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8,
- maksymalna wysokość zabudowy – 12,5 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 60%.

Strefę SW wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowana jest istniejąca zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna oraz na obszarach, gdzie obecnie obowiązujące plany miejscowe dopuszczają w/w funkcję tj. ul. Jana Kochanowskiego, Graniczna, Dworcowa i Agrestowa w Zebrzydowicach oraz ul. Morcinka w Kaczycach. Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SW dopuszczone jest wyznaczenie terenu zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, usług, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych oraz infrastruktury technicznej.

W każdej wyznaczonej strefie SW, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zieleni naturalnej, lasu oraz wód. Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SW:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8,
- maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 60%.

Strefę SZ wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowana jest istniejąca zabudowa zagrodowa oraz na obszarach, gdzie obecnie obowiązujące plany miejscowe dopuszczają w/w funkcję, przy czym dla znacznej części tych terenów ustalono strefę planistyczną o symbolu SJ. Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SZ dopuszczone jest wyznaczenie terenu zabudowy zagrodowej, produkcji w gospodarstwach rolnych, akwakultury i obsługi rybactwa, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych oraz infrastruktury technicznej.

W każdej wyznaczonej strefie SZ, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu rolnictwa z zakazem zabudowy, usług, zieleni naturalnej, lasu oraz wód. Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SZ:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,

- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8,
- maksymalna wysokość zabudowy – 20,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 60%.

Strefa SU - strefa usługowa

Strefę SU wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowane są istniejące budynki usługowe, takie jak: urzędy, szkoły, kościoły, obiekty gastronomiczne i handlowe (w tym magazynowe i składowe) oraz inne obiekty usługowe (np. zamek w Zebrzydowicach i Kończycach Małych) i na obszarach, gdzie obecnie obowiązujące plany miejscowe dopuszczają taką funkcję. Największa koncentracja terenów usługowych występuje w Markłowicach i Zebrzydowicach w rejonie ulic Adama Mickiewicza, Adama Asnyka, Jana Kochanowskiego, Księdza Antoniego Janusza oraz rejonie terenów kolejowych. Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SU dopuszczone jest wyznaczenie terenu usług, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej. W każdej wyznaczonej strefie SU, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu składów i magazynów, zieleni naturalnej, lasu i wód. Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SU:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 20% - zgodnie z ustaleniami obowiązujących planów miejscowych,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w pozostałych strefach – 30%,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8,
- maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 60%.

Strefa SH - strefa handlu wielkopowierzchniowego

Strefę SH wyznaczono w miejscu, gdzie obecnie obowiązujący plan miejscowy dopuszcza taką funkcję tj. pomiędzy ul. Jutrzenki, Dworcową i terenami kolejowymi w Zebrzydowicach. Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SH dopuszczone jest wyznaczenie terenu handlu wielkopowierzchniowego, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych i infrastruktury technicznej.

W dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu usług, składów i magazynów, elektrowni słonecznej, zieleni naturalnej, lasu i wód.

Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SH:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 10% - zgodnie z ustaleniem obowiązującego planu miejscowego (strefa 1SH) i 30% (strefa 2SH),
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8,
- maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 80% (strefa 1SH) i 70% (strefa 2SH).

Strefa SP – strefa gospodarcza

Strefę SP wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowane są istniejące obiekty produkcyjne oraz produkcyjno-usługowe oraz na obszarach, gdzie obecnie obowiązujący plan miejscowy dopuszcza taką funkcję – głównie w rejonie terenów kolejowych w Markłowicach i Zebrzydowicach. Największa strefa SP wyznaczona jest w Kaczycach

na terenie byłej kopalni węgla kamiennego „Morcinek”. Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SP dopuszczone jest wyznaczenie terenu produkcji, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej.

W każdej wyznaczonej strefie SP, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu usług, zieleni naturalnej, lasu oraz wód.

Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SP:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 10% - zgodnie z ustaleniami obowiązujących planów miejscowych,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 1,2,
- maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 70 %.

Strefa SR – strefa produkcji rolniczej

Strefę SR wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowane są istniejące obiekty związane z produkcją rolniczą m.in. Gospodarstwo Ogrodnicze Klabeccy oraz w odpowiedzi na wniosek właściciela nieruchomości dotyczący umożliwienia rozbudowy gospodarstwa rolnego w Kaczycach przy ul. Otrębowskiej.

Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SR dopuszczone jest wyznaczenie terenu produkcji w gospodarstwach rolnych, wielkotowarowej produkcji rolnej, akwakultury i obsługi rybactwa, komunikacji, infrastruktury technicznej.

W każdej wyznaczonej strefie SR, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu rolnictwa z zakazem zabudowy, zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, lasu oraz wód.

Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SR:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8
- maksymalna wysokość zabudowy – 30,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 70%.

Strefa SI – strefa infrastrukturalna

Strefę SI wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowane są następujące istniejące obiekty związane z infrastrukturą techniczną:

- oczyszczalnia ścieków w Zebrzydowicach (1SI) i Kończycach Małych (4SI),
- obiekty związane z zaopatrzeniem gminy w wodę – stacje uzdatniania wody, hydrofornie itp. (2SI, 3SI, 5SI, 6SI, 8SI, 9SI),
- obiekty związane z zaopatrzeniem gminy w energię elektryczną – GPZ w Kaczycach (10SI),
- obiekty związane z zaopatrzeniem gminy w gaz (11SI),
- studnie należące do producenta napojów Kończanka sp. z o.o. (7SI).

W każdej wyznaczonej strefie SI, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu zieleni naturalnej, lasu oraz wód. Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SI:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 10% zgodnie z ustaleniami obowiązujących planów miejscowych,

- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,6
- maksymalna wysokość zabudowy – 6,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 80%.

Strefa SN – strefa zieleni i rekreacji

Strefę SN wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowane są tereny sportowo-rekreacyjne oraz turystyczne w poszczególnych sołectwach tj. boiska i związane z nimi obiekty, parki oraz zieleńce. Strefę SN wyznaczono również w miejscach, gdzie obecnie obowiązujące plany miejscowe dopuszczają funkcje związane z sportem, rekreacją oraz turystyką. Strefą SN objęto tereny, przez które przebiega „Żelazny Szlak Rowerowy” oraz teren ogrodów działkowych „Jedność” w Zebrzydowicach.

Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SN dopuszczone jest wyznaczenie terenu zieleni urządzonej, plaży, wód, komunikacji, ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej.

W każdej strefie SN, za wyjątkiem strefy obejmującej ROD „Jedność”, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczono wyznaczenie terenu usług sportu i rekreacji, zieleni naturalnej i lasu. Natomiast w zależności od lokalizacji strefy SN, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczono wyznaczenie:

- terenu usług turystyki,
- terenu usług kultury i rozrywki, handlu detalicznego, gastronomii i turystyki

Wskaźniki dla stref SN są zróżnicowane w zależności od ich położenia. Dla stref, które obejmują istniejące obiekty związane z sportem i rekreacją:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 40% zgodnie z ustaleniami obowiązujących planów miejscowych,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8
- maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 50%.

Strefa SC – strefa cmentarzy

Strefę SC wyznaczono w miejscach, gdzie zlokalizowane są istniejące cmentarze w poszczególnych sołectwach:

- Cmentarz Parafialny w Zebrzydowicach (1SC),
- Cmentarz Katolicki w Kaczycach ul. Tuwima (2SC),
- Cmentarz Komunalny w Kończycach Małych (3SC),
- Cmentarz Komunalny w Kaczycach (4SC),
- Cmentarz Katolicki w Kaczycach ul. Harcerska (5SC),
- Cmentarz przy Kaplicy Św. Antoniego w Kaczycach (6SC).

Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SC dopuszczone jest wyznaczenie terenu cmentarza, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej. W każdej strefie SC w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu usług kultu religijnego, handlu, zieleni naturalnej, lasu, wód.

Wskaźniki urbanistyczne ustalone dla stref SC:

- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy – 0,8,
- maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy – 60%.

Strefa SO – strefa otwarta

Strefę SO o powierzchni około 2 750 ha wyznaczono na obszarach leśnych, rolnych, użytkach zielonych oraz w miejscach występowania cieków i zbiorników wodnych. Strefa ta ma na celu wzmocnienie i zachowanie ciągłości środowiska zieleni wysokiej, zieleni łąkowej na obszarach dolin rzek i potoków oraz ochronę terenów rolnych i leśnych gminy przed zabudową. Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SO dopuszczone jest wyznaczenie terenu rolnictwa z zakazem zabudowy, lasu, zieleni naturalnej, wód, komunikacji, ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej. W żadnej strefie SO nie dopuszczono możliwości wyznaczenia terenów elektrowni słonecznej, elektrowni wiatrowej, elektrowni geotermalnej i biogazowni.

Strefa SK – strefa komunikacyjna

Strefę SK wyznaczono na obszarach, gdzie zlokalizowane są:

- Linia kolejowa nr 90 – strefa 11SK i 19SK,
- Linia kolejowa nr 93 – strefa 5SK,
- Linia kolejowa w budowie – strefa 6SK,
- DW937 – strefy 1SK, 7SK i 14SK,
- droga powiatowa nr 2624S – strefa 17SK,
- droga powiatowa nr 2625S – strefa 16SK,
- droga powiatowa nr 2626S – strefa 18SK,
- droga powiatowa nr 2627S – strefy 8SK, 9SK, 12SK i 13SK,
- droga powiatowa nr 2628S – strefa 10SK i 15SK,
- droga powiatowa nr 2645S – strefa 4SK,
- droga powiatowa nr 2646S – strefa 2SK,
- parking przy cmentarzu w Zebrzydowicach – strefa 3SK,
- parking przy zabudowie wielorodzinnej w Kaczycach – strefa 20SK,

Pozostałe drogi publiczne klasy zbiorcza, lokalna, dojazdowa oraz drogi wewnętrzne włączono do pozostałych stref, dla których w profilu funkcjonalnym dodatkowym możliwe jest wyznaczenie na etapie opracowania planu miejscowego terenów komunikacji.

Zgodnie z podstawowym profilem funkcjonalnym w strefie SK dopuszczone jest wyznaczenie terenu autostrady, drogi ekspresowej, drogi głównej ruchu przyspieszonego, drogi głównej, komunikacji kolejowej i szynowej, komunikacji wodnej, komunikacji lotniczej, obsługi komunikacji, ogrodów działkowych, infrastruktury technicznej. W każdej strefie SK, w dodatkowym profilu funkcjonalnym dopuszczone jest wyznaczenie terenu drogi zbiorczej, lasu, zieleni naturalnej, wód. W strefach planistycznych oznaczonych symbolami 3SK i 20SK w profilu funkcjonalnym dodatkowym dopuszczone jest

wyznaczenie terenu usług handlu detalicznego, usług gastronomii, usług turystyki oraz zieleni urządzonej. W/w przeznaczenia wynikają z lokalizacji tych stref.

Generalnie zaproponowane w projekcie POG kierunki rozwoju gminy opierają się na istniejącym zagospodarowaniu terenu oraz na ustaleniach obowiązujących dokumentów planistycznych. W niektórych przypadkach pojawiają się nowe rejony urbanizacji, jednak w zdecydowanej większości na terenach gruntów rolnych.

Za pozytywne należy jednak uznać, że projekt POG wskazuje również tereny, które będą stanowiły zasób przyrodniczy gminy. Są to tereny lasów, tereny o charakterze rolniczym oraz doliny cieków, w tym doliny Olzy i Pietrówki oraz ich dopływów. W szczególności wolne od zabudowy zachowano tereny proponowanych form ochrony przyrody. W projekcie POG uwzględniono również szereg uwarunkowań, m.in. występowanie złóż kopalin, obszarów i terenów górniczych, terenów cennych pod względem przyrodniczym proponowanych do objęcia ochroną, obiektów o charakterze zabytkowym, infrastruktury technicznej itp. Nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań na środowisko, a zwłaszcza na tereny cenne pod względem przyrodniczym oraz korzyście ekologiczne w sytuacji gdy na podstawie POG skonstruowane zostaną miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Opracowanie obejmuje teren gminy Zebrzydowice, które administracyjnie przynależy do powiatu cieszyńskiego, położonego w województwie śląskim. Na terenie gminy Zebrzydowice wydziela się następujące miejscowości: Zebrzydowice, Kaczyce, Kończyce Małe i Marklowice Górne. Wg bazy danych Teryt Zebrzydowice Dolne i Górne tworzą jedną miejscowość. Na powierzchni terenu występują głównie lessy i gliny lessopodobne związane z okresem zlodowaceń.

Na analizowanym terenie występuje bogata sieć hydrograficzna, na co ma wpływ ukształtowanie terenu oraz budowa geologiczna nie sprzyjająca retencjonowaniu wody. Główną oś hydrologiczną analizowanego terenu stanowi Pietrówka z licznymi dopływami. Obrazu sieci hydrograficznej dopełniają liczne stawy hodowlane i oczka wodne. Na obszarze gminy występują piętra wodonośne w utworach czwartorzędu, związane z doliną Pietrówki, nie zostały tu wyznaczone Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. Główne kompleksy terenów rolnych występują we wszystkich miejscowościach. Bardzo liczne są pojedyncze zabudowania zagrodowe. Pod całym terenem gminy występują złoża węgla kamiennego, które w części południowej były przedmiotem eksploatacji zakończonej w 1998 r. Środowisko przyrodnicze ma głównie charakter terenów rolniczych, będących w użytkowaniu lub odłogowanych oraz terenów leśnych zgrupowanych w kilku kompleksach. Na analizowanym terenie występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: kościoły, zespoły zabudowy mieszkaniowej, jak i pojedyncze obiekty, zabytki techniki oraz szereg krzyży i kapliczek przydrożnych. Do najważniejszych problemów ochrony środowiska należy zaliczyć brak systemu kanalizacji obejmującego całą gminę, brak małoobszarowych form ochrony przyrody, zagrożenia powodziowe oraz osuwiskowe, a także możliwość podjęcia zarzuconej eksploatacji węgla kamiennego. W opracowaniu ekofizjograficznym gminy Zebrzydowice

wskazano trzynaście terenów o podwyższonej wartości przyrodniczej, które mogłyby zostać objęte ochroną prawną. Rośnie tu również kilkaset drzew o charakterze pomnikowym, które spełniają kryteria prawne pomników przyrody.

Projekt POG zakłada uzupełnienie już istniejącej struktury osadniczej i nie wykracza w sposób znaczący poza jej obecne ramy. W wyniku urbanizacji nowych terenów może wystąpić wpływ na wody powierzchniowe i podziemne oraz na klimat. Gleby oraz rolnicza przestrzeń produkcyjna na terenach objętych zmianami zostaną przekształcone, a funkcja zmieniona na skutek urbanizacji. Na terenach planowanych pod zabudowę, przemysł, usługi istniejące środowisko ulegnie całkowitej degradacji. Nie przewiduje się wystąpienia szczególnych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego, gdyż planowane zmiany przeznaczenia dotyczą głównie gruntów ornych, w tym odłogowanych. Na terenach proponowanych do objęcia ochroną nie wprowadza się kolizyjnych przeznaczeń terenu, w związku z czym nie przewiduje się ich zagrożeń.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków oraz tereny, które wskazywane były jako proponowane do objęcia ochroną. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk, gdyż w znacznej mierze znajdują się one w obrębie stref SO lub SN.

Wzrost stopnia urbanizacji wpłynie znacząco na jakość powietrza atmosferycznego na skutek niskiej emisji ze strony zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Nie przewiduje się znaczącego pogorszenia jakości klimatu akustycznego.

Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

Realizacja Planu Ogólnego Gminy Zebrzydowice wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp, ani wydawać decyzji o warunkach zabudowy. POG jest dokumentem specyficznym, o sprecyzowanej formie, w którym w ustawodawstwie nie przewidziano wskazywania rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Np. suikzp gminy było dokumentem dużo bardziej otwartym, w którym można było wprowadzać najróżniejsze zapisy, natomiast w projekcie POG nie ma takiej możliwości, ani przewidzianego szczególnego miejsca na takie zapisy. Podstawowym więc działaniem zapobiegawczym i minimalizującym jest takie wskazanie stref, które umożliwi pozostawienie jak największych terenów wolnych od przekształceń i zabudowy, w tym najcenniejszych terenów pod względem przyrodniczym. W projekcie POG wskazano dość rozległą strefę SO – terenów otwartych, która obejmuje doliny Olzy i Pietrówki oraz ich dopływów, a także tereny rolne i leśne, których na terenie gminy nie brakuje.

W stosunku do całego obszaru projekt POG wprowadza wskaźniki urbanistyczne. Określa min. minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy oraz maksymalny udział powierzchni zabudowy. Ustalane w POG gminy Zebrzydowice właściwie strefy zapewniają wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydanych decyzjach o warunkach zabudowy rozwiązań, które nie będą powodowały znaczących negatywnych oddziaływań oraz zapewnią możliwość rozwoju gminy w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju i poszanowania przyrody.

W projekcie POG nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art. 75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na terenie objętym POG, po przeprowadzonej analizie nie prognozuje się wystąpienia terenów, na których wprowadzenie urbanizacji powodowałyby konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej (brak stwierdzenia negatywnego wpływu na cenne siedliska przyrodnicze).

Na etapie oceny projektu POG nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania, nie ustalono również prac kompensacyjnych, gdyż ustawodawca nie przewiduje wprowadzenia takich rozwiązań w projekcie Planu Ogólnego Gminy.

Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogłyby wpłynąć na cele, przedmiot ochrony oraz integralność jakiegokolwiek obszaru Natura 2000, w związku z czym nie ma potrzeby wprowadzenia rozwiązań alternatywnych. Zarówno na terenie gminy, jak i w jej pobliżu nie występują obszary Natura 2000.

11. LITERATURA

Absalon D., Jankowski A.T., Leśniok M., Mapa Hydrograficzna Polski w skali 1: 50000, ark. Zebrzydowice, Gugik, Warszawa, 1995 r.;

Absalon D., Jankowski A.T., Leśniok M., Mapa Sozologiczna Polski w skali 1: 50000, ark. Zebrzydowice, Gugik, Warszawa, 1995 r.;

Centralna Baza Danych Geologicznych – strona internetowa PIG, <http://baza.pgi.gov.pl/>;

Chowaniec J., Witek K., Mapa Hydrogeologiczna w skali 1:50000, ark. M3474A Zebrzydowice, PIG, Warszawa, 2000 r.;

Chowaniec J. i in., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Cieszyn, WG, Warszawa, 1981 r.;

Gumiński R., Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce, Przegląd meteorologiczny i hydrologiczny, Warszawa, 1948 r.;

Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011 r.;

www.gus.pl - strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego;

Kondracki J., 1998 r.: Geografia regionalna Polski. PWN, Warszawa;

Kotliccy G. i S., Mapa geologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa, 1983 r.;

Kotlicka G., Wagner J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Cieszyn, WG, Warszawa, 1983 r.;

Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa, 1995 r.;

Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Zebrzydowice, Geologic Tomasz Miłowski, Rybnik, marzec 2012 r.;

Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Zebrzydowice, Geologic Tomasz Miłowski, Rybnik, lipiec 2015 r.;

Państwowa Służba Hydrogeologiczna – strona internetowa PIG, <http://www.psh.gov.pl>;

Parusel J. B. [red], Korytarze ekologiczne w województwie Śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa etap I, CDPGŚ, Katowice, 2007 r.

Rejestr form ochrony przyrody województwa śląskiego – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Katowice, 2025 r.;

Rózkowski A. [red], 1997: Mapa warunków występowania, użytkowania, zagrożenia i ochrony zwykłych wód podziemnych Górnośląskiego Zagłębia Węglowego i jego obrzeżenia; 1: 100000, PIG, Warszawa;

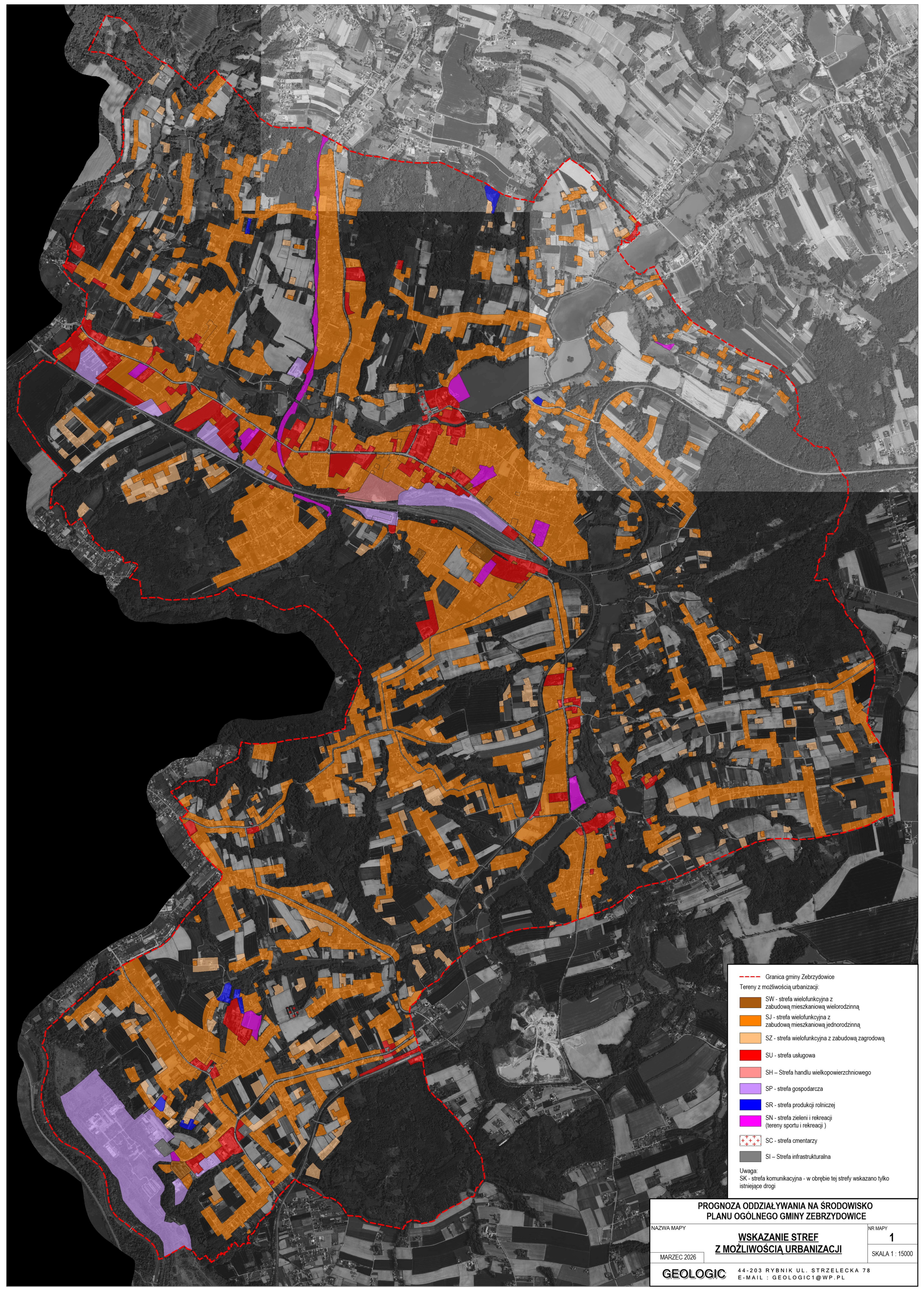
Ryłko W. , Paul Z.; Mapa Geologiczna Polski w skali 1:200000 ark. Cieszyn, Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa, 1992 r.

Sarnacka Z., Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Rybnik, PIG, Warszawa 1959 r.;

Skrzypczyk L. [red], 2003: Mapa wstępnej waloryzacji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych 1:800000, PIG, Warszawa;

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zebrzydowice, przyjęte uchwałą Nr XXVII/271/13 Rady Gminy Zebrzydowice z dnia 27 czerwca 2013 r.;

Wójcik A.: Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50000, ark M-34-74-A Zebrzydowice, PIG, Warszawa, 2007 r.;

Granica gminy Zebrzydowice

Tereny z możliwością urbanizacji:

SW - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną

SJ - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną

SZ - strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową

SU - strefa usługowa

SH - Strefa handlu wielkopowierzchniowego

SP - strefa gospodarcza

SR - strefa produkcji rolniczej

SN - strefa zieleni i rekreacji (tereny sportu i rekreacji)

SC - strefa cmentarzy

SI - Strefa infrastrukturalna

Uwaga:
SK - strefa komunikacyjna - w obrębie tej strefy wskazano tylko istniejące drogi